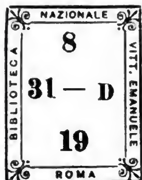
TURRIS DAVIDICA, SEU DE ANGELICAE, APOSTOLICAE, & MIRACULOSAE ECCLESIAE S...

Juan Bautista : de Lezana

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
8
31 — D
19
ROMA

Ecce Iacobe Fili locus signatus, in quo mea Ecclesia construatur. Conspice Pilare hoc, in quo sedeo, nam Filius meus Magister tuus illud transmisit ex alto, in quo præsertim loco mirabilia Altißimi virtus operabitur; eritq; Pilare hoc in loco isto, vsq; ad finem Mundi, et Christum colentes nunquam ex hac Vrbe defficient.

Hæc B. Virgo D. Iacobo, eiusq; discipulis dixit, dum adhuc viuens eis Cæsaraugustæ apparuit anno 37. Xpi.

TVRRIS DAVIDICA.

IVDICIVM DIVINVM APREHENDIT EOS ET FORTITVDO EIVS CORROBORAVIT BRACHIVM MEVM

SEV

De Antiquiſsima, & continua Cathedralitate.

TVRRIS DAVIDICA;

SEV

De Angelicę, Apoſtolicæ, & miraculoſæ ECCLESIÆ

S. MARIAE MAIORIS

de Columna Cæſarauguſtanæ, Iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

DISSERTATIO ALTERA

Pro Conſcientia, & Veritate, ac Hiſtoria.

Per P. Mag. IO: BAPT. de LEZANA Carmelitam Matritenſem, SS. Congreg. Rituum, & Indic. Conſultorem, Beneficior. Examinatorem, & in Rom. Sapientia publicum Lectorem.

Tranjpna

AD ILLVSTRISSIMVM, ET EXCELLENTISSIMVM D.

DVCEM DE TERRA NOVA, &c.

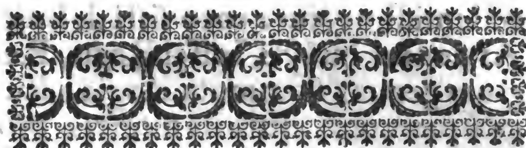
Catholicę Maieſt. apud SS. D. N. Alex. VII. Orat. digniſs.

ROMAE;

Typis Iacobi Phęi Andreę filij M. DC. LV.

SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISS. ET EXCELLENTISS. DOM.

D. DIDACO
DE ARAGONA, & CORTES,
DVCI TERRAE NOVAE,

PRINCIPI CASTRI VETRANI, MARCHIONI VALlis de Abula, & Fauara, Comiti Burghetti, Baroni S. Angeli, &c. Equiti Ordinis Aurei Velleris, Regni Siculi Architalasso, & Comiti stabuli, REGI Catholico à Consilijs, eiusdemque apud SS. D. ALEXANDRVM VII. Oratori dignissimo, &c.

Fr. Ioannes Baptista de Lezana Carmelita Clientum minor

REGIA *Turris* hæc *Dauidica* dicta, Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Pilari Cæsaraugustanę Typus, non tã ex meo voto, quam Tuo ex merito, Tibi, Princeps Excel-

cellentissime, iure toto sisti debuit. Arx enim inclyti Iessęi Regis, Regium genus, stemmata Regia, Regiosque mores, quibus nitescis, pro sui Patronis expostulabat. Eo vel etiam, quod Catholici Monarchæ, cuius in hoc Orbis Theatro, personam, postquam eandem apud Cæsarem strenuè gessisti, nunc attentissimè, si quis alius, agis; magni interest, pretiosissimam hanc Hispanię totius gemmam, cuius dignitas, vt quidam sapienter protulerunt, *longissima, honorificentissima, venerandissimaque* est, sartam tectam, & illibatam seruare, ab ijs, qui, etsi pio zelo, minus tamen æquo, ipsam fœdare annittuntur. Nec abs re etiam Dissertatio, quæ tota in eo sita, vt Aragonici Regni gloria, & ornamentum à Sacra illa Sanctæ Marię de Pilari Ara promanans, Tibi Aragonię Re-

gum

gum Proauorum Proli, cuius ſtemmatibus, eius Regni, Regiæ etiam Cæſarauguſtanæ Vrbis inſignia in coronato Leone, attexa ſunt, ſui pro tuitione nuncupatur. Aptius etiam, quod Tuo *Didaci* nomine Magnum illum totius Iberiæ Patronũ Apoſtolum, Chriſti à latere Legatum, ac primum Cæſarauguſtanum Antiſtitem, qui ibi primò ſuam Cathedram erexit, Iacobnm, præfers. Nec ab intento abeſt *Columna* illa tuis inſerta Gentilitijs, quæ ſiue Columnenſem Familiam Almæ Vrbis decorem; ſiue magnum illum Corteſium noui Orbis vltra Herculea freta, & expectationem, ſua illa nota *Plus vltra*, Inuentorem indigitet; *Columnam* attamen hanc à 17 ſęculis ſtabilem, & immobilem Typicè adumbrare quis neſciet? Age ergo, Princeps prudentiſſime, ea præſer-

 tim,

tim, qua apud ſupremum Hierarchām Alexandrum dexteritate ſoles, vt quæ contra *Dauidicam Turrim* à nonnullis minus ſcitè iaciuntur tela, trudantur; veritati cedant aduerſarij; manuſque pacificas offerant, diuturnas, & prolixas lites deſerendo, qui perſæpe à Sacris Vrbis ſubſellijs retruſi, vix quidquam niſi temporis, & ſumptuum, publico cum diſpendio, iacturam retulerunt. Hoc enim prudentiæ Tuę faſcinus, in Dei magnam gloriam, Hiſpaniæ Tibi creditæ commodum, piæ partis aduerſæ emolumentum, & totius Ibericæ Gentis erga Angelieam, & Apoſtolicam hanc Virginis Aedem deuotiſſimæ iucunditatem cedet. Mihique Clientum tuorum deditiſsimo parcas, qui, cũ Tibi munera perampla, & Tuæ generoſitatis digna offerre cuperem,

paruam

paruam hanc Opellam dicare ſim auſus. Vale iam Mœcenatum optime, & qua benigniſſima fronte ſoles, obſequium, & ſeruum obſequentem, reſpice, ſoue, protege.

APPROBATIO OPERIS.

EGo Fr. Hieronymus Nicolius Romanus, Ord. Eremitarum S. Augustini, Congreg. de Obseruantia nuncupat. Lombardiæ, Sac. Theologiæ Lector, I.V.D. & ad præsens Parochus S. Mariæ de Populo Vrbis, iussu Reuerendissimi Pat. Magist. Raimundi Capisucchi Sacri Apostol. Palatij Magistri, vidi, & ingenti cum voluptate perlegi opusculum inscriptum *Turris Dauidica, &c.* per Admodum Reuerendum Patrem Magistrum Ioannem Baptistam de Lezana Carmelitam Matritensem, SS. Congregationum Rituum, & Indicis Consultorem, Beneficiorum Examinatorem, & in Romana Sapientia publicum Lectorem, compositum: in quo nedum nihil reperi, quod Orthodoxæ doctrinę, vel bonis moribus aduersetur, sed & plurimum, quod ijsdem stabiliendis conducat: ac proinde tamquam Sacra Doctrina, summaque eruditione refertum, ad commune studiosorum commodum fratrum lucem accipiat; ac Auctor ipse, qui tam in Sacratissimam Virginem operans, & ad Iustitiam erudiens multos, non peccat, fulgeat, quasi lucidissima stella in perpetuas æternitates; censeo dignissimum, Romæ 18. Nou. 1654.

Ego Fr. Hieronymus qui supra manu propria.

Censura Admodum Reu. Pat. Mag. Hieronymi Ari, S. Inquisit. Rom. Qualificatoris, ex Procuratoris Generalis Ordinis.

MAndante Admodum Reu. Pat. Magistro Benedicto Roccio, nostri Ordinis Procuratore, & Commissario Generali, *Dauidicam Turrim* in defensam, & tuitionem Cathedralitatis Sanctæ Mariæ de Columna Cæsaraugustanæ per Admod. Reuerendum Patrem Magistrum Ioannem Baptistam de Lezana elaboratum, maxima animi voluptate circuiui, introspexi, & funditus, quantum potui, examinaui. Ingeniosissimo sanè Magisterio compactam, & extructam inueni, quippe, quę pro validissimis, & firmissimis fundamentis, ac basibus, præter Iura Canonica quamplurima, Sac. Romanæ Rotæ Decisiones, & Sententias, rationes habet euidentissimas: structura deinde eius ex variarum, & solidarum materiarum macerie conglutinata tali ordine extat dispofita, vt non solum oppugnantium ictibus obsistat, verum eosdem, quicunque sint, statim repellat, obtundat, & euertat. Tela quoque argumentorum, quæ ex ea fortiter pariter, ac suauiter librantur aduersantes,

vel

vel omnino confodiunt, vel saltem ita infirmant, & eneruant, vt consternati nequeant conualescere. Quare vt in summis Carmeli Montis lateribus ob omnium oculos ad maiorem Dei Genitricis gloriam per prelum exposita consistat, quantum in me est, dignissimam censeo. Datum Romæ in Conuentu Sanctæ Mariæ Transpontinæ die 14. Nouembris 1655.

Fr. Hieronymus Ari Carmelita, Sancti Officij in Vrbe Qualificator.

Fr. Benedictus Roccius S. T. D. ac Procurator, & Commissarius Generalis Carmelitarum Antiquæ Obseruantiæ Regularis.

AVctoritate nostra, & harum serie facultatem concedimus, vt seruatis aliàs seruandis, Typis mandari possit Opusculum, cui titulus est; *Turris Dauidica*, de ordiue nostro reuisum, & approbatum, & à Reuerendo Admodum Patre Magistro Ioanne Baptista de Lezana Prouinciali Terræ Sanctę compositum, In quorum fidem, præsentes dari iussimus Romæ in Conuentu nostro Transpontinæ die 22. Nouembris 1655.

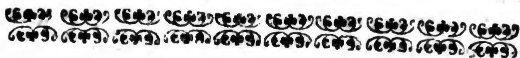
Fr. Benedictus Roccius Procurator, & Commissarius Generalis Carmelitarum Antiquæ Obseruantiæ Regularis.

Loco ✠ Sigilli.

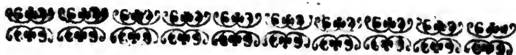
Imprimatur, si videbitur Reuerendissimo Patri Magistro Sacri Palatij Apostolici.

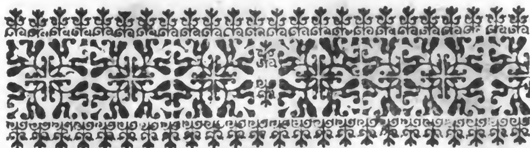
M. A. Oddus Vicesgerens.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capisuccus, Ordinis Prædicatorum, Sacri Apostolici Palatij Magister.

SVMMARIVM.

SCopus huius Dissertationis . n. 1.
Iustitia comprobata in alijs anterioribus decisionibus . n. 2.
Signa Cathedralitatis . num. 3.
Alia signa . num. 4.
Antiquus status Cathedralitatis . num. 5.
Vnus Episcopus in vna Ciuitate duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes habere potest. ibidem.
Primum Corollarium de non iure Eccl. S. Saluatoris. 6.
Secundum quod ipsi non inferatur læsio . ibidem .
Constare de re iudicata, & nõ de causis restitutionis. 7
Nucleus totius decisionis . num. 8.
Veritas, & conformitas pro eodem vsurpari possunt. 9.
Concordia sine iustitia non potest esse . ibidem .
Ecclesia S. Mariæ fuit antiquitus Cathedralis . n. 10.

Firmatum in quodam magistralissima Rota. ibidem.
Ipsius fundamenta. ibidem.
Decisio hæc coram Illustriss. Bichio firmata in alia coram Coccino num. 11.
Et in alia coram Vbaldo. num. 12.
Permaximè in alia coram eodem Vbaldo. num. 13.
Adhuc in alia coram eodem Vbaldo. num. 14.
In alia similiter coram Motmanno. num. 15.
Comprobatur intentum de Cathedralitate. num. 16.
Accuratius ruminatur ea coram Motmanno. num. 17.
Supponitur id haberi per traditionom. ibidem.
Alia ad Historiam de eadem Cathedralitate. ibidem.
Octo decisiones Rotę ad intentum. num. 18.
Transijsse videtur in rem notoriam. ibidem.
Intentionis suæ fundamentum quilibet tenetur probare num. 19.
Vnitas in Cathedralitate cum Ecclesia S. Saluatoris. ibidem.
Hanc vnitatem supponit potius quam probat S. Rota. num. 20.
Exemplum de Rectore Vniuersitatis Louanien. n. 21.
Per erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem nihil derogatur Ecclesiæ S. Mariæ. ibidem.
Vnus Episcopus habere potest duas Ecclesias vnitas in Cathedralitate. num. 22.
Exempla varia. ibidem.

Id

Id probat exemplum Ecclesiæ Vercellensis. num. 23.
Et Ecclesiæ Aretinæ. num. 24.
Habent eundem Episcopum, & Capitulum. n. 23. & 24
Fauent valde ad intentum, ibidem.
Aliæ S. Rot. decisiones. num. 25.
Præsertim vna Aretina Vnionis. *num. 26.*
Vnio hæc Ecclesiarum Cæsaraugustæ facta est æquè principaliter, & non accessoriè, sed cum iuribus distinctis num. 27.
Non potuit aliter fieri, quam principaliter. num. 28.
Exemplis res declaratur. num. 29.
Ecclesiarum Vercellensis, & Aretinæ. num. 30.
Non obstante diuersitate materiali sunt in ratione Cathedralitatis vna. num. 31.
Sic, & Ecclesię Cęsaraugustanę. ibidem.
Id probat Rota ex pluribus actibus possessorijs. n. 32.
Ex facto Episcoporum. ibidem.
Et aptantur præsenti intento. 33.
Id etiam colligit Rota ex antiquitate Eccles. ibidem.
Concludit hoc etiam præsens intentum ob vetustissimam antiquitatem. num. 34.
Non obstant actus particulares istarum Ecclesiarũ. 35.
Fauet & alia decisio Rot. coram Archiepiscopo Seleuciensi. num. 37.
Est scopus huius dissertationis. ibidem.
Et quia Dignitates vtriusq; Eccl. simul concurrũt. ib.

Ex

Hic

Indi-

Verba

Exten-

Extenditur hęc traditio etiam ad tempus captiuitatis sub Mauris. num. 196.
Testimonium Zuritæ. num. 197.
Abbatis Larrillo. num. 198.
Quid si pro aliquo tempore id non fuisset. num. 199.
Ecclesiæ iura non cessant, maximè propter tyrannicam inuasionem. num. 200.
Recuperasset postea antiquum statum. ibidem.
Proponitur dilemma. num. 201.
Si perseuerauit Cathedralitas habetur intentum. ibid.
Colligitur ex possessione. num. 202.
Effectus possessionis. ibidem.
Tribuit ius. num. 203.
Præsumitur titulus. num. 204.
Possessio præterita arguit pręsentem. num. 205.
Qui semel possedit hodie præsumitur possidere. n. 206.
Textus in cap. præterea de transactione. num. 207.
Ex natura possessionis antiquæ. n. 208.
Maximè quia hæc Cathedralitas induta videtur quasi de iure diuino. 209.
Quia ab Apostolo Christi Legato. num. 110.
Gesta enim à Papa Legato, Papę tribuuntur. 211.
Et quia historia de fundatione huius Eccles. id manifestat. num. 212.
Videtur immutabilis sicut, & ipsum ius diuinum. 213
Retorquetur argumentum contra partem contrariam.

Et

num. 250.

Eliditur. num. 251.

Secunda obiectio à quodam grauissimo proposita. 252.

Etiam eliditur ex dictis in superioribus. num. 253.

Ecclesia S. Mariæ conseruat stemmata Cathedralitatis num. 254.

In illa resederunt Episcopi. num. 255.

Vocata fuit Sedes, & Ecclesia maior. num. 256.

Præeminentias habuisse Cathedralis Eccles. n. 257.

Confirmatas à Sanctio de Ahones. num. 258.

Et ex concordia sub Dalmatio. num. 259.

Alia remissiue. num. 260.

Ex dictis cap. 3. & 4 num. 261.

Quomodo sit idem Episcopus. nnm. 262.

Obiectum contra vnionem. num. 263.

Cum aliqua vniuntur omnia iura cedunt ei cui vniuntur. num. 264. 265. & 266.

Exemplis declaratur. num. 267.

Beneficiorum quando vniuntur. 268. & 269.

Hæc solum probant de vnione facta accessorie. n. 270.

Ista vnio facta æque principaliter, & cum reseruatione iurium particularium. num. 271.

Ex Rota Aretina vnionis num. 272.

Aptatur congruentissimè ad hoc intentum. ibidem.

Ex Doctoribus. num. 273. & 274.

Ex antiquioribus. num. 275.

Exem-

Exemplo Regnorum. num.276.

Probatur specialiter .num. 277.

Facta fuit per modum extensionis .num. 278.

Quarta obiectio de tempore Sedis vacantis, num. 279.

Omnis actus iurisdictionis exerceri potest ab Eccl. *S. Mariæ. num. 280.*

Quia hęc vnitas est in Cathedralitate, et Capituli formaliter. num. 281.

Iurisdictio est communicata cumulatiuè .num. 282.

Hoc enim est de natura Iuris*dictionis. num. 283.*

E*tiamsi concessio illius habeat dictionem taxatiuam. num. 284.*

Non potest præscribi iurisdictio per actus istos. n. 285.

Quia non habent vim præscribendi contra possessionem tertij, nisi fiant cum animo illum spoliandi. 286.

Non adfuit talis animus in præsenti. num. 287.

Colligitur ex concursu. ibidem.

Iure non presumitur. num. 288.

Quia sumus in claris. num. 289.

In claris cessat præsumptio. num. 290.

Et quia delictum in dubio non præsumitur. num. 291.

Spoliatio alicuius Eccle*siæ, delictum est. num. 292.*

Nec iuuare potest consuetudo, quia potius eßet corruptela. num. 193.

Actus iurisdictionis cōpetentes Canonicis S. Saluatoris, competunt etiam Canonicis S. Marię, veluti consocijs.

Est

Potuit

Rei

Res iudicata facit ius plenius, & plenissimum. num. 402.

Exemplum ex Statutis Vrbis vbi statuitur, quod duę sententiae faciant rem iudicatam. num. 403.

Quod deseruit ad intentum. num. 404.

An possit dici res transisse in iudicatam, num. 405.

Aut parti impositum silentium. num. 406.

Ius commune secundam appellationem admittit. 407.

Statutum Vrbis, de quibus loquatur. num. 408.

Vbi est eadem ratio debet esse eadem dispositio. num. 409.

Lites non debent esse aeternae. num. 410.

Communis opinio in iudicando est tenenda. num, 411.

Rota Romana habet vim communis opinionis. num. 412.

Ab ea non est recedendum nisi ob magnam rationem. num. 413.

Historia de antiquissima fundatione Ecclesiae *S. Mariae num.* 414.

Habita ex Ecclesia Sanctae Mariae de Monserrate de Vrbe. ibidem.

Quae ibi dicantur. num. 415.

Cathedralitatem eius indicat. num. 416.

Erit Columna immobilis, & Turris Dauidica 417

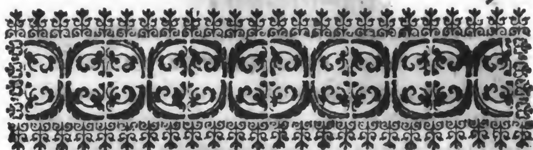
Quae dixerit Rota Magistralis de anno 1630. *de ipsa. num.* 418.

Authores

IESVS MARIA;

TVRRIS DAVIDICA, SEV

De Angelicæ, Apostolicę, & miraculosæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæsaraugustanæ iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

ARGVMENTVM.

1
VRRIS illa DAVIDICA á sapientissimo Salomone Cantic. 4. prædicata, quod *ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium*: sicut Ecclesiam Catholicã indigitat, teste Magno Gregorio; quod ipsa sit fortis sicut Dauid; & quia ædificata *cum propugna-*

gnaculis, Prædicatoribus videlicet Sacris; ex qua *mille clypei pendent*, virtutes nempe, quibus se defendunt contra spiritualia nequitiæ; & *omnis armatura fortium*; quia quisquis hostium cuneis fortiter resistere vult, in eis exempla videt, quibus armatus strenuè valet hostes superare. Sic quoque adumbrat Cathedram Petri, seu Sedē Apostolicam, quæ est quasi *Pharus Ecclesiæ*, vt ex ea, nauigantes in hoc vitæ pelago, veram Ecclesiam, quæ suos fideles ad Deum, & fœlicitatem ducit, agnoscant. Propugnacula eius, itē clypei, & omnium armorum panoplia, sunt diuinæ Scripturæ, traditiones item Apostolorum, & successorum, decreta Conciliorum, Patrum testimonia, & exempla; consensus omnium sæculorum, doctrinę puritas, & stabilitas, cœteraque argumenta, quæ pro auctoritate Pontificis, & Notis Ecclesiæ asserunt DD. passim. Adumbret etiam, etsi per quandam accommodationem, Ecclesiam Cathedralem S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ in Iberia Augustissimam. Sitque, & ipsa *Turris Dauidica*, sicut & Deipara eadem, quæ in ea honorificentissimè colitur; cum in Lauretanis precibus *Turris Dauidica* cognominetur. Et propugnacula sint solidissima ea fundamenta, quibus prior Dissertatio

tatio euicit, Cathedralem verè, ac propriè esse, eadem quoque Cathedralitatis prærogatiua, qua inclyta S. Saluatoris Metropolis congaudet. Et *mille Clypei* ex ea pendentes sint insignes omnigenæ Literaturæ Scriptores, qui ipsam corroborant: ac tandem *armatura fortium*, sit Sacra, & Apostolica Rota Romana, quæ sæpius, & constanter ipsam suis decisionibus iterum, atque iterum replicatis, tuetur. Vna nouissima præsertim, quæ hoc anno 1655. die Lunæ xxi. Iunij edita est coram Illustrissimo Domino Bichio, eiusdem Sac. Rotæ prudentia, doctrina, & dexteritate, egregio Auditore, sub hoc titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis*: quæ in hac dissertatione non tam elucidanda, cum ipsa lucidissima sit, quam præ oculis omnium ponenda, vt tenebræ procul abigantur. Eo insuper quod Domini Rotæ Auditores sunt *Iuris lumina; & in scrinio pectoris, veluti reposita habeant iura omnia*, Decius *cons.* 218. *in princip.* Erit igitur ex hoc, quod *Columna* illa *immobilis* in priori dissertatione proposita, iam ingentiori mole adaucta, *Turris Dauidica*, quæ Stephano Dather *in instit. vulner. pag.* 416. teste, non eliditur, euaserit, seu deuenerit.

Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ à Sacra Rota Romana nouissimè propugnata.

CAP. I.

Decisio. 1 ÆC igitur Rotalis Decisio §. 1. veluti pro scopo totius controuersiæ, si quę iam esse potest statuit; Sacerrimæ huiusmodi Ecclesiæ antiquā & primęuam Cathedralitatē à Sac. Rota coram bo. mem. Coccino, & Vbaldo bis pronunciatam fuisse sententijs de anno 1631. & 1632. ac de earum validitatè non controuerti. Sic: *Beatissimæ Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugustæ fuisse antiquitus Cathedralem, in eaque primitus Sedem Episcopalem dictę Ciuitatis extitisse, bis pronunciauit Rota in sententijs de anno 1631. à clar. memor. Coccino, anno sequenti à Cardinali Vbaldo latis, quarum validitas non controuertitur.*

Iustitia. 2 Deinde harum sententiarum iustitiam compro-

probatam esse in anterioribus decisionibus Rotæ ex traditione tam Historicorum, quam Scriptorum, sic §. 2. decidit. *Iustitia vero comprobatur ex adductis latissimè respondendo omnibus contrarijs, &c.*

3 Deindè §. 3. ex alijs etiam antiquioribus Decisionibus afferuntur hæc, quæ sunt signa, & effectus talis Cathedralitatis. *Antiquæ Imagines agni Paschalis, quæ sunt propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, & reperiuntur depictæ in partibus superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ S. Mariæ, incisaque in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ S. Mariæ de Pilari. Enunciatiuæ in literis Apostolicis, maximè Gelasij Secundi, simul cum litteris Petri Librani Episcopi, ac sententijs antiquis contentæ. Inueterata celebrandi diem festum Dedicationis huius Ecclesiæ, ipsa die, qua celebratur Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis. Consuetudo canonizata in decis. 472. & 493. coram san. memor. Gregor. 15 in decis. 616. num. 5. p. 1. recent. & in d. decis. 353. nu. 73. p. 1.* Signa Cathedralitatis.

4 Præterea §. 4. me indignissimo citato, alia signa præfatæ Cathedralitatis sic referuntur. *Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæsaraugustano; mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia: indistincta omnium Sacramento-* Alia signa.

rum, prout in Cathedrali administratio; dignitas Capellani maioris; retentio Campanæ nuncupatæ de interdicto; prærogatiua, & præeminentiarum &c. à Patre Lezana, &c.

Doctrina alia. 5 Deinde §. 5. non obstare ait, quod ista Ecclesia fuerit aliàs à Mauris occupata. *Quia* (inquit) *illis postea expulsis, recuperauit antiquum statum libertatis iure quasi postliminij. Et* §. 6. quod etiam non obstet Ecclesiæ S. Saluatoris aduersariæ in Cathedralem erectio: *Quia non indè sequitur abdicatio antiquę Cathedralitatis ab Ecclessia de Pilari, quia per erectionem non præiudicatur alijs Ecclesijs.* Addens illud, aureis literis notandum, quod in prima dissertatione latè prosecuti sumus, & in ista prosequemur ex varijs etiam fundamentis, & Rotalibus Decisionibus: *Nec est nouum, quod vnus, & idem Episcopus in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes, ob ipsarum Ecclesiarum vnionem.*

Corollaria 6 Ad hæc §. 6. & 7. duo corollaria infert quæ rem totam conuincunt. Primum, *quod cum ex Actis constet de non iure Ecclesiæ S. Saluatoris, quod ex decis. 353. par. 5. recent. & 177. par. 6. ipsi notum erat, eaque appellationem à dictis sententijs Rotalibus bon. mem. Motmano commissam,* pro-

prosecuta non fuerit ab anno 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit, eademque sententia ob tam longam taciturnitatem transierit in iudicatum, & causa dicatur deserta. Secundum: *quod ex dictis sententijs vti iustis, & validis, nulla Ecclesiæ Sancti Saluatoris inferatur lęsio, sine qua non datur restitutio in integrum.*

7 Ac demum veluti Pro coronide huius Cathedralitatis, ait eadem Sacra Rota, *Constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum hodie decisum fuit, informante tantum Ecclesia de Pilari, citatis tamen pluries, ac diu expectatis Procuratoribus Ecclesiæ Metropolitanæ Sancti Saluatoris.* Hæc ibi. Coronide

8 Hic nucleus, summa, & Epilogus est totius huius decisionis ab Apostolico hoc Tribunali editæ. Quia tamen conformitas ipsius cum alijs eiusdem Rotæ sententijs, valdè, multumq; corroborat ipsarum veritatem, quæ est veluti anima, & spiritus omnium dispositionum, ideo capite sequenti ostendetur præfata conformitas. Epilogus

Con-

Potuit

Rei

Res iudicata facit ius plenius, & plenissimum. num. 402.

Exemplum ex *Statutis Vrbis vbi statuitur, quod duę sententiæ faciant rem iudicatam. num. 403.*

Quod deseruit ad intentum. num. 404.

An possit dici res transisse in iudicatam, num. 405.

Aut parti impositum silentium. num. 406.

Ius commune secundam appellationem admittit. 407.

Statutum Vrbis, de quibus loquatur. num. 408.

Vbi est eadem ratio debet esse eadem dispositio. num. 409.

Lites non debent esse æternæ. num. 410.

Communis opinio in iudicando est tenenda. num. 411.

Rota Romana habet vim communis opinionis. num. 412.

Ab ea non est recedendum nisi ob magnam rationem. num. 413.

Historia de antiquissima fundatione Ecclesiæ *S. Mariæ num. 414.*

Habita ex Ecclesia Sanctæ Mariæ de Monserrate de Vrbe. ibidem.

Quæ ibi dicantur. num. 415.

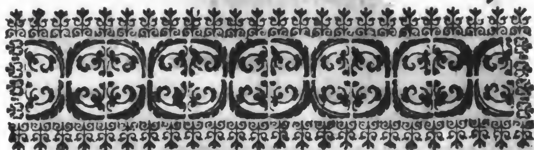
Cathedralitatem eius indicat. num. 416.

Erit Columna immobilis, & Turris Dauidica 417

Quæ dixerit Rota Magistralis de anno 1630. de ipsa. num. 418.

Authores

IESVS MARIA;

TVRRIS DAVIDICA,

SEV

De Angelicæ, Apostolicę, & miraculosæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Columna Cæsaraugustanæ iugi, perpetua, & refirmata Cathedralitate.

ARGVMENTVM.

1 TVRRIS illa DAVIDICA à sapientissimo Salomone Cantic. 4. prædicata, quod *ædificata est cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium*: sicut Ecclesiam Catholicã indigitat, teste Magno Gregorio; quod ipsa sit fortis sicut Dauid; & quia ædificata *cum propugna-*

gnaculis, Prædicatoribus videlicet Sacris; ex qua *mille clypei pendent*, virtutes nempe, quibus se defendunt contra ſpiritualia nequitiæ; & *omnis armatura fortium*; quia quiſquis hoſtium cuneis fortiter reſiſtere vult, in eis exempla videt, quibus armatus ſtrenuè valet hoſtes ſuperare. Sic quoque adumbrat Cathedram Petri, ſeu Sedē Apoſtolicam, quæ eſt quaſi *Pharus Eccleſiæ*, vt ex ea, nauigantes in hoc vitæ pelago, veram Eccleſiam, quæ ſuos fideles ad Deum, & fœlicitatem ducit, agnoſcant. Propugnacula eius, itē clypei, & omnium armorum panoplia, ſunt diuinæ Scripturæ, traditiones item Apoſtolorum, & ſucceſſorum, decreta Conciliorum, Patrum teſtimonia, & exempla; conſenſus omnium ſæculorum, doctrinę puritas, & ſtabilitas, cœteraque argumenta, quæ pro auctoritate Pontificis, & Notis Eccleſiæ aſſerunt DD. paſſim. Adumbret etiam, etſi per quandam accommodationem, Eccleſiam Cathedralem S. Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ in Iberia Auguſtiſſimam. Sitque, & ipſa *Turris Dauidica*, ſicut & Deipara eadem, quæ in ea honorificentiſſimè colitur; cum in Lauretanis precibus *Turris Dauidica* cognominetur. Et propugnacula ſint ſolidiſſima ea fundamenta, quibus prior Diſſer-

tatio

tatio euicit, Cathedralem verè, ac propriè esse, eadem quoque Cathedralitatis prærogatiua, qua inclyta S. Saluatoris Metropolis congaudet. Et *mille Clypei* ex ea pendentes sint insignes omnigenæ Literaturæ Scriptores, qui ipsam corroborant: ac tandem *armatura fortium*, sit Sacra, & Apostolica Rota Romana, quæ sæpius, & constanter ipsam suis decisionibus iterum, atque iterum replicatis, tuetur. Vna nouissima præsertim, quæ hoc anno 1655. die Lunæ xxi. Iunij edita est coram Illustrissimo Domino Bichio, eiusdem Sac. Rotæ prudentia, doctrina, & dexteritate, egregio Auditore, sub hoc titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis*: quæ in hac dissertatione non tam elucidanda, cum ipsa lucidissima sit, quam præ oculis omnium ponenda, vt tenebræ procul abigantur. Eo insuper quod Domini Rotæ Auditores sunt *Iuris lumina; & in scrinio pectoris, veluti reposita habeant iura omnia*, Decius *cons. 218. in princip.* Erit igitur ex hoc, quod *Columna* illa *immobilis* in priori dissertatione proposita, iam ingentiori mole adaucta, *Turris Dauidica*, quæ Stephano Dather *in instit. vulner. pag. 416.* teste, non eliditur, euaserit, seu deuenerit.

Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ Cęsaraugustanæ à Sacra Rota Romana nouissimè propugnata.

CAP. I.

Decisio. 1 ÆC igitur Rotalis Decisio §. 1. veluti pro scopo totius controuersiæ, si quę iam esse potest statuit; Sacerrimæ huiusmodi Ecclesiæ antiquã & primęuam Cathedralitatẽ à Sac. Rota coram bo. mem. Coccino, & Vbaldo bis pronunciatam fuisse sententijs de anno 1631. & 1632. ac de earum validitatè non controuerti. Sic: *Beatissimæ Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugustæ fuisse antiquitus Cathedralem; in eaque primitus Sedem Episcopalem dictę Ciuitatis extitisse, bis pronunciauit Rota in sententijs de anno 1631. à clar. memor. Coccino, anno sequenti à Cardinali Vbaldo latis, quarum validitas non controuertitur.*

Iustitia. 2 Deinde harum sententiarum iustitiam compro-

probatam esse in anterioribus decisionibus Rotæ ex traditione tam Historicorum, quam Scriptorum, sic §. 2. decidit. *Iustitia vero comprobatur ex adductis latissimè respondendo omnibus contrarijs, &c.*

3 Deindè §. 3. ex alijs etiam antiquioribus Decisionibus afferuntur hæc, quæ sunt signa, & effectus talis Cathedralitatis. *Antiquæ Imagines agni Paschalis, quæ sunt propria insignia Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ, & reperiuntur depictæ in partibus superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ S. Mariæ, incisaque in antiquissimo lapide ad ostium Sacristiæ S. Mariæ de Pilari. Enunciatiuæ in literis Apostolicis, maximè Gelasij Secundi, simul cum litteris Petri Librani Episcopi, ac sententijs antiquis contentæ.* In*ueterata celebrandi diem festum Dedicationis huius Ecclesiæ, ipsa die, qua celebratur Dedicatio Ecclesiæ Cathedralis. Consuetudo canonizata in decis. 472. & 493. coram san. memor. Gregor. 15. in decis. 616. num. 5. p. 1. recent. & in d. decis. 353. nu. 73. p. 1.*

Signa Cathedralitatis.

4 Præterea §. 4. me indignissimo citato, alia signa præfatæ Cathedralitatis sic referuntur. *Facultas exigendi Decimas in Territorio Cæsaraugustano; mutua in sepeliendis vtriusque Ecclesiæ Canonicis officia: indistincta omnium Sacramento-*

Alia signa.

rum, prout in Cathedrali administratio; dignitas Capellani maioris; retentio Campana nuncupata de interdicto; praerogatiua, & praeminentiarum &c. à Patre Lezana, &c.

Doctrina alia. 5 Deinde §. 5. non obstare ait, quod ista Ecclesia fuerit aliàs à Mauris occupata. *Quia* (inquit) *illis postea expulsis, recuperauit antiquum statum libertatis iure quasi postliminij.* *Et* §. 6. quod etiam non obstet Ecclesiæ S. Saluatoris aduersariæ in Cathedralem erectio: *Quia non indè sequitur abdicatio antiquę Cathedralitatis ab Ecclessia de Pilari, quia per erectionem non praeiudicatur alijs Ecclesijs.* Addens illud, aureis literis notandum, quod in prima dissertatione latè profecuti sumus, & in ista prosequemur ex varijs etiam fundamentis, & Rotalibus Decisionibus: *Nec est nouum, quod vnus, & idem Episcopus in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes, ob ipsarum Ecclesiarum vnionem.*

Corollaria 6 Ad hæc §. 6. & 7. duo corollaria infert quæ rem totam conuincnnt. Primum, *quod cum ex Actis constet de non iure Ecclesia S. Saluatoris, quod ex decis. 353. par. 5. recent. & 177. par. 6. ipsi notum erat, eaque appellationem à dictis sententijs Rotalibus bon. mem. Motmano commissam,*

pro-

prosecuta non fuerit ab anno 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit, eademque sententia ob tam longam taciturnitatem transierit in iudicatum, & causa dicatur deserta. Secundum: *quod ex dictis sententijs vti iustis, & validis, nulla Ecclesiæ Sancti Saluatoris inferatur læsio, sine qua non datur restitutio in integrum.*

7 Ac demum veluti Pro coronide huius Cathedralitatis, ait eadem Sacra Rota, *Constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum hodie decisum fuit, informante tantum Ecclesia de Pilari, citatis tamen pluries, ac diu expectatis Procuratoribus Ecclesiæ Metropolitanæ Sancti Saluatoris.* Hæc ibi. Coronides

8 Hic nucleus, summa, & Epilogus est totius huius decisionis ab Apostolico hoc Tribunali editæ. Quia tamen conformitas ipsius cum alijs eiusdem Rotæ sententijs, valdè, multumq; corroborat ipsarum veritatem, quæ est veluti anima, & spiritus omnium dispositionum, ideo capite sequenti ostendetur præfata conformitas. Epilogus.

Con-

Conformitas huius Decisionis cum alijs Rotalibus veritatem Cathedralitatis Ecclesiæ S. Mariæ Maioris egregiè corroborat.

CAP. II.

Veritas, & conformitas.

9
Eritatem, & conformitatem quasi pro eodem vsurpari debere, ita vt *Conformitas* sit idem, quod *Conformis veritas*, ex conformi quoque DD. calculo elici valet. Præsertim ex Theologorum Vertice Diuo Thoma *prima par. quæst.* 16. & eius asseclis, & expositoribus, qui hanc tradunt veritatis definitionem desumptam ex Isac. *in l. de def.* Veritas est *adequatio*, idest Conformitas, *rei, & intellectus*. Vndè Philosophus *in predicam. cap. de substantia circa finem, eo*, inquit, *quod res est, aut non est, eo etiam oratio vera, vel falsa esse dicitur*. Vt ergo veritatem huius Sacræ decisionis dilucidè demóstremus, opere pretium est, conformitatem ipsius cum alijs Rotalibus ostendere. Vndè etiam ipsius iustitia

tia

tia elucidabitur, quia concordiam *sine iustitia nullo pacto esse posse* dissertissime dixit *lib. 2. de Ciuitate cap. 21.* magnus P. Augustinus.

10 Primo igitur, quo ad illud, quod in prima decisionis fronte dicitur: *Beatissimę Virginis de Pilari Ecclesiam existentem in Ciuitate Cæsaraugustæ fuisse antiquitus Cathedralem, in eaque primitus Sedem Episcopalem dictę Ciuitatis extitisse, &c.* firmatum fuit ab eadem Sacra Rota Romana in vna Magistralissima coram Illustrissimo Coccino die Veneris prima Martij, anno 1630. sub hoc titulo: *Cæsaraugustana Cathedratatis, p. 5. recent. decis. 353.* in cuius etiam prima fronte hæc lego: *Dubitaui, an constet Ecclesiam B. M. Virginis de Columna, seu (vt vulgo dicitur) de Pilari, fuisse antiquitus Cathedralem? Et Domini, post susceptam pluries super hoc dubio disputationem, nempè 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem negotio mature discusso, affirmatiuè responderunt.* Huius porrò decisionis iustitia, prout notat illa coram D. Bichio, de qua *cap. præcedenti*, comprobatur, respondendo omnibus contrarijs ex deductis latissimè in ipsa *à num. 20. vsque ad 114.* nempè ex historia mirabilis fundationis, seu constructionis huius Ecclesiæ; Scriptoribus, & Notitia.

Histo-

Historicis; residentia Episcoporum in ipsa tanquam in propria Sede; Breuiarijs, Imagine agni Paschalis, sententijs in Curijs sæcularibus emanatis; Indulgentijs *Ecclesiæ* nomine antonomastice accepto;&c. prærogatiua celebrandi festum Dedicationis; iure exigendi decimas; Campana *de interdicto* vocata; iure extrahendi cadauera ex alijs Ecclesijs, & Sacramentorum administratione. Quæ omnia late etiam expendi in priori dissertatione ferè per totam.

Confirmatio.

11 Secundo hæc eadem decisio coram D. Bichio firmata videtur in alia corã relato Coccino de anno 1631. die Veneris 14. Februarij sub titulo *Cæsaraugustana preeminentiarum*, vbi *num.* 18. sic legitur. *Non obstat assistentia* Iuris *communis fundata in præsenti statu Cathedralitatis, quo quingentis ab hinc, & amplius annis, gaudet Ecclesia Metropolitana S. Saluatoris. Quia cum iam fuerit resolutum constare Ecclesiam B. Mariæ fuisse antiquitus Cathedralem, potest hodie dubitari: an Ecclesia Metropolitana possit in hoc vti assistentia* Iuris *communis contra præfatam Ecclesiam B. Mariæ, quæ videtur retinuisse iura antiqua Cathedralitatis, vt latè deductum fuit in decisione coram me facta sub die prima Martij anni præteriti.*

Ma-

12 Maximè verò fulcita manet in alia coram Vbaldo die Lunæ duodecima Ianuarij 1632. sub eodem titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis.* Cum enim pars Ecclesiæ S. Saluatoris opponeret contra præfatam decisionem de anno 1630 quod fuerit nulla ex defectu iurisdictionis, Rota decernit, debere sustineri, & fuisse validam, & in casu dubij pro illius validitate præsumi debere. Sic enim in principio ipsius dicitur. *Dum agebatur de expedienda causa, coram me pendente in secunda instantia per appellationem interpositam à sententia Reuerendiss. Domini mei Decani, lata super Cathedralitate Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari: altera pars opposuit de nullitate dictæ sententiæ ex defectu Iurisdictionis. Quæ nullitas, cum sit ex tribus, & sententia nulla confirmari non possit, ideo volui super illa consulere Dominos. Qui hodie responderunt pro validitate dictæ sententiæ.* Alia decisio.

13 Permaximè etiam præfata decisio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo, eod. anno 1632. die Mercurij 4. Februarij, quæ est 9. *par. 6. recentior.* vbi probatur ipsius validitas, & dicitur. *Iterum posui dubium: an sententia Rotalis sit valida. Et Domini pro validitate responderunt, confirmando decisionem in hac causa factam 12. Ianuarij preteriti,* Confirmata.

moti rationibus tunc adductis, & alijs infra deducendis. Obiectis etiam contrarijs, & Cathedralitatem præfatam impugnantibus, satisfacit. Etenim primò oppositioni factæ à parte aduersa, quod articulus Cathedralitatis fuerit iam in Iudicium deductus coram Domino de Clericis, vigore commissionis emanatæ vsque de anno 1536. & ideo non potuerit Dominus Coccinus super eadem Cathedralitate pronunciare vigore alterius commissionis, *iactationis, molestationis, & molestationum*, stante clausula in eadem commissione apposita, *Non tamen iudicialiter illatarum:* quę limitat, & restringit iurisdictionem ad molestationes extraiudicialiter illatas: Respondet, quod *Commissio antiqua directa Clerico non loquitur de Cathedralitate, sed de praeminentijs.* Deinde, alteri obiectioni de clausula illa in antiqua commissione apposita, *rebusque alijs in actis causæ deductis, & deducendis*: respondet, quod ex reuolutione processus, & inspectione actorum constat negatiua non existentiæ scripturarum. Alia etiam obiecta proponit, quibus non tàm Iudicis, quàm Aduocati, & Patroni vices gerit sacra Rota. In fine concludens, *ex cuius fundamentis, & alijs supradictis clarè constat de validitate dictæ sententiæ,*

qua

quæ etiam in dubio esset confirmanda.

14 Nec his contentum idem Sacrum Tribunal Rotæ coram eod. Vbaldo die Veneris 13. Februarij 1632. in alia decisione sub hoc titulo *Cæsaraugustana Cathedralitatis* in ead. *sexta par. recentior. decis.* 102. omnia dicta in præcedentibus decisionibus confirmat his verbis: *In relationibus causarum feci Verbum in Rota super expeditione istius causæ, quæ coram me pendet in secunda instantia. Et Domini ordinarunt, vt expediretur. Quia de iustitia sententiæ D. mei Decani, de cuius confirmatione agitur, apparet ex decisione coram eo facta sub die 1. Martij 1630. Et de illius validitate apparet ex duabus decisionibus factis coram me sub die 12. Ianuarij, & 4. Februarij præsentis anni.* Alia decisio.

15 Adhuc tamen præfata fundamentalis, & magistralis decisio Rotæ coram Coccino de anno 1630. roboratur ex alijs coram Motmanno; vna quidem pro anno 1632. quæ est decisio 142. *in ead. 6. par. recentior.* & alia de anno 1633. in ead. 6. *par. decis.* 177. quas refero in priori dissertatione *num.* 275. & 276. & tam Aliæ decisiones.
16 concludenter cõprobant huius capitis intentum de Cathedralitate præfatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, vt vix aliqua causa in Sacræ Rotæ Tribuna-

bunali magis, aut copiosius decisa inueniri possit, & mirabile omnino sit, quod contraria pars, reclamante Sacra Rota, iam audiri queat.

Specialiter ista.

17 Sed accuratius ruminanda hæc coram Motmano decisio 177. de anno 1633. suppeditat namque quamplura pro intento Cathedralitatis, quæ inuestigatur, mirificè iuuantia. Primum, id quod ait eadem Rota *in principio*. Videlicet, *cum pro parte Capituli Ecclesiæ Cæsaraugustanæ peteretur remissoria super articulis continentibus actus, gesta, priuilegia, concessiones, enunciatiuas, ritus, & cæremonias denotantia illius maioritatem, & prærogatiuam, die 21. Iunij superioris anni, proposui dubium, an super huiusmodi articulis danda esset remissoria, rationibus tunc deductis, negatiuè responderunt*. Adeo enim *Turris* nostra *Dauidica*, Cathedralitatis Ecclesiæ S. Mariæ, clypeis propugnaculis, omnigenaque panoplia, munita, & roborata visa Dominis fuit, vt superfluum censerent aduersam partem iterum circa hoc audire. Forsan quia pro re notoriè comperta tunc censebatur; cũ notorij appellatione veniat, quod *ex actis iudicij constat*, secundum Tiraquellum *de retract. lignor.* § 36. *glos. 2. n. 44.* Menochium *remed. 1. recuper. n. 232. & de arbitr. cas. 166. num. 6. & cons. 100. nu. 6.* Subdit proinde

de nostra coram Moemano Rota nu. 4. quod *fuit hodie resolutum, vt circumscriptis pro nunc probationibus Ecclesiæ B. Mariæ, quoad contenta in articulis datis, iterum suscipiatur disputatio super negotio principali*. Quod fuit dicere, quod circumscriptis tanquam non necessarijs, sed superfluis, quæ in iure reprobantur, probationibus Ecclesiæ S. Mariæ quibus eludebantur articuli dati pro Ecclesia S. Saluatoris, iterum ageretur de negotio principali. Subditur propterea de hoc negotio principali *num.* 7. 8. 9. *&* 10. *Ex his igitur videbitur, an sufficienter firmari possit, quod de traditione dictæ antiquæ Cathedralitatis Ecclesię B. Mariæ, quasi per manus accepta, referunt vltra 50. Authores, non modo Hispani, sed etiam aliarum nationum Historici, cumulati in dicta Reuerendiss. Domini Decani: quod scilicet ab aduentu S. Iacobi Apostoli, & miraculosa B. Mariæ, quam ipse meruit, apparitione, sumpserit initium, & an huic traditioni deferendum esse suadeat, constans de ea Ecclesia in Hispanijs professio, ita vt in casu proposito applicari possint, quæ de obseruatione traditionum* Ecclesiasticarum, *Sacrorum Canonum, ac SS. Patrum sententijs, & auctoritatibus, vt S. Augustini in* Epistola *ad Ianuarium relata in cap. Catholica, vbi glos. 11. distin. S. Hieronymi*

nymi ad Lucinam relata in cap. Vtinam distin. 76. Nicolai magni Pontif. in cap. ridiculum 12. distin. & aliorum, quos cumulat Gregor. Tholos. in repub. lib. 12. cap. 9. sub num. 4. ex Basilio Magno docens traditiones à maioribus confirmatas, esse irrefragabiles, quas etiam in Ecclesijs particularibus suam habere auctoritatem, vt in Iure obtinent consuetudines moribus vtentium receptæ, tradit Azor. Instit. moral. lib. 8. cap. 4. q. 4. & in terminis Pater Murillo lib. de hac Ecclesia latè prosequitur materiam, capitulo 1 2. 3. & 5. Ex quibus aureis sanè elicitur intentum de præfata Cathedralitate, per traditionem quoque per manum quasi acceptam, & per vltra 50. Authores, non modò Hispanos, sed & exteros quoque testatam; ac pro traditione Ecclesiastica approbatam. Præsertim, cum in fine hæc quoque aptissima subiungat eadem Rota. *Quod si ex premissis resultaret fortè sufficiens probatio Cathedralitatis dictæ Ecclesiæ à D Apostolo instructæ, quod tempore Christianis in vno, eodemque loco, vel Ciuitate, neque amplas, neque plures Ecclesias habere permissum erat: inde facilius quoque capi poterit resolutio, quod præsumptio primordialis, ac originariæ Cathedralitatis Ecclesiæ S. Saluatoris, vsque ab initio referri debeat, ad initium illorum temporum, quæ subsecuta fuerunt statum*

tum

tum Cathedralitatis alterius Ecclesiæ: quodque Ecclesiæ S. Saluatoris eorundem posteriorum temporum respectu cõueniat antiquitas, de qua in denominationibus antonomasticis, & alijs in dicta decisione Reuerendissimi Domini Decani latè deductis. Hæc Rota, aurea quoque inferius enucleanda.

18 Ex his iam vela colligendo, cum verissimum sit illud Christi, Matthæi 18. *in ore duorum, vel trium stat omne verbum*, Cathedralitas præfatæ Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ tot, ac tantis, octo videlicet S. Rotæ decisionibus, alijs adiunctis, quibus adminiculata est, de quibus loco relato dixi *n.* 277. & 278 comprobata maneat, in rem iudicatam transijsse existimari debet. Et, si solum in tribus roborata maneret; quia, vt Hispane dicitur *à tres vala vencida*. Quid ni ergo de octo decisionibus dici oportet, nisi eam transijsse in rem notoriã? Notorium enim dicitur, quod oritur ex sententia, *l. emptorem in princip.* & ibi Cardinal. Alban. *in lucubrat. num. 2. ff. de act. empt. cap. vestra de cohabitat. Cler. & nul.* Barthol. *in l ritus ff. de his, qui not. infa.* Paris. *cons.* 23. *num.* 218. *lib.* 1. Mascard. *concl.* 1102. *num.* 31. Farinacius *de delict. & pæn. q.* 21. *num.* 36. post alios etiam. Decisio porrò Rotæ, etsi sententia diffinitiua non sit, præpara- Conclusio

para-

paratio tamen ad illam veluti proxima est. Subsistat ergo Columna hæc *immobilis*, iam adeo communita, vt *Turris Dauidica*, propugnaculis, clypeis, & armatura fortium roborata, merito censeatur.

Vnitas Ecclesiæ S. Mariæ cum Ecclesia S Saluatoris Cathedralitatem ipsius euincit.

CAP. III.

Intentio probanda.

19

Ntentionis suæ fundamentum quilbet probare tenetur, *l. actor. C. de probationib. l. qui accusare, C. de edendo*, Ioseph Ludouicus *to. 3. commun. opinion. concl. vnic. sub tit. de probation.* Bruno a sole in locis communib. *verb. actor. 3.* Mari. Antonin. *Var. resol. lib 1. resol. 70. num. 15. & resol. 106 num. 21. & lib. 3. resol. 1. num. 12. & resol. 9. num. 9.* & alij, quos congerit Barbosa *in tract. de axiomat. axiom 128. num. 1.* Cum ergo fundamentum, veluti intraneum, Cathedralita-

tis

tis Ecclesiæ S. Mariæ Maioris de Pilari Cæsaraugustanę, prætermissis illis, quasi extrinsecis, quæ sumuntur ex signis, vestigijs, proprietatibus, & priuilegijs, &c. sit vnitas, quam habet in genere Cathedralitatis cum Metropolitana Ecclesia S. Saluatoris eiusdem inclytæ Vrbis, quemadmodum in terminis Metaphisicis, iuxta Aristotelē, S. Thom. & alios Philosophos, omnis relatio similitudinis fundatur *in vnitate*, ideo hæc maximè hoc loco roboranda ex deductis in alia Dissertatione *pag.* 111. *& sequentibus*, & deducendis inferius. Consilium sanè non valdè diuersum ab eo quo D. Cyprianus in *lib. de Vnitate Ecclesiæ* eam comprobauit ex vna ipsius Cathedralitate.

20 Equidem primo hanc vnitatem supponit potius, quam probat, Rota præsens coram Domino Bichio, præsertim §. *minus obstat*, illis verbis, *minus obstat Ecclesiæ Sancti Saluatoris Aduersariæ in Cathedralem erectio, quam pleraque ab informantibus pro eadem Ecclesia deducta conuincunt, quia non indè sequitur abdicatio antiquæ Cathedralitatis ab Ecclesia de Pilari, quia per erectionem non præiudicatur alijs Ecclesijs.* Affert autem ad intentum Ioannis Vvamesij doctrinam, quã latè extendi in pręfata priori dissertatione, *pag.* Vnitas supponitur a Sac. Rota.

102. *& seq.* quia per ipsam mirabiliter confirmatur. Affert quoque aliam S. Rotæ decisionẽ coram Seraphino *decis.* 1444. *nu.* 7. Quia verò illa nõ mediocriter à simili fauet parti Ecclesię S. Mariæ Maioris, ideo diligenter examinanda.

Decisio alia.

21 Erat lis, & controuersia, an Rector Vniuersitatis Louaniensis, qui ex varijs Summorũ Pontificum priuilegijs ius habebat nominandi ad quoddam beneficium Ecclesiasticum in quibusdam Ecclesijs vnum Clericum dictæ Vniuersitatis, amiserit illud ius, ex eo quod aliquæ ex illis Ecclesijs erectæ fuerint in Cathedrales. Et respondet Rota negatiuè, his verbis. *Tamen per hanc mutationem Ecclesiarum in Cathedrales non est dicendum illatum fuisse præiudicium Rectori; cum in vnaquaque dispositione semper censeatur reseruatum ius tertij, cap. cum olim de censibus. cap. 2. de religios. domib. Rota decis. vnic. de sepultur. in antiq. cum alijs, & facit Extrauagans* 1. *&* 2. Ioann. 22. *in tit. concess. præbend. facit* Innocent. *in cap.* 2. *num.* 2. *de oper. nou. nunc. & Rebuff. in Concord. tit. de reg. ad Prælat. nomin. §. fin. in verb. priuilegia, & concessa.* Quę quidem valdè faciunt ad intentum præsens; cum ex eis legitimè inferatur, quod per erectionem Ecclesię S. Saluatoris in Cathedralem nullatenus derogatum fuerit

Ca-

Cathedralitati, & priuilegijs Cathedralitatis cõpetentibus alias Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, prout probant iura, & DD. à Rota relata. Id quoque suadet exemplum ab eadem Rota adductum de pensione concessa super Collegiata, *quæ si postea erigatur in Cathedralem, non tamen ideo extinguitur*. Non ergo per erectionem talis Ecclesię S. Saluatoris ad Cathedralitatem perditum fuit ius, quod ad illam habebat Ecclesia S. Marię. Idque corroborat eadem Rota ex Magistrali doctrina, quam in alia decisione coram eodem Seraphino, quę est 1410. *num.* 20. adduxerat, videlicet quod regula illa, *in vnaquaq; dispositione semper censetur præseruatũ ius tertij*, intelligitur in rebus compatibilibus, non in incompatibilibus: cum namque Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ sit compatibilis cum Cathedralitate Ecclesiæ S. Saluatoris, quia non habet vllam incompatibilitatem, aut oppositionem cum ipsa, debet censeri pręseruata. Eo quoque quod gratia vni concessa nõ tollit alteram gratiam super eadem re, etiam cõcessam. Rota *decis.* 59. & *decis.* 63. *de rescript. in antiq.* Gonzales *super* 8. *Regul. Cancell. glos.* 53. *nu.* 46. Nec priuilegium vnius tollit priuilegium alterius. Verall. Caputaquens. *decis.* 109. *num.* 2. *p.* 2. Gonzales *num.* 52.

Confirmatio.

22 Propius ad intentũ vnitatis vtriusq; Ecclesiæ prosequitur Rota illa nostra coram D. Bichio dicens: *nec est nouum, quod vnus, & idem Episcopus in sua Ciuitate habeat duas Ecclesias, vnam Cathedralitatem constituentes, ob ipsarum Ecclesiarum vnionem*. Quod larga manu ostendi in priori dissertatione *pagina* 219. & 220. ex vsu antiquæ Ecclesiæ in sui infantia; & in nouissimis temporibus in Ecclesijs Regiensi, & S. Prosperi; Viterbiensi, & Tusculana; Calagurritana, & Calciatensi; Iaensi, & Biacensi; Sancti Ambrosij, & Sanctæ Teclæ Mediolanensiũ; S. Alexandri, & S. Vincentij Bergomensium: & constabit ex alijs infra afferendis. Idque probat clarè *cap. nouit ne Sede vacante*; ex quo manifestè habetur Cœlestinum Tertium erexisse Monasterium Glastoniense in Ecclesiam Cathedralem, vniendo illud Ecclesiæ Bathoniẽsi, vt *idem esset Episcopus vtriusque*, vt ait textus. Vbi ruminandum, Innocentium Tertium hãc vnionem confirmasse: imo, vt Glossa in figuratione casus ait, mandasse quibusdam, vt *Monasterium ipsum sub priori regimine* facerent gubernari, & Episcopus certis redditibus esset cõtentus, vnione manente, & quod Episcopus res Monasterij non expenderet. Et quod maximè

vt

vrget id pręcepiſſe Pontificem, non obſtante, quod erat tam pauper ipſe Epiſcopus, quod vt Gloſ. ait verb. *Bathonienſis Epiſcopi*, dum diſtribuerentur debita huius Epiſcopi, quemdam illi dixiſſe: *Domine, pone me creditorem in legione ſecunda*. Tot enim erant creditores, vt legiones conſtituere poſſent. Quanto magis id prouidere poſſet Papa quando Epiſcopus diues, & locuplex eſſet.

23 Quod autē duæ Eccleſię vnā Cathedralem conſtituentes, poſt ipſarum vnionem poſſint eſſe ſub eodem Epiſcopo, affert Rota coram Domino Bichio relata ex alia in Vercellen. *vnitatis Capituli* coram Peña; quæ eſt in eius impreſſ. *deciſ.* 58. *num.* 8. confirmata 18. Aprilis 1614. coram Archiepiſcopo Seleucienſi, & 24. Aprilis 1643. corā D. Dunozetto Decano, ac 9. Maij 1644. coram Eminentiſſ. D. Card. Othobono. Idq; deciſum ait in Aretina *vnionis* 22. Iunij 1643. 2. Iunij 1645. 1. Aprilis 1647. coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Tarracinen. & 18. Martij 1652. coram Veroſpio. Ideo ſigillatim huiuſmodi deciſiones expendenda ad intentum vnitatis noſtræ Cathedralitatis vtriuſque Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ. Duæ Eccleſiæ ſub vno Epiſcopo.

24 Et Primò, in illa Aretina *vnionis* 22. Iun. De Eccleſia Aretina.

1643.

1643. quæ est coram Ghislerio, & in alia etiam eiusdem tituli coram eodem de anno 1645. pro die 2. Iunij, supponitur Ecclesiam Collegiatam *S. Mariæ Plebis* nuncupatam, vnitam esse Cathedrali Ecclesiæ S. Petri Aretinæ Ciuitatis ab Episcopo Aretino, ita vt non solum essent sub vno, eodemq; Episcopo, sed etiam haberent cōmunes honores, & priuilegia Cathedralitatis, imo idem Capitulum: eamque vnionem confirmasse Innocentium Quartum. Ex quo ad intentum nostrum elicitur, iuxta mentem etiam Rotæ coram D. Bichio, de qua in præsenti, vtramque Ecclesiam Cæsaraugustanam, vnitam, imo vnam esse in ratione Cathedralitatis, sub eodem etiam Episcopo, & cum eisdem priuilegijs, & honoribus. Cum etiam hæc eadem Aretina decis. de an. 1645. vlterius afferat, Clem. 8. ex sententia duorum DD. Cardinalium approbasse, & confirmasse dictam vnionem, etiam cum communibus illis priuilegijs, & honoribus, quibusdam dumtaxat exceptis, idque afferatur ad intentum vnionis vtriusque Ecclesiæ Cæsaraugustanæ; etiam deducitur idem dicendum de illis. Maximè, quia in sententia dictorum DD. Cardinalium declaratur, quod *eidem Ecclesiæ Plebis*, eiusdemque Capitulo, & Canonicis, ho-

nores,

nores, & priuilegia dictæ Cathedralis censeantur, & sint communicata, & competant, ac competere intelligantur: & Canonici Collegiatæ ad instar Cathedralium habeantur, nominētur, & reputentur. Quæ adamussim quadrant præsenti causæ. Præsertim, cum in eadem decisione dicatur, quod cum dicta vnio per longa temporū interualla, & plures, & diuersos actus executioni demandata sit, & ad effectū vnionis satis sit quod illa in vna parte effectuata fuerit, prout ex Garzia *de benefic. par. 12. cap. 2. n. 294. & seqq.* & varijs Rotæ decisionibus comprobat, profecto mirificè roboratur intentum nostrum de Cathedralitate Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ: siquidem eius vnio in Cathedralitate cum Ecclesia S. Saluatoris non in vna parte tantum, sed in pluribus, imo ferè omnibus pro Cathedralitate requisitis, effectuata sit, vt ad oculum patet intuenti ea, quæ in priori Dissertatione dicta manent ex signis, vestigijs, & priuilegijs Cathedralis Ecclesiæ. Legenda quæ dixi cap. 4. eiusdem dissertationis.

25 Similiter alia decisio Rotæ Aretina *vnionis* coram eodem Ghislerio pro prima April. 1647. etiam relata ab eodem Illustrissimo Bichio corroborat præsens intentum. Dum in ea po- Alia Aretina.

ponuntur aliæ decisiones de eadem re pro ann. 1643. & 1645. relatæ, & sententia DD. Cardinalium à Clemente Octauo confirmata.

26 Præ cæteris autem facit ad intentum illa decisio etiam *Aretina vnionis* attitulata pro 8. Martij 1652. coram D. Verospio. In ea namque non solum supponuntur, & approbantur deducta in præcedentibus de vnione, & vnitate in Cathedralitate, & Capitulo dictarum Ecclesiarum in vna Ciuitate, sub vno, & eodem Episcopo (qui est casus nostræ Dissertationis) sed etiam veluti pro fundamento ipsorum iacitur; quod illa Ecclesia Collegialis Sanctæ Mariæ de Plebe Aretinæ, vnita fuerit Ecclesiæ Cathedrali eius Ciuitatis *æquè principaliter*. Cum enim, vt dixi in priori Dissertatione *num.* 361. *&* 362.

Alia.

27 Vnio facta inter Ecclesias S. Mariæ de Pilari, & S. Saluatoris fuerit *æquè principaliter*, & non accessoriè, ac cum iuribus distinctis, separatis, ac non communicatis, prout ex obseruantia, quæ est in vtraque Ecclesia, vsque ad hodiernum diem, iuribus, & DD. ibi comprobaui. Sed, quod de nouo adiungo, non potuisse, nisi

28 hoc modo fieri; Quia vt probat Garzia *de benefic. par.* 12. *cap.* 2. ex *cap. & temporis* 16. *quæst.* 1. & ex Rota in Maceratensi *Iurisdictionis*,

coram

coram Gypſio 1596. quando duæ Cathedrales vniuntur, vtraque principaliter cenſetur vnita. Liquidum ergo videtur idem ius validitatis, & iuſtitiæ cenſeri debere eſſe inter has Eccleſias Cæſarauguſtanas, & illas Aretinas. Præſertim, quia ſicut in hac vnione Aretinarum reperiuntur aliqui caſus excepti expreſſi in dictis deciſionibus, in quibus non reperitur hæc communicatio, aut confuſio; ſic etiam in vnione Cæſarauguſtanarum cernitur, ex obſeruantia, concordatis, & alijs ſententijs, prout ex dictis in priori Diſſertatione conſtat. Aequo ergo paſſu, & pari inoffenſo pede, iſtæ duæ Eccleſiarum vniones incedere debent.

29 Quia autem arduum eſt abſque exemplo res magnas lucide oſtendere, vt colligitur ex Platone *de Regno*, & exemplis res clariores fiunt, prout rerum magiſtra experientia docet, ideo hoc quod aſſeritur de vnitate, & Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ Maioris Cæſarauguſtanæ cum Eccleſia S. Saluatoris, ſicut exemplo Aretinarum oſtenſum eſt, ſic etiam exemplo Exempla.
30 quoque Eccleſiarum Vercellenſium, ſcilicet Eccleſiæ S. Euſebij, & S. Mariæ Maioris eius Ciuitatis, oſtendi poteſt. Cum enim orta lis eſſet inter Canonicos vtriuſque Eccleſiæ, an videlicet,

dicta Ecclesia S. Mariæ Cathedralis appellari posset, & Nuncius Apostolicus Taurinensis ad fauorem Canonicorum S. Mariæ Maioris pronuntiasset, causa per appellationem in Rota introducta coram Peña in Vercellensi *vnitatis Capituli* 12. Iunij 1598. relata in illa coram D. Bichio, de qua supra, decisum est, dandum esse mādatum de manutenendo, Canonicis Ecclesiæ Sanctæ Mariç, quo ad omnes actus, etiam Iurisdictionales, competentes alijs Canonicis Ecclesiæ Sancti Eusebij. Eo videlicet, quia vtraque Ecclesia Cathedralis erat, & in ratione Cathedralitatis *vna*, seu *vnita*. Ex hoc enim manifestè deducitur, quod, sicut non obstante,
31 veluti materiali diuersitate harum Ecclesiarum, nihilominus in ratione Cathedralitatis sunt vna, eadem sub eodem Episcopo, & in eadem Ciuitate, sic & nostrę, de quibus sermo est in præsenti, Cæsaraugustanæ erunt. Id autem sic
32 probat Rota. *Ex pluribus enim actibus possessorijs spectantibus ad Canonicos Sanctæ Mariæ, tanquam Canonicos Ecclesiæ Cathedralis se gessisse. & consequenter pro talibus habendos, reputandos, & manutenendos fuisse*. Hæc enim ratio à fortiori idem probat in casu præsenti; cum nedum plures, sed innumeri ferè actus possessorij Cathe-
dra-

dralitatis competant Ecclesiæ, & Canonicis Sãctæ Mariæ Maioris, sicut ex deductis in prima Dissertatione manifestè constat. Præterea id etiam confirmat Rota sequenti argumento. *Supradictis etiam accedebat, quia Episcopi Vercellenses in adeptione possessionis Episcopatus proinde stallabantur in Sede Ecclesiæ S. Mariæ, ac in Sede Sancti Eusebij, qui actus tanquam significatiuus, quod Ecclesia Sanctæ Mariæ sit etiam Episcopalis, arguebat iustam prætensionem Canonicorum S. Mariæ, saltem respectu possessorij, de quo agebatur, cum possessio Episcopatus acquiritur per installationem in Sede, vel loco deputato dignitati Episcopali. Innoc. in cap. in litteris num. 7. vers. Credimus autem de restitut. spoliat. Bald. in l. 2. num. 54. Vers. respondeo ad primum Capitulum C. de seruit. & aqua.*

33 Quæ etiam ratio congruentissimè aptatur casui prę̨senti, cum constet ex dictis in tota fermè Dissertatione priori, quod Episcopi Cæsaraugustani installabantur tanquam in propria Sede, vel loco deputato dignitati Episcopali in Ecclesia Sanctæ Mariæ, non solum ante erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem, sed etiam aliquoties post illam. Colligit quoque Rota præcedentem doctrinam de vnitate Cathedralitatis inter dictas duas Ecclesias; ex eo,

quod Ecclesia intitulata Sanctę Marię antiquior sit Ecclesia S. Eusebij: siquidem constat ex Iacobo de Voragine in vita eiusdẽ Eusebij, quod cum primum fuit Episcopus constitutus ingrediens Vrbem ante ostium maioris Ecclesiæ *quæ*
34 *est*, inquit, *B. Mariæ, genua flexisset*. Quod argumentum multò fortius procedit in casu nostræ Dissertationis, cum clarissimè innotescat Ecclesiam Sanctæ Mariæ per plura sæcula fundatam, & erectam fuisse in Cathedralem, antequam Ecclesia *S*. Saluatoris in mundo esset. Deniq; concludit Rota supradictis non obstare,
35 *quod vtriusque Ecclesiæ Capitulum faceret actus particulares, quia satis erat, quod vtraque Ecclesia constitueret vnum corpus, & vnum Capitulum, quoad gubernium vniuersale, sub quo comprehenduntur omnia concernentia Cathedralitatem*. Quę etiam adamussim veluti adaptantur scopo nostro.

Alię Vercellensis.

36 *S*ed singulariter ipsi fauet alia Sacræ Rotæ decisio eiusdem tituli, scilicet Vercellensis *vniatis Capituli* 18. Aprilis 1614. coram Archiepiscopo Seleuciensi, quæ etiam refertur in illa coram Domino Bichio sæpius commemorata. In ea namque non solum supponitur totum id quod decisum erat in præcedenti de

anno

anno 1598. coram Peña, ſed etiam deciditur Canonicos vtriuſque Eccleſiæ Vercellenſis, *conſtituere vnum corpus, vnicum Capitulum Cathe-*
37 *drale conſtituens*, quod eſt in ſimili ſcopus noſtræ Diſsertationis. Adiungitur quoque ad intentum eiuſdem vnitatis *Conſiderarunt etiam Domini Dignitatem Eccleſiæ Sãctæ Mariæ in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Eccleſiæ S. Euſebij, præcedereque ipſos Canonicos Sancti Euſebij.*
38 Quæ conſideratio facit, quod caſus huius deciſionis, ſicut ouum ouo, ſimilis ſit caſui noſtro, & probet non modo dictam vnitatem, & Cathedralitatem, ſed etiam aliquam ſuperioritatem ex parte Eccleſiæ Sanctæ Mariæ: ſiquidem, vt ait alia Rota ſimilis tituli coram Emi-
39 nentiſsimo Othobono, de qua infra, *nõ videtur ſapere honeſtatem, quod minor præcedat maiorem, cap. ad hoc,* & *ibi gloſ.* diſt. 89. Hoſtienſ. *in cap.* 1. *num.* 2. *de maiorit. & obedi.* Abbas *conſ.* 21. *num.* 4. *lib.* 1. Retinus *conſ.* 155. *num.* 11. & *ſeq. lib.* 4. Conſtat autem iuxta dicta, & probata in priori Diſsertatione, præſertim à *num.* 322. & à *num.* 330. quod Eccleſia S. Mariæ præcedat Eccleſiam S. Saluatoris, non ſolum quando Cano-
40 nici vtriuſque Eccleſiæ concurrunt in Eccleſia S. Saluatoris (ſed quod mirabile prorſus

eſt

est) etiam quando concurrunt in eadem Ecclesia S. Mariæ. Vnde id quod subiungit eadem Rota: *Nam si quælibet Ecclesia constitueret corpus separatum, prædicta Dignitas incederet cum Canonicis S. Mariæ*, æquipollenter est idem, ac si diceretur ad nostrum casum: *Si vtraque Ecclesia Cæsaraugustana constitueret corpus separatum, Dignitas S. Mariæ non incederet cum dignitat. & Canonicis S. Saluatoris, illosque præcederet; saltem*
41 *quando concurrunt in eadem* Ecclesia *S. Mariæ*. Formetur igitur argumentum concludens dictam vnitatem ex præfata præcedentia.

Altera. 42 Altera etiam S. Rotæ decisio eiusdem tituli, coram Illustriss. D. Dunozeto Decano pro 22. Iunij 1643. quæ etiam refertur in illa coram Domino Bichio crebrius commemorata, facit valdè ad intentum huius Dissertationis. In ea etenim nedum referuntur, & approbantur decisa in præcedentibus decisionibus circa eandem materiam de vnitate Cathedralitatis, & Capituli dictarum Ecclesiarum Vrbis Vercellensis, sed etiam prouidetur de modo, & ordine, quo deberent simul conuenire Canonici vtriusque Ecclesiæ cōstituentis *vnū corpus, & vnū Capitulum*. Qui est casus non tam similis, quam idem prorsus cū nostro pręsenti de Cęsaraustanis Ecclesijs.

Fir-

43 Firmantur porrò hæc omnia, adhuc luculentius, etiam in alia eiuſdem tituli pro 9. Maij de anno 1644. coram Eminentiſsimo Othobono. In ipſa namque primo DD. dixerunt, vtrāque illam Eccleſiam conſtituere *vnum, & idem Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Vercellenſis*. Secundo, quod talis *vnitas, & Cathedralitas harum Eccleſiarum ſatis videbatur concludenter probata ex deciſionibus in alia inſtantia emanatis*. Tertio, quod fuerit deciſa ab Innocētio Tertio in quadam Bulla de anno 1209. in qua habetur Canonicos vtriuſque Eccleſiæ eſſe tanquam *vnum corpus conſtituens Capitulum Vercellenſe*. Quarto, ex alia Bulla Gregorij Noni, & Vrbani Quarti, in quibus etiam dicitur, *Eccleſias Sanctæ Mariæ Maioris, & Sancti Euſebij conſtituere Capitulum Vercellenſe*. Quinto, hic agi *de vnico Capitulo, gratia commodioris habitationis, vſus, ac ſeruitij materialiter diuiſo in duas Eccleſias*. Ex eis enim,

Alia eiuſdem tituli.

44 ſaltem ſimul ſumptis, non ſolum infertur id quod in præſenti capite intenditur de vnitate, & Cathedralitate vtriuſque noſtræ Cæſarauguſtanæ Eccleſiæ, ſed etiam (quod maius eſt)
45 etiam Capitula vtriuſque Eccleſiæ conſtituere vnum integrum formaliter Capitulum Cathedrale Dignitatum, & Canonicorum, etſi mate-

materialiter diuersum in duas Ecclesias, scilicet
46 S. Saluatoris, & Sanctæ Mariæ. Nec mirum id cuiquam videri potest, quia, vt concludenter à simili arguit Rota coram Archiepiscopo Seleuciensi de anno 1614. supra relata, si hæc duo Capitula essent diuersa (intellige *formaliter*) nõ posset Dignitas Ecclesię Sanctę Marię incedere cum Dignitatibus Ecclesię Sancti Saluatoris, nec illas præcedere; cuius oppositum constat ex facto, vt dictum est. Vnde etiam consequenter, quemadmodum Innocentius Tertius in Bulla relata dixit (& Rota ista coram D. Othobono approbat) quod Canonici Ecclesiæ Sancti Eusebij, & Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Maioris
47 *sint, et esse debeant Canonici Ordinarij vtriusque Ecclesiæ*: idem pariter de Canonicis Sancti Saluatoris, & Sanctæ Mariæ Maioris Cæsaraugustanę suo modo dici posit, quod *sint, et esse debeant Canonici Ordinarij vtriusq; Ecclesiæ* Id enim requiritur ad veram vnitatem, quæ, iuxtà Philosophos importat *indiuisionem*, seu indiuisibilitatem. Quinimò, quod maioris ponderis est,
48 Metropolitanatus cõpetens Ecclesiæ S. Saluatoris, cum illi non competat præcisè, vt talis Ecclesia S. Saluatoris est, sed vt est Ecclesia Cathedralis, etiam videtur suo modo, competere
Eccle-

Ecclesiæ S. Mariæ ; si quidem ipsa etiam est Cathedralis, & eadem Cathedralitate, qua Ecclesia alia S. Saluatoris. Ad quod iuuat, quod
49 in Bulla Ioann. 22. in qua Cathedralis constituitur, solum vocatur Ecclesia *Cæsaraugustana*, quod nomē æquè etiam competit Ecclesiæ S.
50 Mariæ, vt sæpissime visū est. Et quod vbi ratio est eadem ibi debet esse, eadem iuris dispositio, *l. illud ff. ad legē Aquiliā, l. si postulauerit* §. 2. *ff. ad legē Iuliam de adult. & l. quidam ff. de edendo*, ac alijs iuribus. Et quia disposita in causato magis procedunt in causante. Castr. *cons.* 421. *lib.* 2. Tusch.
51 *conclus.* 138. *nu.* 11. Barbos. *in axiom.* 40. *nu.* 28.
52 Extat, & aliud, vel quadamtenus simile exemplum de alijs duabus Ecclesijs in Italia, & Appulia, nominis valde celebris; Sypontina scilicet, seu Manfredoniæ Metropolitana ; ac collegiata S. Angeli in Monte Gargano. Etenim, non obstante quod Sypontina illa, quæ sub inuocatione S- Laurentij Manfredomiæ extat. Cathedralitatem repetat à tempore Apostolorum Principis anno salutis 42. Sypontum appulsi, antiqua traditione, historijs, literis, & priuilegijs summorum plurium Pontificum, nihilominus Garganica ista S. Michaelis eandem quoque prætendit Cathedralitatem ex fundamentis

Aliud exēplum.

53 aliquo, inter quæ Pontificia diplomata non refero, quia pars aduersa fictitia esse contendit. Vnum est desumptum ex aliquanta mora, quam in eorum Oppido (veluti æstiuo tempore frigidioris Cœli, vel alioqui rupe inaccessa, & immuni ab exitialibus bellis, quæ passim gerebantur in Apulia) quandoque Archiepiscopi faciebant. Alterum, ex quadam inscriptione, quæ in antiqua marmorea sede, in qua sedentes Archiepiscopi, post veneratum SS. Sacramentum in ea existens, possessionem, capiunt, reperitur. Videlicet.

Sedes hæc numero differt a sede Syponti
Ius, & honor sedis, quæ sunt ibi, sunt quoque monti.

Tertium, ex quodam Epitaphio Alexandri 3. quod in atrio eiusdem Ecclesiæ habere dicunt, in quo Papa, Capitulo Sypontino scribens ait; *Quoniam Ecclesia vestra, & Ecclesia montis Gar-*
54 *gani vna sedes esse consueuit*. Quidquid enim sit de iure harum Ecclesiarum, in quo nec Iudicem ago, nec sententiam ferre debeo, id solum pro me assumo, quod hæc fundamenta Ecclesiæ Garganicæ nostrum intentum corroborant. Primum quidem; quia nihil clarius est in priori dissertatione quam plures per plura quo-
que

que sæcula, Cæsaraugustanos Episcopos in ea Ecclesia installatos fuisse, vt in propria Sede, non solum ante erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem, sed aliquoties post ipsam. Se-
55 cundum etiam propter antiquam imaginem Agni, & illam inscriptionem, *Agnus docet iste hanc sedem fuisse.* Tertium verò propter Bullam Gelasij 2. Papæ, de qua dixi nu. 142. 143. & 282. Omitto innumera alia ex sententijs, S. Rotæ decisionibus, historijs &c. in quibus Ecclesia S. Mariæ hanc Garganicam excedit, sicut in multis alijs, sic & in hoc iure Cathedralitatis cum Ecclesia S. Saluatoris. Hic solum animaduertam, quod id quod aliqui dicunt, quod non possit dici numero diuersa à sede Sypontina, si est eadem Sedes; facilè corruit ex dicendis cap. *sequenti* de his Ecclesijs Cęsaraugustanis, quę, etiam si dici possint *phisicè*, & *materialiter*, duæ etiam *numero* diuersæ: possunt tamen dici, & esse vna *moraliter*, & *formaliter*.

Ex alijs etiam motiuis oſtenditur hæc vnitas, & Concathedralitas Eccleſiarum Cæſarauguſtanarum.

CAP. IV.

Vnitas probatur ex coniecturis.

57 Rimum depromitur ex eo quod vnitas etiam ex coniecturis, & præſumptionibus probari poteſt, Abbas *in cap. Paſtoralis num. 7. in fin. de reſcript.* Felinus *ibidem ſub num. 9. verſ. & ſubdit.* Ancharan. *conſ. 114. num. 2. verſ. & cum recurrendum*, Galeot. *controuerſ. 22. num. 17. lib. 1.* Rota coram Eminentiſsimo Ottobono, cap. præcedente diſcuſſa, §.
58 *Adſtipulatur*. Tales autem coniecturas, & præſumptiones in præſenti adeſſe probatione non eget, cum omnia fermè, quæ in priori Diſſertatione deducta ſunt eam corroborent. Videlicet quæ de fundatione admirabili Eccleſiæ Sanctę Marię dixi *num. 12. & ſeqq.* de Epiſco-

ſcopatu Sancti Iacobi in ipſa *num.* 22. 26. & *ſeqq.* de Epiſcopatu Athanaſij, & aliorum ſucceſ- ſorum à *num.* 34. de Synodo Cæſarauguſtana habita in hac Eccleſia *num.* 74. de ſtemmatibus
59 *num.* 196. de manu dextra, & præceden- tia ſupra Eccleſiam Sancti Saluatoris, *num.* 213. & 214. de acceſſu Eccleſiæ Sancti Saluatoris ad ipſam *num.* 215. de decimarum perceptione à *num.* 216. de Parochia *num.* 219. de cœme- terio *num.* 220. ac, vt vno Verbo plura com- prehendam, de hiſtorijs, monumentis, ſenten- tij, deciſionibus, & alijs ad intentum in dicta Diſſertatione diſcuſſis.

60 Quia verò Rota illa Aretina *Vnionis* co- ram D. Veroſpio de anno 1652. *cap. præcedenti* commemorata, *vnionem*, ſeu ſententiam pro il- la vnione ex duplici capite, ſcilicet *validitatis*, & *iuſtitiæ* confirmari poſſe inquit; ideo vtrumque hoc in iſta vnione Eccleſiæ S. Saluatoris, ex qua reſultat præſata *Vnitas*, & *Concathedralitas*, inter- ueniſſe, ac proindè omnino ſubſiſtere debere oſtendendum eſt. De validitate, & iuſtitia.

61 Et quidem primo de validitate oſtendi- tur non ſolum ex principijs generalibus, quod videlicet interpretatio eſt facienda pro actus va- liditate, *l. quoties ff. de verbor. obligat.* Rota *deciſ.* Validitas.

15.

15. *num.* 1. *de conceß. præbend. in nouis*, Gomezius *in regul. de impetrand. benef. q. si. per tot.* Mandos. *in reg.* 27. *q.* 2. *num.* 8. Gonzales *sup. reg.* 8. *Cancell. glos.* 4. *nu.* 133. Et, quod vt actus valeat, semper præsumitur precedere omne illud, quod
62 est necesse. Rota *decis.* 1. *de præsumpt. in antiquioribus.* Felinus *in cap. pastoralis in princip. nu.* 5. *post med. de rescript.* Cassadoru, *decis.* 21. *nu.* 1. *de prabend.* Caputaquens. *decis.* 271. *num.* 7. *par.* 3. Gonzales *supra num.* 134. Sed etiam specialiter, quia validitas huius vnionis satis constat ex dictis in priori Dissertatione *cap.* 3. *à num.* 157. vbi dictum manet, quod cum de anno 1117. vel
63 1118. inclyta Cæsaraugustana Ciuitas ex barbarorum manibus ab Alphonso Rege vindicata esset, ex voluntate ipsius Regis, accedente maximè consensu, tacito, vel expresso Papæ; consentiente etiam Ecclesia S. Mariæ, Mezquita maior Sarracenorum ibi relicta, in Ecclesiam Cathedralem fuit erecta, & consecrata sub titulo *S. Saluatoris.* Vel quia mos erat Regum Hi-
64 spaniæ, cum Vrbes recuperabant, Maurorum precipuas Mezquitas ibi repertas in Ecclesias Matrices consecrare, prout plures historici Hispaniastruunt: vel quia, vt alij volunt, votum emiserat sic faciendi; vel, vt alij inquiunt, quia

Rex

Rex imminentium bellorum causa grauatus; non poterat præfatam Ecclesiam S. Mariæ de Pilari, etsi non destructam, ruinosam tamen, & labefactatã condignè reparare: vel denique quia, vt Martinus Garzia egregius Auctor, Episcopus, Inquisitor, Regum Catholicorum concionator, & quod pluris est ad intentum præsens, Canoni-
65 cus Ecclesiæ S. Saluatoris dixit *ser*. 144. verbis illis cedro dignis: *Quia Mater habebat Ecclesiam, & filius non haberet diuersorium, consecrata est Mesquita maior in Ecclesiam filij, & nunc à die illa dicitur Ecclesia S. Saluatoris*.

66 Deindè etiam quoad iustitiam, quia ex nulla parte de iniustitia argui potest. Non quidem ex parte Regis, cum Papæ consensus supplere posset defectum potestatis, quem habebat ad instruendum Cathedralitatem, ita vt defectus talis consensus impugnari non valeat, vt notat Petr. de Vbald. *de vnion. cap.* 4. Rota coram Peña *decis.* 449. *num.* 8. & 9. & in Teramnens. *Vnionis* 7. Aprilis 1617. coram Verospio, & in Gerunden. *Prioratus* 4. Martij 1619. coram Vbaldo; prout hæc omnia refert, & sequitur Rota relata Aretina coram D. Verospio. Nec etiam De iustitia
67 ex parte Episcopi Cæsaraugustani, quia Episcopo etiam licet ex legitima causa id facere,

cap. sicut vnire de excessib. Prælat. cap. exposuisti de præbend. vbi Panormitanus, & alij, *cap. consultationib. cap. pastoralis de donat.* Clem. *si vna de reb. Eccles.* & Clem. 1. §. *ad hæc de stat. Monach* & plures DD. ac S. Rotæ decisiones apud Garziam *de*
68 *Benefic. par. 12. cap. 2. num. 62.* Potuit ergo Cæsaraugustanus Antistes hanc vnionem efficere. Etiam sine iniuria cuiusquam, cum Caput esset illius Diœcesis, & vtriusque Ecclesiæ vniendæ. Pręterea quod bono iure facta sit talis vnio, suf-
69 ficienter probari potest ex eo quod approbata est, & veluti canonizata per octo S. Rotę decisiones, quas *cap. præcedenti adduxi*, vt enim ex multis alijs præcedentibus decisionibus, Rota Aretina relata coram D. Verospio affert, *causa iustitiam Rota confirmat.*

Ex alijs.
70 Tertium autem caput firmitatis præsentis vnitatis in Cathedralitate præbent multa, quæ contigere post erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem. Inter quæ primò occurrit, quod Petrus de Librana primus post Cæsar Augustæ reparationem Episcopus Ecclesiam S. Mariæ de Pilari, pro eius Vrbis Ecclesia singulariter, & antonomasticè habuisse videtur, nulla habita consideratione ad Ecclesiam S. Salua-
71 toris iam erectam. Id enim constat ex lit-
teris

teris Papæ Gelasij 2. ad quem pro consecratione obtinenda missus est, quas referunt Zurita *to. 1. lib. 1. cap. 44.* & Ioannes Arruegus Portionarius Ecclesiæ S. Saluatoris, & partis aduersæ propugnator *in lib. de Cathedra Episcop. Cæsaraguſt. pag.* 778. Cum enim litteræ istæ Papales ab isto Episcopo impetratæ sint, ac in eis nomen Ecclesiæ *singulariter*, & antonomasticè soli Ecclesiæ S. Mariæ tribuatur, profectò sequitur tunc eam
72 vel solam, vel saltem *cumulatiuè* cum S. Saluatoris Ecclesia titulo *Cathedralis* dignam, tum à Papa, tum ab ipso Episcopo, habitam fuisse. Vt enim eo *num.* 143. abundè satis comprobatum manet ex DD & S Rotæ decisionibus *Ecclesiæ* nomen *singulariter*, *& antonomasticè* sumptum, solum pro Cathedrali supponit.

73 Eo quoque id suadetur, quod in ea Ecclesia S. Mariæ, *Clericos* tunc adfuisse Deo, diu, noctuque famulantes, in ipsis litteris à Papa con- Aliud fundamentū.
74 cessis, & ab Episcopo obtentis satis exprimitur illis verbis, *Qui præfatæ Vrbis Ecclesiæ à Sarracenis, & Moabitis dirutæ, vndè reficiatur, & Clericis ibi famulantibus, vndè pascantur, aliquid donant.* Quod etiam refert idem Episcopus Librana, dum in Literis, quas *vniuersi mundi Ecclesiæ fidelibus* scribit apud eundem Arruegum

*pag.*779 de ipsis ait. *Tum quia clerici ibidem diuino famulatui die, noctuque vacantes, vnde viuant, non obtinent.* Et enim Canonici, illis maximè antiquis temporibus, non erant aliud, quam Clerici Ecclesiæ seruitio, quo ad Dei cultum, & famulatum deputati.

Encomia Eccles. S. Mariæ.

75 Vrgent etiam valdè illa ex præfatis literis Episcopi Libranæ extracta, ac encomiasticè de Ecclesia S. Mariæ dicta, *quam beato, & antiquo nomine sanctitatis, ac dignitatis pollere nouistis.* Hi enim tituli, prout in præfata Dissertatione *num.* 144. ostendi ex Villar, Menochio, Cassaneo, & S. Rota, Ecclesiam Cathedralem indigitant. Quam etiam inferius *nostram Ecclesiam* idem Episcopus appellare videtur, dum de præfatis Papalibus literis ait; *quas in nostra Ecclesia signatas habemus.* Notetur etiam id quod dixi *num.* 282. de Episcopis Hispaniæ has litteras approbantibus.

Vrgentur.

76 Et sanè solum commemorasse hunc Episcopum Ecclesiam S. Mariæ Maioris, nulla facta mentione Ecclesiæ S. Saluatoris, quam pars aduersa contendit solam tunc Cathedralitatem obtinuisse, absdubiè designat oppositum: Cum iuxta Iuristarum regulam, notabilia, si non exprimuntur, neglecta intelliguntur, *l.*

apud

apud Labeonem §. *hoc edictum ff. de iniurijs. cap. quamuis de præbend. in 6. cap. quia periculosum in fin. de sent excommunic. in 6.* Vel ad minus concludenter elicitur, hunc Antistitem Cæsaraugustanum parum attentè, ne dicam negligenter, se gessisse, nullam de Ecclesia S. Saluatoris, si ea solum ipsius Cathedra esset, mentionem agendo.

77 Ex Constitutionibus etiam ab eodem Petro Librana editis anno 1128. apud eundem Arruegum pag. 716. Cathedralitatem Ecclesiæ S. Mariæ cum Ecclesia S. Saluatoris haurio; eo quod in illis prohibentur fieri aliqua, nisi in *Sede,* videlicet candelas benedicere *in die Purificationis*; habere Baptisterium, aut facere *signaculum*, aut *nuptias*, aut infirmis *pænitentiam*, seu *Communionem* dare; recipere Reges, Principes, aut Prælatos, aut *pulsare Campanam* ante alias Ex Constitutionibus.

78 Ecclesias. Cum enim ista etiam ab antiquis temporibus in Ecclesia S. Mariæ fiant, vt constat ex dictis in priori dissertatione *num.* 301. 302. & 349. & ex querelis ab Ecclesia S. Saluatoris contra ipsam datis, apud eundem Arruegum, *pag.* 718. ac maximè ex obseruantia, cuius magnam vim, & energiam in rebus maximè dubijs expendi in ea dissertatione *n.* 369. & *seq.* clarè innotescit Concathedralitas supradicta.

 Col-

Ex Innoc. 2. Papa.

79 Colligitur etiam ex Bulla Innocent. 2. anno 1141. data, & apud Arruegum *pag.*792. registrata, quatenus in illa, erectio Ecclesiæ S. Mariæ de Pilari in Regularem approbatur, pluribusque priuilegijs communitur, *venerabilis fratris nostri Bernardi Episcopi vestri* (inquit Pontifex) precibus. Titulus enim iste *Episcopi vestri* satis denotat hunc Bernardum Episcopum fuisse Ecclesiæ de Pilari, non generaliter sicut aliarum Ecclesiarum diœcesis Cæsaraugustanæ, sed specialiori ratione, quia videlicet in ea tanquam in propria Sede residentiam habebat; & sepulturam post mortem habuit, prout dixi in prima dissertatione *num.* 140. & 198; & adhęrent Murillus *Tract.* 2. *pag.* 235. & modernus Cæsaraugustanus pag. 255. & cum ipsis Abbas Carillus *pag.* 245. ex memoria, quæ extat in eadem Ecclesia de Pilari.

Ex Bernardo Episcopo.

80 Plura etiam enuntiatiua ad intentum suppediat Bernardus iste Episcopus, quæ constant ex authenticis scripturis in Processu originali super *Cathedralitate*, folio 115. & 119. & etiam extant in libro quodam M.S. partis aduersæ *à fol.* 501. *vsque ad* 514. inclusiuè. Primũ Æra 1185. *vbi dicitur D. Bernardo Cæsaraugustano Episcopo, atque Canonicis S. Mariæ*. Et sub

Æra

Æra 1186. *vbi D. Bernardus Episcopus ; & Canonici S. Mariæ.* Coniunctio enim ista Episcopi, & Canonicorum satis indigitat eam Ecclesiam *Sedem* esse illius Episcopi, & Canonicos, in ea installatos. Sed clarius eo loco. *Dominus Bernardus Episcopus, & Canonici S. Mariæ, & Sancti Saluatoris.* Rursus: *quod Episcopus, & Canonici S. Mariæ, & S. Saluatoris.* Ibi enim Episcopus nominatur iste Bernardus vtriusque Ecclesiæ ; & cum iuxta Apostolum 1. *ad Timotheum* 3. oporteat *Episcopum esse vnius vxoris virum*, aperte
81 comprobatur vtramque Ecclesiam, vnam sponsam Episcopi Cæsaraugustani esse, quo sæpius inculcata indiuisio Cathedralitatis de-
82 monstratur. Maximè etiam in huiusmodi enunciatiua notetur, quod Canonici S. Mariæ primo loco nominantur, Canonici autem Sancti Saluatoris secundo loco: quod non solum arguit præfatam vnitatem, sed & maioritatem. Etenim prior nominatio maiorem dignitatem arguit, Tiraq. *de iure primogen. quæst.* 19. *num.* 2.
83 Et quia prior descriptus dicitur dignior, & præcedere debet, *l.* 1. *ff. de albo scrib.* Paris. *cons.* 38. *num.* 1. *vol.* 4. Peregr. *cons.* 3. *num.* 60. *lib.* 1. quos refert Mari. Antoni. *var. resolut. lib.* 1. *resol.* 81. *num.* 1. & Barbosa *in axiomatib. axiomate* 188.

num.

84 *num.* 6. Quod etiam vrget si dicamus priorem nomiuationem arguere dilectionem. *l. si Communis seruus 2. ff. de stipulat. seru. cap. si quis de electione in 6.* & DD. apud eundem Barbosam *num.* 5. Vtrumque autem elicitur ex alia enun-
85 ciatiua eiusdem Bernardi Episcopi in eodem libro manuscripto fol. 503. Ibi: *Ego Bernardus Cæsaraugustanus Episcopus auctoritate omnium Canonicorum S. Mariæ facimus, &c.* Verba namque illa *auctoritate Canonicorum, &c.* denotant coniunctionem cum ipsis in ea Ecclesia. Inspiciatur processus.

Comprobatio vnitatis.

86 Comprobatur etiam eadem vnitas Ecclesiæ, & coniunctio cum eodem Episcopo ex monumento alio in dicto libro manuscripto *fol. 503. & 504.* vbi Petrus de Roxas, qui Episcopus erat post præfatum Bernardum coniunctim cum Guillielmo Priore, & Canonicis Ecclesiæ S. Mariæ de Pilari concurrebat ad quoddam instrumentum cuiusdam donationis factæ eidem Ecclesiæ, in qua dicebatur, *vobis Petro Episcopo, & Gulielmo Priori, & Canonicis dictæ Ecclesiæ, quod sedeant in isto donatiuo iam dicto:* Eamque etiam acceptabat cum eo Priore, & Canonicis, & dicebant: *Ego Petrus Episcopus, & Gulielmus Prior, & prædicti Canonici damus tibi*

Co-

Columba, &c. sub Era 1215. *in processu fol.* 115.
Quibus non solum probatur vnitas vtriusque Ecclesiæ in ratione Cathedralis tempore, quo Episcopi residebant in Ecclesia de Pilari, prout probatum est in superioribus; sed etiam quo residebant in Ecclesia S. Saluatoris: cum iste Episcopus Petrus de Roxas hoc tempore in Ecclesia s. Saluatoris residentiam habuerit. Sic enim referũt communiter Catalogistæ Episcoporum Cæsaraugustæ.

87 Facit non solum, & testamentum Lupi Araez Peregrini, quod retuli in alia Dissertatione *nu.* 199. & habetur in prẹfato Manuscript. *fol.* 507. sed & aliud testimonium ibi relatum pro anno 1190. *fol.* 504. ibi *Sanctæ Mariæ Sedis*. Testamenta.

88 Sed præcipuè vnitas ista Concathedralitatis crebrescit ex sententia arbitrali per Episcopum Sancium ann. 1221. lata, nedum, quia vt ponderaui in alia Dissertatione à *num.* 208. cum Canonici S. Mariẹ eam prætenderent *in spiritualibus, & temporalibus*, eam non denegarunt Canonici S. Saluatoris, sed cum quibusdam conditionibus pro bono pacis adiunctis, admiserunt: cum tamen (& est permaxime adnotandum) nullum tempus aptius, nullaque occasio opportunior esse poterat ad illam denegandam, Sententia Arbitralis.

quam

quam ista, qua coram com mani Episcopo hęc causa agebatur. Imò (quod mirabile prorsùs est) in hac sententia, de Episcopi, & partium consensu, statuitur, quod certis diebus, quibus Canonici Sanctæ Marię debebant venire ad Ecclesiam S. Saluatoris, haberent *dexteram partem Chori totam, & Prior S. Mariæ sedeat in capite Chori honorificè*. Item quod ad processiones accedat Ecclesia de Pilari ad Ecclesiam S. Saluatoris, & faciat illas cum ipsa, *& insimul stet, donec perficiatur Missa*: & quod Prior de Pilari incedat cum
89 Dignitatibus, illasque præcedat. Qui actus efficaces sunt valde ad inferendum vnitatem harũ Ecclesiarum. Maximè autem hic posterior est tam efficax, vt non solum probet vnitatem ipsarum Ecclesiarum, sed etiam vnitatem vtri-
90 usque Capituli: nã si esset diuersum, talis Prior nõ incederet cum Dignitatibus alterius Capituli, aut eas præcederet, sed cũ Canonicis propriæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ. Sic enim in causa Vercellensium Ecclesiarum arguit Rota illa coram Archiepiscopo Seleuciensi de an. 1614. quam retuli *cap. præcedenti*. Ibi: *considera-*
91 *runt etiam Domini Dignitatem Ecclesiæ S. Mariæ in omnibus actibus incedere cum Dignitatibus Ecclesiæ Sancti Eusebij, præcedereque ipsos Canonicos*

S. Eu-

S. Eusebij. *Nam si qualibet Ecclesia constitueret corpus separatum, prædicta Dignitas incederet cum Canonicis Sanctæ Mariæ*. Quod maximè confirmatur, quia Cœmeterium vtrique Ecclesiæ
92 relinquitur *commune*, ibi: *Cœmeterium verò, quod est extra parietes Ecclesiæ, sit commune*, quod inuiolabiliter obseruatur, & constat ex mandatis Rotalibus, die præcipuè animarum. *Sic in* mandato Rubis fol. 5, num. 24. *Super Cœmeterio, & sepulturis defunctorum, absolutiones, & suffragia pro defunctis insimul respectiuè celebrare*.
93 Huiusmodi autem communitas harum rerum magnum suppeditat argumentum ad probandum vnitatem Cathedralitatis, quæ prætenditur, quia communitas in indiuiduis operatur, vt priuilegium vnius partis suffragetur alteri; vt probat Gonzalez *super Regulam Octauam Cancellariæ Glossa 24. à num. 52.* Et, si adest possessio, intrat hic commune illud axioma, *communi in re, melior est conditio possidentis. l. Sabinus, §. communi diuid. l. per fundum, ff. de seruit. rust. præd. cap. in re communi, de regulis iuris, lib. 6,* Surd. *consil. 43. num. 3.* Rendina *in prompt. recept. sent. tom. 1. tit. 36. num. 14.*
94 Nec dici potest hanc diuisionem iurium, seu bonorum harum Ecclesiarum factam in prædi- Præclusio obiectionis.

cta sententia arbitrali iniustam esse. Vt enim dixi in alia Dissertatione *num.* 322. cum sit facta ex concordia partium, & pro conseruanda pace inter Ecclesias, nulli præiudicat, prout eo
95 loco ex iuribus, & DD. comprobaui. Ad quod accedit pulchra doctrina optimi Doctoris Hieronymi Gonzales *supra Gloss.* 11. *num.* 3. videlicet, quod illa est congrua partitio, & diuisio quando pro rata potestatis, & ponderis distribuitur etiam vtilitas, & commodum. *l.* 1. *in principio, ff. de institutoria actione, l. secundum naturam* 10. *de regul. iuris, cap. Charitatem* 12. *quæst.* 2. *cap. qui sentit onus de reg. iur. in* 6. cum ergo hæc diuisio talis sit, congrua, & honesta censeri debet.

Alia etiã. 96 Minus obstat, si dicatur, hanc partitionem, seu diuisionem contrariari naturæ vnitatis, quæ apud philosophos, & Metaphysicos importat *indiuisionem*, & *impartibilitatem*. Huic enim obiecto rectè, & sapienter se opponit Sacra illa Rota *cap. præcedente* relata, coram Eminentissimo Othobono in causa *Vercellen. vnitatis Capituli*, de anno 1644. In simili enim causa de vnitate Ecclesiæ, & Capituli sanctę Marię Maioris Vercellensis, & Ecclesiæ S. Eusebij eiusdem Ciuitatis, sæpius inculcat aliquam diuisionem iuriũ,

seu

ſeu bonorum illarum Eccleſiarum non derogare vnitati illarum: propter plures rationes, quas affert: quas etiam hic afferre oportet, quia pari paſſu, etiam in præſenti cauſa procedunt.
97 Prima eſt, quia *diuiſio, præcedentem vnitatem, & communionem demonſtrat, l. magis puto, §. fin. cum l. ſeq. ff. de rebus eorum*, Oldrad. *conſ.* 296. *n.* 4. Decius *conſ.* 647. *num.* 4. Pariſius *conſil.* 16. *n.* 46. *lib.* 2. Decianus *conſ.* 30. *n.* 15. *lib.* 1. Surdus *conſil.*
98 260. *num.* 2. Secunda, quia *maxima vnitatis coniectura reſultat non ſolum ex eo, quod bona communia diuiſerint, ſed etiam, quia eadem corpora, quæ hodie poſſidentur à Canonicis vtriuſque* Eccle*ſiæ antiquitus ab eiſdem pro indiuiſo poſſeſſa fuiſſe*
99 *apparet*. Tertia: *Euidens reſultat probatio intrinſecæ, et primæuæ vnitatis, cum vnaquæque Eccleſiæ habuerit eadem bona communia, et ante diuiſionem*
100 *pro indiuiſo poſſeſſa*. Et infra: *Non enim potuiſſent deuenire ad eandem diuiſionem, niſi prius bona prædicta fuiſſent communia, ad text. in l.* 1. *et* 2. *ff. famil. herciſc*. Gozzadin. *conſ.* 58. *num.* 12. Gre-
101 gorius *dec.* 308. *num.* 1. Quarta ibi. *Cum hic non agatur de vnione duarum Eccleſiarum, ſed de vnico Capitulo, gratia commodioris habitationis, vſus, ac ſeruitij materialiter diuiſo in duas Eccleſias, nihil mirum eſt, ſi facta diuiſione bonorum*

102 *omnium diuersos retineant officiales.* Quinta, quę est veluti conclusio eorum, quę dicta sunt ibi. *In hoc casu actus diuisionis est talis, vt citra ius, & nomen Canonici, aequalis cum alijs Canonicis, & Cathedralitatis ex vtraque parte geri non possit, vt in simili de hæredibus bona cōmunia diuidentibus, quod ex ipso actu diuisionis, colligatur omnes esse hæredes, & ante diuisionem habuisse omnia bona, & iura communia, est textus in l. pro hærede, §. Papinianus, vers. tunc itaque, ff. de adquirend. hæredit.* Paris. *cons. 16. num. 46. in fin. vers. & actus*
103 *iste diuisionis lib. 2.* Elisio autem pręcedentis obiecti hæc est, quod huiusmodi diuisio bonorum, & iurium vtriusque Ecclesiæ solum arguat distinctionem *phisicam, et materialem*, non autem *moralem*, & *formalem*, prout ex hac etiam Rota §. *cum igitur* elicitur.

Expenditur sententia.

104 Expendenda magis præfata Arbitralis sententia. Etenim in ipsa habetur, quoad concordiam de decimarum receptione, quod *Ecclesia B. Mariæ retineat sibi omnes decimas de hæreditatibus, quæ pertinent ad Communitatem ipsius &c.* Non solum propter dicta in priori Dissertatione *num. 217.* Videlicet, quod ius exigendi decimas ad solam Ecclesiam Cathedralem spectat; prout ex iuribus, & Rotæ decisionibus, eo

loco

loco dixi; & adamussim probat rotundus textus *in can. Ecclesiæ* 16. q. 1. ibi: *Ecclesiæ antiquitus constitutæ* (seu, vt habet titulus huius Canonis *antiquiores Ecclesiæ*) *nec decimis, nec vlla possessione priuantur, ita vt nouis Oratorijs tribuantur*. Sed etiam quia verbum *retineat* denotat antiquam possessionem, & apud aliquos idem est, quod *conseruet*. Et saltem, quia retentio, iuxtà *l. cum soluta*, & ibi Bald. *C. de condi. ind.* fortius datur ei, cui actio competit. Magnum ergo ius præbet Ecclesiæ S. Mariæ illud *retineat*.

105 *Similiter etiã dum in eadẽ sententia dicitur Parochiam limitauimus, &c.* etiam arguitur vnitas primæua, originaria, in habendo Parochiam. Limitare enim, Calepino, est rem *limitibus circumscribere*, & limitatio *de regula esse debet*, iuxta *l. in his ff. de legib. l. pe. §. nam quod liquidæ ff. de pen. legat. l. 1. ff. de regul. iur.* Bertachinus *in repertor.* ex alijs etiam. Arguat ergo in præsenti ius quod habebat ad dictam Parochiam Ecclesia S. Mariæ ob Cathedralitatem communem cum Ecclesia S. Saluatoris, & hoc ius limitetur ob istam concordiam. Roboratur.

106 Auget intentum id quod dicitur in eadem sententia de Capellanis vtriusque Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, videlicet. *Statuimus quod Capellani* Augetur.

ni Ecclesiarum Cæsaragustæ non impediant sese ad inuicem in Cœmeterio illo, nec perturbent processiones Canonicorum S. Mariæ; nec alter accipiat iura alterius in aliquo. Etenim per illud *Ecclesiarum Cæ-*
107 *saragustæ*, intelliguntur duæ istæ Ecclesiæ, de quibus est disputatio, eo quod Cœmeterium illud, de quo ibi est sermo, est commune vtrique, vt dictum est supra: nomen autem *Ecclesia* antonomasticè, & sine aliqua limitatione acceptum, supponit pro Cathedrali, prout non solum constat ex dictis supra, & in alia Dissertatione *num.* 143. sed ex partis contrariæ testimonio, quæ sæpius vtitur hoc argumento ad probandum Ecclesiam S. Saluatoris solum esse Cathedralem, quia ipsa sola vocatur Ecclesia *Cæsaragustana*. Arruegus *pag.* 11. *&* 171. & alibi.

Fulcitur intentum.

108 Eadem præterea vnitas in Cathedralitate etiam fulcitur ex alia arbitrali sententia Dom. Garziæ Cæsaragustani Archiepiscopi de anno 1391. apud præfatum Arruegum *pag.* 728. quatenus in ipsa statuitur æqualitas, & Communitas, imò etiam vnitas omnimoda in funere, & sepultura Canonicorum vtriusque Ecclesiæ, nominata etiam prius *Ecclesia S. Mariæ*, quam Ecclesia S. Saluatoris (quod etiam est notandum) Sic enim ibi dicitur. *Item statuimus, quod quando*

do contigerit Canonicum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ mori, omnes Canonici S. Saluatoris eant ad Ecclesiam S. Mariæ & sepeliant eum honorificè, & e conuerso: & Capitulum S. Mariæ celebret Officium defuncti funeris sui in Ecclesia sua, & sepeliat eum, & è con-
109 *uerso*. Etsi enim mos omnia soluat, *l. in summa ff. de re iudic. & l. Neratius de regul. iur. in authentic. de nupt. §. deinceps*, nihilominus mortuo exhibetur idem honor, qui viuo exhiberetur, *cap. gloriosius de reliq. & venerat. SS. in 6.* idque constat ex communi consensu fidelium. Hæc igitur omnimoda æqualitas honoraria in funeribus Canonicorum vtriusque Eccesiæ Cathedralitatem vtriusque arguat.

110 Quia vero eadem pars aduersa ennixè cótendit huiusmodi sententiam arbitralem ab Archiepiscopo Garzia latam valde aduersari intentioni Ecclesiæ S. Mariæ de Pilari, maximè notandum, eam latam fuisse ex compromisso Ecclesiæ S. Mariæ, & cum protestatione grauissima facta ab eadem Ecclesia S. Mariæ, quæ in ea- Sententia hęc fuit ex compromisso.
111 dem sententia sic leguntur. *Placet dictis Priori, et Capitulo S. Mariæ, quod pro sedandis discordijs super hoc confirmetur compromissum cum pœna in posse dicti Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Cæsaraugustæ, vt in Arbitrum, Arbitratorem, et*

ami-

amicabilem Compositorem; et placet eisdem Priori, et Capitulo S. Mariæ, quod super restitutionem, quæ petitur dicti funeris, et omnium emolumentorum ex eo prouenientium, quam restitutionem, vt credunt dicti Prior, et Capitulum S. Mariæ facere non tenentur, firmetur etiam compromissum in dictum Dominum Archiepiscopum, vt in Arbitrum, Arbitratorem, amicabilem Compositorem, et cum pæna. Et volunt dicti Prior, et Capitulum S. Mariæ, quod compromissum super dictis quæstionibus firmetur, et modo prædicto, cum protestatione tamen, quod idem Dominus Archiepiscopus in Arbitrum, & Arbitratorem eligendus per sententiam inferendam nequeat aliquod pronuntiare contra tenores, & mentes prædictorum pactorum, conuentionum, compositionum, & sententiarum, inter Priorem, et Capitulum S. Saluatoris, et Priorem, et Capitulum S. Mariæ, quæ nunc sunt, et fuerunt pro tempore, ac dictas Ecclesias initorum, et initarum, factarum, ac prolatarum, seu alicuius ipsorum, et ipsarum, aut præter ipsorum, et ipsarum. Imo, siquid in contrarium fieret, quod sit ipso facto nullius efficaciæ, et valoris, ipso iure, et facto, cum ad id faciendum dicti Prior, et Capitulum S. Mariæ non dent, nec dare intendant dicto Domino Archiepiscopo in Arbitrum eligendo aliquam potestatem; et hoc expresse

pro-

112 *protestantur, et protestari intendunt.* Cum enim cõpromissum restringatur ad rẽ compromissã, *l. si cum dies, §. plenum, ff. de arbitr.* et ibi Doctores, & *cap. cum dilectus de arbitris* ibi, *cum arbitri iudicare non valeant, nisi de his tantum, super quibus in eos extiterit compromissum.* Vbi etiam DD. et Barbosa *in Collectan. ad hoc caput num. 3.*

113 vbi etiã, quòd laudum alias erit nullum; quia, iuxta communem sententiam est quasi quidam contractus voluntatem contrahentium requi-

114 rens: & protestatio declarat quo animo quid quid fiat. Natta *consil. 649. num. 10. volum. 4.* Mascardus *de probat. volum. 3. concl. 1242. n. 21.* & conseruet ius protestantis. *l. si debitor, §. si in venditione, ff. quibus mod. Pign. vel hypothec.* ibi Barthol. post Dynum, & Glossam, Mascardus *supra num. 22.* post plures, non video quomodo ex hac sententia arbitrali facta per compromissum, & cum protestatione tam expressa derogetur aliquo modo iuribus Eccl. S. Mariæ.

115 Ex alia etiã sententia D. Archiepiscopi Dalmay de anno 1448. apud Arruegũ *pag. 80.* prę- Ex alia sententia.
ter ea, quæ dixi in altera Dissertatione an. 227. ex ipsius suspẽsione cõstat in ea cõfirmari fauorabilem illã Sançijde anno 1221. supra cõmemoratã, vt clarè constat ex *pag. 84.* in illa enim etiã

L in-

indicitur æqualitas in distributionibus funerali-
116 bus, & festiuis. Insuper dignior locus assi-
gnatur Priori, & Canonicis de Pilari *pag.* 81. *&*
82. Quæ maiora vnitatis Cathedralitas signa desiderari possunt? At dicitur, prædicta concessa Ecclesiæ S. Mariæ *causa honoris*. Optimè sanè, quia non *honoris* gratuiti, liberalis, aut spontanei;
117 sed honoris debiti, promeriti, & condigni. Honor enim *Virtutem sequitur*, iuxta Platonem, Aristotelem, Ciceronem, S. Thomam, & bonos Philosophos. Quid ni ergo hæc concedantur Ecclesiæ *Cathedrali antiquissimæ, primariæ, originariæ, Angelicæ, & Apostolicæ?* Nam maioribus
118 honoribus functos ad minores deuocari non oportere, rationis est; *l. maioribus honoribus C. quemadmod. ciuil. mun. indic. lib.* 10. Adeo, vt secundum quosdam, non valeat consuetudo in contrarium: nam ascendere, non descendere
119 licitum est. Gonzales *super* 8. *Regul. Cancell. glos.* 5. *nu.* 113. ex Rotæ decis. & Francisco Marches, & faciunt quæ affert *glos.* 34. *de optionibus* loquens. Pulchrà ad intentum de hoc honore exhibito Priori, & Canonicis S. Mariæ Chrisostomus relatus *in Cau. multi Sacerdotes dist.* 40. dixisse videtur. *Qui bene sederit super Cathedram, honorem accipit ab illa.*

In-

120 Indicatā etiam fuit hæc vnitas in sententia D.Alfonsi de Aragon de anno 1513. quam affert Arruegus *pag.743.* dū in ea asseritur, quod Prior S.Mariæ *sedeat, & habeat locū ad dexteram in capite chori honorificè, Priore S.Saluatoris in sua* Alia sententia.
121 *propria Sede permanente*. Etenim ex hoc cognoscitur indiuidualitas vnius Corporis Ecclesiæ Cathedralis compositi ex Clericis vtriusque. Loterius *de re Beneficiaria lib.3.quæst.4.nu.7.* qui etiam censentur pars Corporis Episcopi. Loterius *num.9.* ex Rotæ decis. Inspiciantur etiam
122 verba illa *in capite Chori*, et pro certo habebitur, quod locus Prioris de Pilari sit nobilior: præcipuè cum primo nominetur. Ex prioritate enim in nominatione cognoscitur prioritas in dignitate, vt dixi supra, & præcisè dixit Eugenius IV. in Bulla *Non mediocri*, quam nouissime affert Pax Iordanus *in elucubrationibus. vol.1. prælud.11.§.12.* eius Bullę ibi: *Ex ordine nominandi, quæ sit maior luculenter apparet*. Nec his obstant verba illa *Priorem S. Saluatoris in sua pro-*
123 *pria Sede permanente*. Iste enim Prior pro diuersitate temporis duas diuersas, & proprias habet Sedes: tempore concursus vtriusque Ecclesiæ, primam Sedem Chori sinistri; tempore veró, in quo non concurrunt ambæ Ecclesiæ, pri-

mam Chori dexteri: ex quo fit, quod accedente Priori de Pilari, Prior S. Saluatoris necessariò debeat manere in sua propria Sede Chori sinistri, quæ illius dicitur propria, respectiuè ad Prioré de Pilari, cuius propria est prima dextri. Minus obstat particula illa, *In alijs vero, &c. Prior Se-*
124 *dis Metropolitanæ, &c.* quia casu dato, & non concesso, quod clausulæ istæ, vel similes aliqualem habeāt valorem, ad summum probant diuisionem præcedentiæ, vt patet ex verbis aduersatiuis, *in alijs verò,* ad quam præcedentiæ diuisionem nullatenus deuenire possent absque vnitate, & communione antecedente inter vtramque Ecclesiam. Quia, vt ait Rota relata coram Emi-
Roboratio. 125 nentiss. Ottobono, ex Iuribus, & DD. diuisio præcedentem *Vnitatem, & communionem demonstrat:*

126 Idem intentum roboratur, quia in ista sententia dicitur. *Quia tamen dicta Ecclesia* B. *Mariæ per tempora longissima constat intrare alienas Parochias, & corpora defunctorum inde deduxisse, & per consuetudinem legitimè præscriptam huiusmodi facultatem adquisisse, eo, & alias pronuntiamus, & declaramus Ecclesiam prædictam potuisse, & posse intrare dictas Parochias, & corpora deducere, dum tamen sit processionaliter intrando, &c.*

Nam

Nam hoc ſolum competere poteſt Eccleſiæ Cathedrali, eo quod ſit vniuerſalis Parochia totius Ciuitatis, vt omnes admittunt, & dixi in prima Diſſertatione *num.* 121.

127 Pariter idem dicendum de prioritate in pulſandis Campanis: quia *pag.* 753. *n.* 9. obſeruari mandatur ſententia Sancij Epiſcopi, in qua deciditur prædicta præeminentia, quæ propria eſt Sedis, ex Conſtitutionibus Petri Libranæ. Prioritas in pulſatione.

128 Et quatenus in *pag.* 755. Ius Parochiale in decimis, & primitijs diuiditur in has Eccleſias: ex hac enim diuiſione idem firmatur: ſicut etiam ex *pag.* 756. *num.* 17. in qua concurſus vtriuſq; Eccleſiæ ſtabiliuntur, & *pag.* 757. offertoria æqualiter diuidenda præcipitur. Quæ æqualitas vna cum alijs præeminentijs in hac ſententia notatis, prędictam vnitatem ſatis comprobat.

129 Quia tamen in præmemorata ſententia aliqua ſunt, quibus derogari videtur Cathedralitati prę̨fatæ Eccleſiæ S. Mariæ, & ſuis præeminentijs, ideo permaximè notandum eam ſententiam quoad iſta inualidam, & reuocandam Notatio.

130 eſſe. Primò, quia facta eſt ex compromiſſo, vt patet ex lectura ipſius in Manuſcript. authẽtico huius ſententiæ (eſto id non appareat clarè apud Arruegum relatum). At vero compromiſ-

missum circa iura, priuilegia, & immunitates Ecclesię Cathedralis, sine licentia Papæ est inualidum, *cap. cum tempore de arbitr.* vbi clarè, & pręcisè id habetur, & notant ibi DD. maximè ibi dicente Innocentio Tertio Papa, *etsi spon-*
131 *te volueris, de iure tamen nequiueris sine licentia Romani Pontificis renuntiare priuilegijs de indulgentijs libertatis.* Concinit etiam *can. mutatione 7.*
132 *quæst. 1.* vbi sic. *Quoties vtilitas, aut necessitas cogent supradicto modo et mutare, et intronizare, potestatem habent, non tamen sine Sacrosanctæ Romanæ Sedis auctoritate, et licentia.* Pulchra sanè verba, quibus clarè probatur nullam sententiam arbitralem, concordiam, transactionem, aut pactum obesse posse iuri Cathedralitatis Ecclesiæ de Pilari, quę *sine Sacrosanctæ Romanæ*
133 *Sedis auctoritate, et licentia* facta fuerit. Cum non debeat pendere à potestate alterius, quam ipsius Papæ facere vt Cathedralis desinat esse talis. Lotterius *de re beneficiaria lib. 1. quæst. 14. num. 128.* Præsertim, cum Ecclesiastici non sint
134 domini suorum iurium, sed administratores, custodes, & Conseruatores, etiam propter iusiurandum, quod præstant. Pax Iordanus *tom. 3. lib. 13. tit. 2. de iurisdict. num. 32.* Secun-
135 do, quia nullo modo adfuit compromissum

cir-

circa hunc punctum, vtrum Ecclesia de Pilari fuerit, vel non fuerit Cathedralis, sed vtrum Ecclesia S. Saluatoris, vt talis habenda esset,
136 ab eadem Ecclesia de Pilari, Constat autem ex dictis in superioribus compromissum non valere, nisi circa compromissa. Tertio, quia in materia præeminentiarum, cum res sit ma-
137 gni præiudicij, multo magis in materia Cathedralitatis, quæ est fundamentum præeminentiarum, non potest esse compromissio, non præcedente Iuris solemnitate. Prout in Rota coram Seraphino 30. Iunij 1368. quæ est Calagurritana *præeminentiarum*, & alia Syracusana eiusdem tituli corã Bubalo 28. Februar. 1578. affert Gonzalez *super Regulam* 8. *Cancellariæ*,
138 §.4 *proœmial. num.* 30. *&* 31. Hæc autem solemnitas non constat hic adfuisse. Maximè quia, vt dictum est, non adfuit Papæ licentia, quæ est præcipuum ex requisitis pro Iuris solemnitate, vt compertum est apud omnes de alienationi-
139 bus loquentes. Præsertim etiam quarto, quia vt dixi in priori Dissertatione *num.* 244. Ecclesia de Pilari non cousensit in huiusmodi compromissum, aut sententiam, nisi *iuris ordine seruato, & per viam iuris, & iustitia tantum*, &c.
140 *Et non alias, aliter, & vltra*. Hæc enim verba

ba habentur in dicto compromisso , esto apud Arruegum ea non videam . Cum autem clausulæ istæ sint valde prægnantes, omnino excludunt quidquid contra Iura Ecclesiæ S. Mariæ fieri tentaretur . Alia dixi circa hanc sententiam in ea Dissertatione *num.240. et seqq.*

Rota corã Ludouisio
141 Rursus,& maximè confirmatur eadem vnitas in Cathedralitate ex S.Rota coram Ludouisio de anno 1610. quam refero in eadem Dissertatione *à num.* 262. Et pręter ibi dicta considerandum, quod cum Ecclesia S.Saluatoris tẽtauerit celebrare Dedicationem Ecclesię Cæsaraugustanę 12. Octobris,& septem diebus sequentibus, priuatiuè ad Ecclesiam de Pilari,cõtrarium fuit resolutũ à Rota his verbis in prin-
142 cipio eius decisionis. *Dubitaui an Ecclesia S, Saluatoris Cæsaraugustanæ esset dandum mandatum de manutenendo in quasi possessione celebrandi sub die* 12. *Octobris , & septem sequentibus Dedicationem Ecclesiæ priuatiue ad Ecclesiam B. Mariæ de Pilari eiusdem Ciuitatis ; et fuit resolutum non esse dandum , quia ex testibus , et alijs deductis apparet Ecclesiam de Pilari antiquitus fuisse Cathedralem, et in ea extitisse Sedem Episcopalem Cæsaraugustanam, illiusque dedicationem esse die* 12. *Octobris , et quolibet anno fuisse solemniter in dicta*

Eccle-

Ecclesia celebrat eam pro dedicationr propria, vt bene probant plures testes, de visu, et auditu, qui deponunt de pluribus annis vsque ad tempus motæ litis. Et licet Ecclesia S. Saluatoris, quæ prius erat Mesquita Maurorum; et postea, illis eiectis, cultui diuino dicata, et consecrata 6. Ianuarij, et in Metropolitanam 17. Iulij vltra festum Dedicationis, quod in diebus solemniter celebrat, celebret etiam Dedicationem primeuæ Cathedralis Ecclesiæ illius Ciuitatis, et sic Ecclesiæ de Pilari 12. Octobris; attamen eiusdem festiuitatis celebrationem continua-
143 *uit semper ipsa Ecclesia de Pilari*. Audis lector, quomodo vtraque Ecclesia *cumulatiuè* celebret Dedicationem Ecclesiæ Cathedralis, & ex hoc collige, si consequenter vis loqui, vnitatem Cathedralitatis vtriusque. Alia etiam pro hoc puncto celebrationis festi Dedicationis Eccle-
144 siæ ex posterioribus S. Rotę decisionibus vide in alia Dissertatione.

145 Efficaciter etiam concluditur intentum ex mandato Ioannis Baptistæ Rubei Auditoris Camerę ex commissione Pauli Papę Quarti de anno 1557. pro 22. Decembris, quod tetigi in Dissertatione priori *num*. 256. Ibi enim pro manutenenda Ecclesia Sanctæ Mariæ in præeminentijs, pręcedentijs, antelationibus, & Mandatũ Rubei.

M priui-

priuilegijs hęc pręcipiuntur.

Mandatũ ipſum.

146 *Quod Reuerendi Domini Prior, Canonici, & Capitulum Eccleſiæ S. Saluatoris, Eccleſiæ Metropolitanæ Cęſarauguſtan. teneantur cum effectu annuatim in diebus Purificationis* B. *Maaiæ Virginis, ac Dominicæ Palmarum, et Commemorationis animarum, proceſsionaliter, mane, hora diuinorum, cum Cruce, et pertica, ſeu haſta deaurata, ſeu honorabiliori, eorum arbitrio, accedere ad dictam Eccleſiam* B. *Marię Maioris de Pilari, recepturi honorifice per præfatos Dominos, Priorem, Canonicos, et Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, et in Eccleſia cum ipſis, benedictionem candelarum, et palmarum, ac ſuper Cæmeterio, et ſepulturis defunctorum abſolutiones, et ſuffragia pro defunctis insimul reſpectiue*
147 *celebrare. Necnon etiam eodem modo teneantur accedere in ſecundis ferijs Natiuitatis, Reſurrectionis, et Pentecoſtes Domini noſtri* Ieſu *Chriſti, ac in feſtiuitatibus* B. *Mariæ Aſſumptionis, ac S.*
148 *Brantij; ac prima die Litaniarum: et inibi pariter etiam recepti, vna cum eiſdem Priore, Canonicis, et Capitulo B. Mariæ de Pilari, Miſſam Conuen-*
149 *tualem ſolemniter celebrare. Pariterque teneantur eoſdem Dominos Priorem, Canonicos, et Capitulum dictę Eccleſiæ Maioris B. Mariæ de Pilari, ad quaſcunque generales proceſsiones per Ciuitatem*

ex

ex quauis causa faciendas in die præcedenti, hora
vesperorum per duos ex antiquioribus portinarijs
dictæ Ecclesiæ S.Saluatoris inuitari facere: illosque
150 tam prodictis processionibus, quam etiam in festi-
uitatibus Epiphaniæ, Ascensionis Domini, Natiui-
tatis S.Ioannis Baptistæ, S.Valerij, ac Sanctarum
Iustæ, et Rufinæ processionaliter, etiam cum Cruce
in pertica, seu hasta argentea, non tamen aurea;
ac sceptro, et maza argenteis, etiam sine vllo ve-
lo, ac Reliquijs, et Imaginibus Sanctorum, ad ip-
sam Ecclesiam S.Saluatoris accedentes, honorificè
recipere, et admittere, ac illos tam in prædictis, quam
in alijs quibuscunque actibus, in quibus insimul con-
uenire, aut interesse contigerit, ad dexteram partem,
seu manum, tam in Choro, quam extra, etiam in
processionibus prædictis collocare; seruato ordine con-
151 sueto in collocatione, seu dispositione, vel ordina-
tione Dignitatum, Personatuum, Officiorum, nec
non et Canonicorum Ecclesiæ Metropolitanę, si sint
plures, vel pauciores præsentes, et cum eis diuinum
Officium celebrare, ac processiones ipsas, Cruce ip-
152 sius Ecclesiæ S.Saluatoris, cum Cruce B.Mariæ
æqualiter, sed ad dexteram partem incedente, pera-
gere, relaxandum, et quatenus opus sit de nouo de-
cernendum, duximus, et relaxamus, et decernimus,
reseruato iure super alijs iuribus, si iustitia suade-

*bit, relaxan. seu decernen. ac etiam sine praiudicio
ambarum partium, quibus interim praiudicare non
153 intendimus. Quę omnia, et singula suprascripta
vobis omnibus, & singulis supradictis, & vestrum
cuilibet, necnon dictis Dominis Priori, Canonicis,
& Capitulc Ecclesiæ S. Saluatoris exaduerso prin-
cipalibus, omnibusque alijs, & singulis, quorum in-
terest, intererit, aut interesse poterit, quomodolibet
in futurum intimamus, insinuamus, & notifica-
mus, ac ad vestram, et cuiuslibet vestrum notitiam
deducimus, et deduci volumus, per præsentes. Et
154 nihilominus vos, et vestrum quemlibet tenore præ
sentium requirimus, et monemus primo, secundo,
tertio. et peremptoriè; vobisque nihilominus, et ve-
strum cuilibet, in virtute Sanctæ Obedientiæ, et sub
excōmunicationis maioris pæna, quam in vos, et ve-
strum quemlibet canonica monitione præmissa feri-
mus in his scriptis, dē sub trium millium ducato-
rum pæna, Cameræ Apostolicæ applicand. nisi fece-
ritis, quæ vobis in hac parte committimus, et man-
damus: districtè præcipiendo mandan. quatenus sta-
153 tim visis, et receptis præsentibus, et postquam pro
parte dictorum Dominorum Prioris, Canonicorum,
et Capitulum Ecclesię Maioris B. Mariæ de Pilari
principalium desuper, vigore præsentium fueritis re-
quisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus (ita ta-*

men,

men; quod in his exequendis, vnus vestrum, alterum non expectet, nec vnus pro alio, seu per alium se excuset) præfatos Reuerendos Dominos Priorem, Canonicos, et Capitulum Ecclesiæ B. Mariæ Maioris de Pilari Cæsaraugustan. in eorum possessione, seu quasi supradicta agen. facien. recipien. et consequen.
156 *videlicet prefati Domini Prior, Canonici, et Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolitanæ Cæsaraugustan. teneantur cum effectu annuatim in diebus Purificationis B. Mariæ Virginis, ac Dominicæ Palmarum, et Commemorationis animarum processionaliter mane hora diuinorum cum Cruce in pertica, seu hasta deaurata, seu honorabiliori eorum arbitrio, accedere ad dictam Ecclesiam B. Mariæ Maioris de Pilari recepturi honorificè per præfatos Dominos Priorem, Canonicos, et Capitulum eiusdem Ecclesiæ, et in Ecclesia cum ipsis benedictionem Candelarum, et Palmarum, ac super Cemeterio, et sepulturis defunctorum absolutiones, et suffragia pro defunctis respectiue insimul celebrare. Necnon eodem*
157 *modo teneantur accedere in secundis ferijs Natiuitatis, Resurrectionis, et Pentecostes Domini nostri Iesu Christi, ac in festiuitatibus Assumptionis B. Mariæ, et S. Brantij, ac prima die Litaniarum: et*
158 *inibi pariter, et recepti vna cum eisdem Priore, Canonicis, et Capitulo B. Mariæ de Pilari, Missam*

Con-

159 *Conuentualem solemniter celebrare: pariterque te-neantur eosdem Dominos Priorem, Canonicos, et Capitulum B. Mariæ de Pilari ad quascunque processiones generales per Ciuitatem, ex quauis causa faciendas in die præcedenti, hora vesperorum per duos*
160 *ex antiquioribus Portionarijs dictæ Eccl. S. Saluatoris inuitari facere: illosque tam pro dictis processionibus; quam etiam in festiuitatibus Epiphaniæ, Ascensionis Domini, Natiuitatis S. Ioannis Bapt. S. Valerij, ac Sanctorum Iustæ, & Rufinæ processionaliter etiam cum Cruce in pertica, seu hasta argentea, non tamen aurea, aut sceptro, & Maza argenteis, etiam sine vllo velo, & cum Reliquijs, & Imaginibus Sanctorum ad ipsam Ecclesiam S. Saluatoris acceden. honorifice recipere, & admittere:*
161 *ac illos tam in prædictis, quam alijs quibuscumque actibus, in quibus simul conuenire, aut interesse, contigerit, ad dexteram partem, seu manum, tam in Choro, quam extra, etiam in processionibus prædictis collocare, seruato ordine consueto in collocatione, seu dispositione, vel ordinatione Dignitatum, Personatuum, ac officiorum, necnon Canonicorum Ecclesiæ Metropolitanæ, si plures, vel pauciores præsentes: Et cum eis diuinum Officium celebrare, ac*
162 *processiones, ipsa Cruce ipsius Ecclesiæ S. Saluatoris, cum Cruce B. Mariæ æqualiter, sed ad dexteram*

par-

partem incedente,peragere,manutenatis, ac ab alijs manutenere faciatis, etiam inuocato ad hoc, si opus fuerit,auxilio brachij sæcularis, &c. Hęc ibi.

163 Hæc autem omnia luce merediana clarius denotant, non solum Cathedralitatem Ecclesiæ S.Mariæ Maioris, ac quod ex illa sequitur Concathedralitatem cum Ecclesia S. Saluatoris, sed etiam superioritatem,& ante lationem dictæ Ecclesiæ S.Marię ipsi debitam propter primæuam, & originariam rationem Cathedralitatis ipsi cõpetentem à prima institutione sub D. Apostolo Iacobo, & postea communicatam alteri Ecclesię S. Saluatoris tempore restaurationis Cæsaraguſtanæ Ciuitatis. Corollarium.

164 Circa quæ præter notata in priori Dissertatione,& in superioribus, ac notanda inferius,est specialiter expendenda dictio illa *insimul*, quæ reperitur in hoc mandato. Hæc enim dictio significat congregationem,& connexitatem, vt in *cap.1.* ibi *cum reliqua insimul,de consuet.lib.6.& in l.3.circa princ. ff.si fam.furt.fec.dic. & in l Arethusa ff. de statu hom.& in l.qui duos ff.de vulgari et pupill.* Tradit Paris.*cons.79.num.20.lib.3.*& ex eo Barbos.*in tract.de dictionib.diction.*164. Si autem Notanda.

165 vlterius expendatur illa totalis,& omnimoda commistio, communio, & confusio Dignitatum,

tum, & Canonicorum vtriusque Ecclesiæ, quæ obseruari præcipitur in hoc mandato in concursibus in ipso relatis, optimè elicitur vnitas originalis, & primæua Concathedralitatis, iuxtà tex. *in l. prædijs* 89. §. *Titio Seiana in fine ff. de legat.* 3. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 6. *tit.* 3. *num.* 9. & *tit.* 10. *num.* 2. Galeot. *contr.* 22. *nu.* 6. & *seqq. lib.* 1. Rota Vercellen. *vnitatis Capituli* coram Eminentiss. Ottobono de anno 1644. Etiam quoad Capitulum vtriusque Ecclesiæ, prout tactum est in superioribus.

Mandati confirmatio.

166 Præfatum autem mandatum postea quoque fuit confirmatum, declaratum, & ampliatum 18. Martij anno 1562. per D. Auditorem Cameræ. Et quia obedire recusarunt Canonici aduersarij fuerunt excommunicati, & absoluti, præcedente tamen obligatione Camerali de parendo mandato, sub pœna decem millia ducatorum auri de Camera, & reincidentia ipso
167 facto, toties, quoties contrauenerint: ad cuius solutionem obligata fuerunt bona Capituli, & expressè cōsenserunt, ipsos, & successores posse cogi, incarcerari, & detineri, vsque ad plenā, & integram solutionem, super Sancta Euangelia iurantes.

Alia confirmatio.

168 Totum hoc fuit confirmatum postea ex varijs

rijs, decretis, & S. Rotæ decisionibus, partim in priori Dissertatione relatis, partim verò inter monumenta partis Ecclesiæ S. Mariæ reseruatis.
169 Ex quibus, & eorum obseruantia patet, etiam ad oculum, vnitas vtriusque Ecclesiæ. Siquidem conueniunt tanquam vnum, & idem corpus, & Capitulum Cathedrale; eo quod conueniunt
170 ad actus Cathedralis Ecclesiæ, vt patet ex ipsis; & vt Dignitates, & Canonici, qui sunt partes Ecclesiæ Cathedralis. Illæ enim inferunt totum corpus esse Cathedrale. Quia ex partibus ad totum bene valet argumentum. Menoch. *cons.* 855. *nu.* 10. Pichardus *ad princip. instit. de hæred. cap. de repræsent. num.* 42. Rota *decis.* 174. *num.* 5. apud Farinacium *par.* 1. *recent.* Et quia totum
171 non est aliud, quam suæ partes. Menoch. *cons.* 2. *num.* 86. Surd. *decis.* 78. *num.* 18. Maximè vero id constat ex graduatione personarũ vtrius-
172 que Ecclesiæ in concursibus. In his enim non graduantur Capitula, vt Capitula, sed personæ Capitulorum, vt singuli, & sic in ordine ad vnum, & idem Capitulum, quod sortitur denominationem Ecclesiæ totalis, & adæquatæ Cæsaraugustanæ, vt constat ex ampliatione, & declaratione mandati de ann. 1562. de quo supra
173 ibi: *Quod in loco magis venerabiliori, seu præe-*

minenti propè Gremiale Prioris dictarum Ecclesiarum collocentur. Videlicet, Prior Sanctæ Mariæ de Pilari ad manum dexteram, & Prior S. Saluatoris del Aßeo nuncupatæ, ad manum sinistram, ac statim immediatè ante dictos Priores, Dignitates eiusdem Ecclesiæ S. Saluatoris, si existunt, transeat vna ad latus dexterum, & altera remanens ad latus sinistrũ, vt pares incedant vna cum alijs; & vbi contigerit remanere aliquam Dignitatem in Choro S. Saluatoris imparem, tunc transeat vnus ex antiquioribus Canonicis dictæ Ecclesiæ S. Saluatoris ad Chorum Sanctæ Mariæ de Pilari, vt par incedat cum tali Dignitate. Collocatis Dignitatibus forma supradicta statim ante illas sequantur Canonici dictarum Ecclesiarum, videlicet Canonici S. Mariȩ de Pilari ad manum dexteram, Canonici verò Ecclesiæ S. Saluatoris ad manum sinistram, etc. Ex his enim clarè constat in
174 prædicta graduatione non agi de præcedentia Ecclesiarum inter se, sed personarũ singularum in ordine ad vnam ordinatã, & bene compositã constituendam Ecclesiam. Si enim ageretur de præcedentia Ecclesiarum inter se vna totaliter ab alia esset discreta.

175 Sed quod negotium totum concludenter, & in eluctabiliter sigillat, duæ sunt grauissimæ Rotales sententiæ ab Illustriss. D. Bichio in deci-

Duæ sententiæ Rotales.

sio-

ſione ipſius in principio notatæ: vna quidem de anno 1631. pro ſeptima die Iulij ab Illuſtriſs. D. Ioanne Baptiſta Coccino pronuntiata: alia vero ab Eminentiſs. Vbaldo anno ſequenti pro die 14. Menſis Februarij. In priori etenim ſententia idem Coccinus S. Rotę Decanus ſic pro-
176 nunciauit. *Nos Ioannes Baptiſta Coccinus I.V. D. Sanctiſs. D. N. Papæ Capell. ac ipſius cauſarum Sacri Palatij Apoſtolici Auditor, cauſaque huiuſmodi Iudex Commiſſarius ſubrogatus in locum bon. me. R. P. D. Remboldi dum vixit S. Rotæ Auditoris, et huiuſmodi cauſæ Iudicis Commiſſarij, ab eodem Sanctiſſimo D. N. Papa ſpecialiter, atque expreſſè deputati, in cauſa Cæſaraguſtana Synodi, et Cathedralitatis coram nobis, vt ſupra verten. inter. RR. DD. Priorem, et Canonicos Eccleſiæ Collegiatę B. Mariæ de Pilari ex vna, et RR. DD. Decanum, Canonicos, et Capitulum Eccleſiæ Metropolitanę S. Saluatoris dictę Ciuitatis. In qua quidem cauſa, ſeruatis omnibus terminis de iure ſeruandis, ac viſis omnibus actibus, etc. Citato denique D. Doctore Ioanne Fuertes ex aduerſo ad audiendam ſententiam, aduenienti die, et hora audientię illam in loco ſolito iudiciali, atque conſueto ferimus tenoris ſequentis, videlicet.*
177 *Chriſti nomine inuocato, pro Tribunali Seden. et ſolum Deum præ oculis haben: per hanc noſtram diffi-*

nitiuam sententiam, quam etiam Coauditorum nostrorum consilio pariter, et assensu in his scriptis ferimus, in causa, et causis coram nobis in prima instantia vertentibus inter Priorem, Canonicos, et Capitulum Ecclesiæ B. Mariæ Virginis, de Columna, seu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæsaraugustę actores ex vna, et Decanum, Canonicos, et Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis reos conuentos partibus ex altera, de, & super antiqua Cathedralitate dictæ Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari; antiquitus fuisse
178 Cathedralem, in eaque primam Sedem Episcopalem dictę Ciuitatis extitisse, & propterea mandata desuper necessaria, & opportuna decernenda fore, & esse: prout decernimus, & declaramus, molestationesque, vexationes, & perturbationes, & impedimenta, per dictos Decanum, & Canonicos, atque Capitulum Ecclesię S. Saluatoris, prædictis Priori Ca-
179 nonicis, & Capitulo B. Mariæ desuper præstitas, & illatas, fuisse, & esse iniustas, temerarias, & indebitas, ac iniusta, iniqua, temeraria, & indebita, illisque de iure minime facere licuisse, nec licere, eis-
180 demque perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, & victos victoribus in expensis coram nobis in causa legitimè factis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iure imposterum reseruamus. Et ita dicimus, non so-

181 *solum præmisso, sed & omni alio de iure meliori modo, &c.* Ita *pronunciaui Ego Ioannes* Baptista *Coccinus Rotæ Decanus.*

182 In posteriori verò idem qui, vt supra Cardinalis Vbaldus hoc etiam modo pronuntiauit: Alia sententia.
Benedictus Vbaldus I.V.D. Sanctissimi D.N. Papæ Capellanus, & ipsius Sacri Palatij Apostolici causarum Auditor, causæque, & causis, ac partibus infrascriptis Iudex Commissarius subrogatus in locum Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Lucæ Antonij Cardinalis Virilis, dum in minoribus esset nostri Coauditoris ab eodem Sanctissimo Domino nostro
183 *Papa specialiter deputatus. Nouerint vniuersi, & singuli hoc præsens publicum sententiæ instrumentum visuri, lecturi, pariter, & audituri, quod verten. alias lite, & causa in Sacro Rotæ Auditorio, & coram nobis, vti subrogato prædicto in locum præfati Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini Cardinalis Virilis, vigore specialis commissionis Signaturæ Iustitiæ prædicti S.D.N.PP. tenoris, prout in ea, inter DD. Priorem, Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Columna, seu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæsaraugustanæ actores ex vna; & DD.*Decanum, *Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ S. Saluatoris eiusdem Ciuitatis reos conuentos, de, & super antiqua Cathedralitate*

di-

dicta Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, & de Pilari, rebusque alijs in actis, ac processu causæ, & causarum huiusmodi latius deductis, partibus ex altera, & in eodem Sacro Rotæ Auditorio causa huiusmodi per nos pluries proposita, ac auditis partibus, cum earum Procuratoribus, & Aduocatis in Facto, & in Iure, seruatisque terminis substantialibus de stylo Curiæ, & huius Sacri Tribunalis seruari solitis, tandem visis processibus, ac Iuribus in huiusmodi causa productis, ac registro causæ huiusmodi, visisque viden. ac consideratis considerandis, citato prius ad sententiam pro parte, et ad instantiam prædictorum DD. Prioris Canonicorum, et Capituli Ecclesiæ S. Mariæ Maioris, et de Columna, seu, vt vulgo dicitur, de Pilari principalium DD. Ioanne de Fuertes ex aduerso principali, ac Procuratore respectiuè prædictorum DD. Decani, Canonicorum, et Capituli Ecclesiæ S. Saluatoris, ac nomine, de quo in actis, per vnum ex S.D.N. PP. Cursoribus, vt moris est, pro die, et hora certis: quibus aduenientibus de RR.PP. DD. Coauditorum nostrorum consilio, et assensu tulimus, et promulgamus sententiam diffinitiuam tenoris infra-
184 scripti, videlicet; Christi nomine inuocato pro Tribunali seden. et solum Deum præ oculis haben. per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam etiam de Coauditorum nostrorum consilio, pariterque

et as-

et aſsenſu in his ſcriptis ferimus in cauſa, et cauſis, quæ in prima coram Reuerendiſsimo D. Coccino Decano, & nunc coram nobis in ſecunda vertuntur inſtantia, inter Priorem, Canonicos, & Capitulum Eccleſiæ S. Mariæ Maioris, & de Columna, ſeu, vt vulgo dicitur, de Pilari, Ciuitatis Cæſarauguſtan. actores ex vna, & Decanum, Canonicos, & Capitulum S. Saluatoris eiuſdem Ciuitatis reos conuentos, partibus ex altera, de, & ſuper antiqua Cathedralitate dictæ Eccleſiæ S. Mariæ Maioris, & de Pila-

185 *ri, rebuſque alijs, &c.* Dicimus, *ſententiamus, decernimus, declaramus, & diffinitiuè pronuntiamus, bene fuiſse pronuntiatum, ſententiatum, & diffinitum per* D. R. D. *Decanum ad fauorem DD. Prioris, Canonicorum, & Capituli Eccleſiæ S. Mariæ Maioris de Pilari, maleque, et perperam fuiſse appellatum, reclamatum, et prouocatum pro parte DD. Decani, Canonicorum, et Capituli Eccleſiæ S. Saluatoris, et propterea dictam ſententiam Reuerendiſſimi* D. De*cani confirmandam fore, et eſse, prout illam confir-*

186 *mamus, et approbamus, et mandatum, ſeu mandata quæcunque deſuper neceſsaria, et opportuna decernen. fore, et eſse prout decernimus, et relaxamus, et victos victoribus in expenſis in cauſa legitimè factis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iure in poſterum reſeruamus. Et ita dicimus, etc.*

etc. Non solum præmisso, sed et omni alio meliori modo, etc. ita pronuntiaui, Ego Benedictus Vbaldus Rotæ Auditor. Hic finis, hic scopus, vltra quem progredi vix datur.

Efficax argumentū. 187 Quia tandem de vnitate hæc Dissertatio est, placuit *ad vnum*, mihi fortissimum argumentū, omnia fermè, quæ ad propositum dicta sunt, enucleatius examinanda reducere: quod forsan demonstratio quædam, non tam Logica, aut Metaphisica, quā moralis, politica, & iuridica erit. Sic ergo agam. Comperta veritas est,
188 quod Ecclesia S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ Cathedralis fuerit à tempore suæ primæ conditionis vsque ad annum 1117. aut 1118. quo Ecclesia S. Saluatoris suam Cathedralitatē accepit. Quid enim aliud apparitio Beatissimæ Virginis S. Iacobo Apostolo dum Cæsaragustæ esset, facta; iussio de ea Ecclesia construenda, eiusdem Apostoli residentia, & Episcopatus in ipsa; munia Episcopalia ibi ab eo exercita; iugis quoque residentia Episcoporum in ea; sepultura post obitum; Synodus Cæsaraugustana in illa celebrata; Christianus cultus ibi retentus; concursus Orbis ab ipsam; & innumeri, ipsique grauissimi auctores pro hac veritate adducti, quæ omnia in priori Dissertatione per totum

caput

caput primum, & secundũ retuli, demonstrant? Tanta enim hæc fundamentorum congeries veritatem hanc traditionem Ecclesiasticam esse apertè confirmant. Idque valde corroborant, quæ in superioribus *cap.2.* retuli ex S. Rota coram Motmanno *Cæsaraugustana Cathedralitatis* de ann. 1633. in 6. *par. recent. dec.* 177. Si autẽ traditio est, prout reuera est, quis audeat ipsi aduersari? Vt enim *can. scit sancta dist.* 12. dicitur:
190 *Scit Sancta Romana Ecclesia, quod nihil obsunt saluti credentium diuersæ pro loco, et tempore consuetudines, si illis canonica non obsistat auctoritas*. Et *Canon illud eadem dist.* vbi etiam. *Illud breuiter te admonendum puto traditiones Ecclesiasticas, præ-*
191 *sertim, quæ fidei non officiunt, ita obseruandas, vt à maioribus traditæ sunt, nec aliorum consuetudinem aliorum contrario more subuerti*. Et *Canon ridiculum* ibi: *Ridiculum est, & satis abominabile dedecus, vt traditiones, quas antiquitus à Patribus suscepimus, infringi patiamur*. Et etiam *ca. vtinam dist.* 76. vbi illud aureum D. Hieronymi, ac etiã *cap. certificari de sepult:* ex eodem D Hieronymo: *Vnaquæque Prouincia in suo sensu abundet, secundũ rationabilem consuetudinem Regionis*. Optimè quoque Stephanus PP. ad Episcopos Africæ: *nihil in-*
192 *nouetur, præter id quod traditum est; id enim*

O *pro-*

proprium est Christianæ modestiæ non sua posteris tradere, sed à maioribus accepta seruare. Et Martinus de Aiala in lib. de traditionibus assert. 8. inquiens: *Traditiones particulares consuetudine fidelium obfirmata ad cultum Dei, & pietatem pertinentes, necessariò in Ecclesia, vbi vigent, retinendæ sũt.*
193 Maximè Rota illa coram Motmanno relata: vbi quod etiam ad traditiones particularium Ecclesiarum extenditur ea doctrina de aucto-
194 ritate traditionum. Accedit quoque quod pars aduersa nec illam negare possit, prout constat ex testimonio eiusdem Ecclesię S. Saluatoris, & statuto ipsius, quod retuli in priori Dissertatione *num.* 232. ac testimonio Martini Garziæ eius Ecclesiæ Canonici, quod etiàm retuli eo loco *pag.* 138. ac præsertim ex verbis Abbatis Carrillo eiusdem Ecclesiæ etiam Canonici, qui in historia S. Valerij anno 1616. typis mandata ingenuè fatetur *pag.* 4. & *pag.* 11. hanc Ecclesiam S. Mariæ de Pilari fuisse primam eius Ciuitatis ab Apostolo Iacobo fundatam, & eum esse primũ Episcopum ipsius. Testimonium autem partis,
195 seu socij partis probare contra illam Doctores admittunt, specialiter Salic. in *l. quoniam liberi num.* 6. *in fin. vers. sin autem socius. C. de testib.* Campegius *de testib. in* 4. *Fall.* Corrad. *in*
pract.

pract.§.de testibus rubr.persona testium, n.49.verbo Socius fol.94. Menoch. *de arbitr. quæst. lib.2. casu 474. nu.11.* Mascard. *de probat.lib.3.concl.1302. num:4.* & Farinacius *in prax,quæst.60.nu.396.*

196 Extenditur autem hæc traditio etiam ad tempus captiuitatis, seu mansionis Sarracenorum in ea Ciuitate, prout constat ex adductis in prima Dissertatione, præsertim ex testimonio aliquoties repetito Zuritæ Historicorum, Traditio pro tempore Captiuitatis.
197 Iberiæ facile Principis *in Indicibus pag.13.* sic dicentis: *Cæsaraugustæ satis constat, reliquis Sacris ædibus, siue sartis tectis, siue depopulatis* (sic enim legendum, non vero vt per errorem dicitur in priori Dissertatione *num. 313. siue sanctis tectis depopulatis*) *sanctum, & religiosum Templum Diuæ Mariæ Virgini dicatum, quod vulgus, de Pilari, nuncupat, miseris illis temporibus sanctitatis, religionis, & consilij publici, tanquam sacram aram, et perfugij portum nostris fuisse. Vnde, et Elecæ, et Seniori, ac superioribus, posterioribusque Episcopis, Ecclesiasticoque cætui, Sacrosancta ea Ædes, Sedem, ac domicilium præbuit, atque inde amplissimos, et maximos honores eius fani Antistibus semper habitos, et vetustis Tabulis, et memoria superiorum temporum pro certo firmare possu-*
198 *mus.* Cui concinunt Abbas Carrillus *supra*

pag. 236. *et* 237. Prades *lib.* 2. *de venerat. Imagin. cap.* 5. §. 1. *pag.* 77. *et* 78. Murillus *in fundatione huius Ecclesiæ pag.* 253. modernus Cæsaraugustanus *in Comment. super hanc historiam à pag.* 238. & Ioannes Arruegus fortis propugnator contrariæ partis *in lib. de Cathedra Episcopali Cæsaraugustana pag.* 636. testimonium Zuritæ
199 exponens. Imo dato quod per aliquod tempus huius miseræ captiuitatis cessasset actualis assistentia Episcopi in ipsa Ecclesia; certum est non propterea Cathedralitatem illius cessasse; propter dicta, scilicet in priori Dissertatione
200 *num.* 119. quod scilicet Ecclesiæ iura non cessant; quod maxime procedit quando id cótingit propter tyrannicam inuasionam infidelium, & *num.* 120. quia in ea semper Canonici, aut Presbyteri adfuerunt, ac *num.* 121. & 122. quia tunc erat Parochia totius Ciuitatis, & illi assistebat aliquis Episcopi Vicesgerens: ac denique quia vt nouissima Rota coram Domino Bichio, ait §. *nec obstat*, Mauris expulsis, *recuperauit antiquum statum libertatis iure quasi post liminij cap. prima actione* 16. *q.* 3. Bellam. *num.* 9. & *cap.* 2. *de nou. op. nunc.* Innocent. *n* 2. *vers. hoc autem certum est*.

Formatur argumentum.

201 Et quo præsupposito argumentum à me pro-

promissum sic procedit. Aut enim Cathedralitas huius Ecclesiæ, quæ ipsi à 12. fermè sæculis competebat, perseuerauit cum ipsa in posterum, sæculis posterioribus, vel fuit extincta, suppressa, & reuocata. Si primum, manus damus, & habetur intentũ huius capitis de vnitate Cathedralitatis Ecclesię S. Mariæ cum Ecclesia S. Saluatoris. Siquidem certum est duas Cathedralitates formaliter non posse dari in vna Ciuitate. Si verò secundum existimatur, validissimè im-
202 pugnari, quin & expugnari potest. Ex capite quidem possessionis, vsque ad id tempus retentæ; nõ solum propter adducta in priori Dissertatione toto *cap. 3. et seqq.* sed etiam, & singulariter ex natura ipsius possessionis, quæ veluti fœcundissima parens est plurium effectuum, qui possidentem, iuxta vulgare dicterium *beatum* faciunt. Vnus est, quod qui possidet plus iuris in retinendo consequitur, quam actor in agendo. Speculator *in tit. de Emphitheusi q. 66. n. 83.* Mandosius *in reg. 33. q. 4. num. 2.* cum alijs. Id igitur ad minus habeat pars nostra contra aduersam, vt supposita Cathedralitatis possessione vsque ad id tempus plus iuris habeat in
204 retinendo, quam ipsa in agendo. Alius est, quod eo ipso quod constat de possessione in hu-

huiusmodi iuribus Ecclesię præsumitur titulus, & proprietas, quia sine illis possideri non possunt. Sic sæpius formauit S.Rota, maximè *dec.* 423.*num.*2.*dec.*595.*n.*8.*et dec.*802.*n.*2. *et* 4. in *par.*1. *recent.* Imola *Clement* 1. *vt lit.pend. n.*10. Gonzalez *super Regul* 8.*Cancell.*§.3.*proem. n.*55.
205 Omissis autem pluribus alijs generalibus motiuis ad naturam possessionis attinentibus, idem quoque suadetur ex specialibus. Et primo, quia possessio præterita Cathedralitatis, quam non negat pars aduersa, efficaciter concludit præsentem; non solum propter deducta in prima Dissertatione *num.*42. *et* 43. Sed adhuc specia-
206 lius. Nam qui semel possedit, & hodie præsumitur possidere. Hæc enim est communis conclusio, vt habet Mascardus *de prob. volum.* 3. *concl.*1196. *n.*1. ex pluribus iuribus, & DD. Et
207 quia possessio præsens præsumitur ex præterita, si ex Aduersarij confessione hæc constet. Pro quo est pulcher textus *in cap. præterea il* 2. *de transact.* vbi si Monachi confiteantur se solum fuisse subditos, condemnantur tanquam de presenti subditi. Ad quod etiam deseruit Glossa in *l.certum*, §.1.*ff.de confess.* dicens, præsumi fundum hodie actoris esse, si reus confiteatur olim actoris fuisse. Alia Mascardus pro hoc motiuo

sup.

sup. n. 17. Quod vtiliter etiam ad intentum limitat *num.* 45. ad commodum posseßoris, ex
208 Bartholo, & alijs. Secundo, ex natura posseßionis antiquæ, qualis est ista, ex ea enim præsumitur non solum contigisse; ex auctoritate Superioris, sed etiam titulus. Idem Mascardus *sup. concl.* 1323. *n.* 7. *et seqq.* Imo habere Iustitiam permanentem. Baldus *in cap.* 1. §. *cum autem de controu.* Rolandus à Valle *cons.* 66. Mascardus *super conclus.* 1371. *à num.* 20.

209 Quæ omnia magis firmantur ex eo quod tetigi in alia Dissertatione *num.* 356. quod scilicet hęc antiqua Cathedralitas Ecclesiæ S. Marię sit inducta quodammodo ex Iure diuino. Primo quidem, quia ab Apostolo Christi Legato. Nam, vt probat Nicolaus Papa II. & refertur *Can omnes dist.* 22. Christus fundauit Romanam Ecclesiam, quia illam fundauit Apostolus Petrus ipsius auctoritate: propterea enim dicit: *Illius certe priuilegio fungitur, cuius auctoritate fulcitur.* Firmantur dicta.

211 Vulgaria etiam Iura ostendunt, quod gesta à Papæ Legato, ipsi Papæ tribuuntur: Vnde illud axioma *nostra omnia facimus, quibus auctoritatem nostram* impartimur. *l.* 1. §. *omnia C. de veter. iur.*

212 Quibus specialiter fauet id quod in Sacra Historia fundationis Ecclesiæ eiusdem S. Mariæ

Cæ-

Cæsaraguſtanæ afferenda capite ſeptimo, eadem Sanctiſſima Virgo, quando Iacobo Apoſtolo apparuit, dixit, *Ecce Iacobe fili, locus ſignatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam tua induſtria mea Eccleſia conſtruatur. Conſpice quinimo Pilare hoc, in quo ſedeo, nam filius meus magiſter tuus per manus Angelorum illud tranſmiſit ex alto.* Ex hoc autem conuincitur fuiſſe immutabilem,
213 ſicut & ipſum Ius diuinum immutabile eſt, niſi per ipſum Deum.

Confirmatio. 214 Et ſanè cum pars contradicens nitatur probare Eccleſiam S. Saluatoris ab initio fuiſſe Cathedralem, eo quod nunc temporis Cathedralis ſit; certè efficacius multo diſurritur pro Eccleſia S. Mariæ, à contrario; ſcilicet à præterito ad præſens: tum propter dicta: tum quia à primo ad vltimum validum eſt argumentum in Iure ſecundum Euerardum *in Topic. legalib. loco 67.* Andream Gramar. *in Dialectic. lega. lib. 2. loco 9.* Ludouicum Rudolphinum *in Tract. de brach. ſecular. & Eccleſiaſt. num. 55.* Tum quia à
215 pręſenti ad præteritũ non valet tale argumentum, quando facies rerum eſt tempore mutabilis. Seraphin. *deciſ. 1075. num. 7.* Rota *deciſ. 524.* apud Farinacium *in 1. Collect. nouiſſim. alias par. 4. diuerſorum.* Quod in caſu præſenti contigiſſe ſequens

quens argumentum demonſtrabit.
216 Quæro enim an toto tempore 12. ferme ſæculorum, quod præceſſit erectionem Eccleſiæ S. Saluatoris Cæſarauguſtanæ in Cathedralem, fuit aliqua Cathedralis Eccleſia in ea Ciuitate; vel non: ſi hoc ſecundum placeat Dominis aduerſarijs; primo, valde derogant ſibi ipſis, quia neothericam, ac modernam credunt eſſe Cæſarauguſtanam Eccleſiam, & alijs multis Aragoniæ recentiorem, quæ maiorem vetuſtatem in Cathedralitate prætendere, & probare Argumentum.
217 poſſunt. Deinde valde quoque iniurij ſunt toti Hiſpaniæ, quæ maxime gloriatur hac antiquitate Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & inde probat Hiſpanicæ Eccleſiæ vetuſtatem contra alias exteras Regiones,& Regna. Authores, qui id referunt non affero, quia mei inſtituti res non eſt, & quia plures ipſius patronos, incidenter tamē, in priori Diſſertatione retuli. Rem tamen palam eſſe omnibus Iberis credo, nec vllum tam præſtrictę frontis futurum, qui refragari audeat,
218 aut queat. Igitur pro comperta re habita petam vlterius, quæ nam materialis Eccleſia, quod Templum, quodue Sacellum, aut Oratorium Cæſarauguſtæ fuit à tempore primæ Chriſtianitatis in ea vrbe à beato Apoſtolo Iacobo
P in-

institutæ vſque ad annum 1117.ſeu 1118.quo Eccleſia *S.S*aluatoris ad Cathedralitatis dignitatem erecta fuit, cui hæc prærogatiua adaptari
219 poſſit. Quia qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto *l. eius qui in Prouincia ff. ſi certum pet.* cum alijs multis DD. à Rota coram Ludouiſio inter impreſſas ipſius deciſion. 381. *num.* 3. 4. *&* 5. congeſtis. Neceſſe autem eſſe hoc ab illis probari, non ſolum tota Metaphiſica clamat:
220 ſed etiam Iura ipſa, dum dicunt, *non entis nullæ ſunt qualitates*; prout elicitur ex relata *l. eius qui in Prouincia, & l. 4. §. Condemnatum ff. de re iudicata l. 2. ff. de vſufructu* cum authoritate magna DD. Et *non entis, & non apparentis idem eſt*
221 *iudicium. L. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut. l. in lege 77. ff. de contrahen. empt. l. cum lex §. itaque ff. de legat.* 1. Cum DD. quos congerit Barboſa *in Axiom. iur. axiom.* 162. *nu.* 1. *&* 2. vbi etiam *n.* 3:
222 quod digito tangit rem præſentem, quod non eſſe, & non poſſe probari paria ſunt. Legant ergo Antigoniſtæ noſtri, perlegant, ruminent, ſcrutentur, libros, monumenta, ſcripta, chronica,
223 & hiſtorias, Iberiæ, Hiſpaniæ totius, & cuncti, ſi placet, Chriſtiani Orbis; & nullum reperient (vno, vel alio non ſatis clari nominis, auctore) ſcriptorem, qui aſſerere comperiatur, Eccle-

clesiam aliquam, præter eam, quæ S. Mariæ Ma-
ioris de Pilari nuncupatur, hoc honore decora-
224 tam fuisse. Quorsum iam aliud argumentum
petetur, cum istud peremptorium sit, vias om-
nes subter fugiendi præcludens?

225 At dicunt noui quidam Scriptores, suspicio, Suspicio quorundã.
& præsumptio est tacite ab Scriptoribus anno-
tata, Ecclesiam S. Saluatoris ab eo tempore Cæ-
saraugustæ extitisse, ac perinde illi Cathedralita-
tem hanc iure tribui posse. Sed hanc præsum-
226 ptionem, suspicionemue, seu tacitam rei enū-
ciationem, nihil omnino aduersæ parti suffragij
præstare, iura, & iuris Doctores testantur. Primò,
dum dicunt, quod *præsumptio*, seu suspiciones
cessant in claris, Anton. Monachus Florent. *decis.*
51. *num*. 49. Barbosa *supr. axiom*. 186. *nu*. 5. Gon-
zales *sup*. 8. *reg. Cancellar. glos*. 18. *num*. 48 & 49.
Secundo, dum aiunt, quod *præsumptio cedit ve-*
ritati, aut quod *veritas præualet præsumptioni*, *l.*
nuptura filio. ff. de iure dotium, l. fin. in princ. ff. quod
metus causa, l. cum de indebito ff. de probat. & DD.
quam plures ab eodem Barbosa *sup. num*. 1. con-
gesti. Tertio, cum inquiunt, quod *expressum fa-*
228 *cit silere tacitum, l. si fundum sub condit*. 81. §. *Sti-*
chum ff. de legat. 1. *l. cum ex filio, ff. de vulgari*, Ca-
strensis *d. l. si fundum. num*. 1. Gonzales *supra*

229 *gloſs.15.§.2.num.62.* Hæc porro omnia ad intentum faciunt; cum eo tempore, de quo eſt ſermo, extitiſſe Eccleſiam S.Mariæ, veritas ſit *clara*, & expreſſa mille fundamentis in priori, & poſteriori hac Diſſertatione cumulatis; extitiſſe verò Eccleſiam S.Saluatoris, nonniſi imaginatio quædam nulli veritatis apparentiæ fulcro innixa; dicente maximè Rota relata coram Motmanno, quod eo tempore, quo à D. Iacobo extructa eſt Eccleſia S.Mariæ, Chriſtianis in vno, eodemque loco, vel Ciuitate, *neque amplas, neque plures Eccleſias habere permiſſum erat.*

Robora-tio.

231 Sed detur omnino gratis Dominis contrarijs, etiam ab eo tempore infantis Eccleſiæ, & primæ Chriſtianitatis in Cæſarauguſtana vrbe inuectæ primordijs, aliquod veſtigium Eccleſiæ *S.S*aluatoris, vel rudera impolita imaginari poſſe. Certè tamen à Beato Iacobo extructam fuiſſe, in ea ſediſſe, Epiſcopalia munia ibi geſſiſ-
232 ſe, non niſi ſomniando dici poteſt. Tum propter dicta ex *S.* Rota coram Motmanno: tum etiã quia ſuppoſito mandato Dei Genitri-
233 cis ad S.Iacobum de ædificanda Eccleſia eidem Virgini, Cathedralitas illi ſoli iure debita & affixa erat. Quorſum ergo alia effingenda? Præſertim, quod ante Eccleſiam S.Mariæ erectam

ctam fuisse nullus dicere ausus est. Vbi autem contenditur de iure duarum Ecclesiarum pro prima, & antiquiori standum est. Glossa *in*
234 *can. quicunque 16.q.1.de religios.domibus cap.1.* & facit textus *tex. can.Ecclesiæ antiquitus ead.16. q.1.* adiuncto titulo illius canonis, qui est *Antiquiores Ecclesiæ nec decimis, nec vlla possessione priuentur.* ac Ambrosius de morales *lib.12.cap.49.* loquens de Ecclesia Toletana, & ad hoc intentum Morlanus in sua allegatione *n.38.*

235 Si veró quis imaginetur, esto in primordijs Christianæ Ecclesiæ Templum S. Mariæ Cæsaraugustæ fuisset, nihilominus Maurorum nequitia, quo tempore illi vrbi dominabantur, euersum esse: præter plura alibi dicta, huic imaginationi opponitur vnus pro mille habitus Zu- Preçluditur euasio.
236 rita celeberrimus chronologus Aragonum insigni illo suo alias repetito testimonio *in Indicibus fol.13. sub ann.* 889. dum de eo tempore loquitur: *Cæsaraugusta satis constat reliquis sacris ædibus, siue sartis tectis, siue depopulatis, Sanctum, & religiosissimum Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgo de Pilari nuncupatur, misseris illis temporibus Sanctitatis, Religionis, & consilij publici, tanquam Sacram Aram, & perfugij portum nostris fuisse. Vndè, & Lecca, & Senniori,*

ac

ac superioribus, posterioribusque Episcopis, & Ecclesiastico cætui Sacrosancta ea Aedes, Sedem, ac domicilium præbuit: atque inde amplissimos, & maximos honores eius Fani Antistibus semper habitos, et vetustis tabulis, et memoria superiorum temporum pro certo affirmare possumus. Quod Zuritæ testimonio magno pretio habetur à S. Rota in illa ma-
237 gistrali corã Coccino de anno 1630. § *quantum verò*, illud vocante *luculentum æque ac constans testimonium*, & in ipso, quantum attinet ad auctores, maxime fundante Cathedralitatem præfatæ Ecclesiæ. Quinimo §. *secundum adminiculum in fine*, ad intentum præsens, illud sic disserte corroborat; *Nec appareat tum temporis aliam in Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: imo constet hanc solam sub diuturna Maurorum dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis, atque depopulatis, veluti Sacrã Aram, perfugij portum, Antistitumque Sedem fuisse seruatam: vt testatur Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno 889.*
238 *pag.* 13. Probet iam Sancta Saluatoris Ecclesia, etiam hoc tempore Sarracenici dominij Cæsaraugustæ extitisse, vel vestigiũ aliquod ipsius, & testimonia hæc S. Rotæ, & Zuritæ corruent: alioquin ipsa non probante, vnica, & singularissima Cathedralitas Ecclesiæ S. Mariæ sicut

Co-

Columna immobilis, & *Turris Dauidica* ſubſiſtere debet.

239 Si autem hæc non ſufficiant pro firmanda eo æuo Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ Maioris, ac infirmanda pro Eccleſia S. Saluatoris; ſufficiat ſaltem, quod Cathedralitatis effectus, ac veſtigia, ſeu adminicula, in illa, non in iſta, veluti Solis radij relucent. Sicut innumera, quæ in priori Diſſertatione, & plura, quę in hac poſteriori congeſſi, manifeſtant. Etenim ab effectum ad cauſam valet argumentum, *l. non codi-* Effectus Cathedralitatis.

240 *cillum*, *C. de teſtam. cap. at ſi Clerici in princ. de iudic. cap. cum ceſſante de appellationib.* Euerard. *in Topicis legalibus loco* 77 Et præ cœteris ſufficere poterunt *quamplurima*, *& infinita miracula* (ſic loquitur Papa Calixtus Tertius in quadam Bulla 23. Septembr. 1456) quæ in hac Eccleſia S. Mariæ, Dei gratia, & eiuſdem Virginis in-

241 terceſſione patrata dicuntur. Vnum præcipuè ſtupendum, quia valde mirabile, quod 24. Martij 1640. contigit, & ab Eccleſia S. Saluatoris, quæ eſt pars aduerſa in hac cauſa, approba-

242 tum fuit 27. Aprilis 1641. Ex quo patet Beatiſsimæ Virginis *de Pilari* interceſsione Ioannis Pelicierij crus totum cum pede ipſo ante duos annos ab eo abſciſſum, in terra ſepultũ, ac iam

pror-

prorsus,& omnino corruptum, veluti è postlimi-
nio ipsi restitutum fuisse, Orbe toto mirante de tam insigni, patentissimo, & euidentissimo miraculo. Cum enim vera miracula solum à Deo
243 fieri possint,& sint veluti sigilla, quibus Deus veritatem aliquam confirmat, prout ex Theologorum apice D. Thom. 3. *p. quæst.* 43. *ar.* 4. *in comp.* & *quodlib.* 2. *ar.* 6. *ad* 4. Scoto *q.* 2. *prolog.* § *de octano*, Bellarmino *tom.* 1. *lib.* 4 *de notis Eccles. c.* 14. & Toleto *annotat.* 2. *in cap.* 3. *Ioann.* elicitur: cum hæc miracula, maximè illud postremum, pa-
244 tentissimum,& indubitatum, attentis saltem circumstantijs, quæ in ipso, vt audio, acciderunt, piè sane demonstant, quod Domus illa sit *firmiter ædificata*, Dei voluntate, Dei Genitricis iussu, Angelicis manibus,& B. Iacobi Apostoli, in ea Episcopali iure sedentis ministerio; ac perindè verè Cathedralem; vt propterea *Officina miracu-*
245 *lorum* sit, sicut & eadem Dei Parens, quæ talis nuncupatur à Damascen. *orat.* 1. *de Natiuit. B. Mariæ Virg.* Idcirco eius sacræ Domus historiam, prout ex Ecclesia S. Mariæ de Monserrate in Vrbe antiqua in tabula descripta habetur, capite septimo dabimus.

Obie-

Obiectis in contrarium occurritur.

CAP. V.

246 Iusdem scientiæ est (inquit Philosophus 4. Metaph.) *opposita considerare.* Quia vt ipse *Rethor.* 2. dixit; *iuxta se posita magis elucescunt.* Cum igitur *Dauidicæ Turris*, quibus ædificata est, *propugnacula*, & qui ex ea pendent pro sui tuitione *Clypei mille*, ac præterea *armatura fortium*, qua ineluctabiliter defenditur, elucidata maneant; tela quibus impugnari videtur, in medium adducere etiam oportet. Preambulum ad dicenda.

247 Vt vel sic conijci detur, id quod Os aureum Chrysostomi de Ecclesia dixit, *Impugnari potest; tela mittuntur, sed eius murus non perforatur; machinæ præparantur, sed Turris Dauidica non eliditur*, Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ Cathedralitati aptissimè accommodari. Ecclesiæ ete-

248 nim proprietas est, quod *tunc viuat cum leditur*,

tur, tunc intelligat cum arguitur; & tunc obtineat, cum superari intenditur.

Prima obiectio.

249 Primum, quod prima facie, primoque intuitu opponi potest contra deducta in præcedentibus, id est, quod asperum, & durum videtur asserere, duas Ecclesias omnino, & realiter diuersas, ac separatas, talem vnionem inter se habere posse, vt vnam Cathedralem Ecclesiam
250 constituant. Vnum enim, & plura valde distinguuntur, & pluralitas non contentatur vno, *l. vbi numerus, ff. de testibus l. libertas §. vlt. ff. de manum. testam. l. inter illa, §. fin. ff. de verb. obligat. l. vlt. ff. ad Trebell. cap pluralis locutio 40. de re-*
251 *gul. Iuris lib. 6.* Hęc tamen prima obiectio leuissima est, cum nihil familiarius in scientijs, artibus, negotijs, & rebus naturalibus, artificialibus, & politicis sit, quam quod ea quæ sunt in vno ordine, seu genere diuersa, in alio sint vnita, seu vna. Sic omnia mundi entia, vnum Orbem constituunt; Deus ipse, qui est mundus maximus, est trinus in personis, ac vnus quoad essensiam; Christus duplex in natura, vnus quoad suppositum. Omitto infinita alia omnibus obuia in quocunque ordine, genere, classe, seu serie rerum, quibus obruere possum oppositionem istam.

Se-

252 Secundum obiectum à quodam grauissimo viro propositum, & magni ponderis visum, **Secunda.** illud fuit, quod post erectionem Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem, non manserunt in Ecclesia S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ, ea quæ ad veram Cathedralem Ecclesiam necessaria sunt, Capitulum videlicet, Canonici &c. Sed illud eliditur ex inspectione, & repetitione eorũ,
253 quæ in priori, & hac posteriori Dissertatione deducta sunt. Ex priori namque constat ex *num.* 196. Ecclesiam S. Mariæ post erectionem
254 Ecclesiæ S. Saluatoris in Cathedralem, conseruasse stemmata, & inscriptionem Sedis Cathedralis. Et *n.* 198. in ea resedisse Petrum de
255 Librana, Garziam de Guerra, & Bernardum secundum Episcopos. Ac ex *n.* 199. 201. 202. *&* 203. ab exteris quoque vocatam fuisse *Se-*
256 *dem*, & Ecclesiam *maiorem*, & fieri ibi mentionem de Canonicis ipsius. Insuper ex *num.* 204. 205. *& seqq.* prætendisse, & obtinuisse præemi-
257 minentias Cathedralis Ecclesię. Insuper ex
258 *nu.* 212. *et seqq.* illas fuisse confirmatas à Sanctio de Ahones Cęsaraugustano Antistite. Ac
259 ex *num.* 227. *cum seqq.* sub Dalmatio Archiepiscopo initam fuisse Concordiam, per quam plura Cathedralitatis antiquę adhuc etiam per-

seuerantis non tam signa, aut vestigia, quam proprietates illi assignentur. Omitto quę *à num.*
260 233. scripsi de Concordijs, Sententijs, Sacrę Rotę decisionibus ad propositum. Ex posteriori autem hac Dissertatione, si caput tertium, & quartum, pręcedentia legantur, adeo neruose
261 euincitur id quod petitur, vt obiectio ista omnino euanescat. Quomodo autem dicatur
262 manere in dicta Ecclesia idem Episcopus, qui antea erat, etiam liquet ex dictis in priori, & hac posteriori Dissertatione, ac magis patebit infra ad quintum obiectum.

263 Obiectum autem tertium ex tradita doctrina consurgit; ex eo formatum, quod si in Ecclesia S. Mariæ Capitulum, Canonia, & Canonici destincta manserunt, post erectionem Ecclesiæ S.Saluatoris in Cathedralē, profecto corruere videtur totum fundamentum nostræ Dissertationis, scilicet asserta vnio harum Eccle-
264 siarum. Cum enim aliqua alijs vniuntur omnia sua iura censentur cessasse, ac illis, quibus vniuntur, incorporata, & adquisita, cap. *quia*
265 *Monasterium de Religiosis Domibus*, vbi loquēs Pontifex de Monasterio alteri Monasterio vnito, ait: *Quia Monasterium, quod in fundo Martiano positum est, hostilitate faciente, dicitur deso-*

Tertium.

la-

latum, illud tuo Monasterio, cum omnibus rebus suis, vel quæ ei competunt actionibus perspeximus vniendum. Gregorius Lopez *leg.* 7. *verbo de termino, tit.* 20. *par.* 3. Barbosa *in Collectan.*DD. *ad d.cap.n.* 2. Gonzalez *sup. Reg.* 8. *Cancell.glos.* 5. *num.* 27. & *cap. recolentes de stat. Monach.* vbi
266 Pontifex loquens de Monasterijs vnitis alijs Monasterijs dicit: *Domus illæ, quæ de alijs institutionibus ad vestrum Ordinem se transtulerint, vestris omnino se satagant vsibus conformare, & relictis possessionibus, vel etiam commutatis, quas Institutio vestra non recipit, sic se in omnibus Religioni vestræ coaptent, vt quemadmodum gaudent se in societatem Ordinis, & habitus identitatem assumptas, sic etiam in paupertate secularium rerum se lætentur vestris institutionibus conformatas.* Id
267 quoque constat, quia si vniatur aliquod Castrum alicui Ciuitati, vel si Villa vniatur Castro, ex eo tempore, Castrum, & Villa vnita regulantur secundum regulas eius Ciuitatis, aut Castri, cui vniuntur; & eisdem legibus, & priuilegijs sunt gubernanda, & amittunt proprias regulas, & priuilegia, vt docuit Bart. *in l. si conuenerit, §. si nuda sub num.* 2. *vers. breuiter, & n.* 3. *ff. de pignorat. actione*, & alij plures citati per eius additionatorem. *arg. tex. in l. peculium in*

princ.

princ.ff.de leg. 2, *et l.grege ff.de leg.* 1. Felinus *in cap.*
268 *translato.num.* 6. 7. *et* 8. *de Constitutionibus*, Gonzales *supr. num.* 34. *et* 35. Hinc Beneficium vnitum dicitur conuerti in naturam eius, cui fuit vnitum, & accrescere illi. *argum. l. si ex toto in principio, ff.de legat.* 1. & *in l.inter socerum* §. *cum inter, de pactis dotalib. l. si in rem.* §. *Item si quaecunque*, & ibi.notat Bald. *ff.de rei. vin. c. super eo de praeben.in* 6. Palat.Rubeus *in rubr. c. per vestras* §. 62. *num.* 16. *de donat.inter vir. et vxorem.* Ac,
269 quod magis est, Beneficium post vnionem dicitur prędium illius, cui fuit vnitum. Gambarus *in tract.de offic.et potest.legati lib.* 5. *de potestate leg. in vniendo num.* 139. Caputaquen. *decis.* 349. *num.* 2. *p.* 3.

Eliditur. 270 Caeterum haec leuia sunt, quia solum probant de vnione solum accessorie, & per modum subiectionis, de qua est sermo in illis *cap. quia Monasterium,* & *recolentes*, & apud DD. relatos At verò nostra, de qua in praesenti est sermo, vnio, facta est aeque *principaliter, & non accessoriè,*
271 & cum reseruatione propriorũ iurium, priuilegiorum, exemptionum &c. prout dixi in priori Dissertatione *num.* 361. *& seqq.* & de vnione Aretinarum Ecclesiarum dixit Rota, *Aretina Vnionis* corā D. Verospio octaua Martij 1652.

in

in superioribus relata. Addens etiam ad inten-
272 tũ, quod per vnionem factam æque principaliter, *vtraque Ecclesia pro vnica Cathedrali constituitur, vnicoque Collegio, quoad negotia tantummodo communia; quo vero ad particularia vnicuique Capitulo reseruantur specialiter*: quæ aureis literis annotanda sunt, quia directè tangunt totum negotium huius Dissertationis, & factum
273 ipsius enunciant. Idque tenent communiter DD. loquentes de vnione Beneficiorum, quæ est æquè principaliter. Specialiter Petrus Rebuffus, & Gambarus, quos affert, & sequitur Gonzales Glos. 5. §. 7. *n.* 55. dicens, quod *quando beneficium est vnitum alteri beneficio æquè principaliter, & iura vtriusque Beneficij salua permanent, licet ad inuicem communicentur*. Et generaliter loquendo de vnionibus Ecclesiarum, Coruinus
274 *in suo Iure Canonico lib.* 1. *tit.* 23. dicens, *Ecclesiæ principaliter vnitæ, non tantum pristinam naturam, priuilegia, consuetudines, & iura retinent, sed altera alterius priuilegia nanciscitur*. Et de duabus Diœcesibus in vicem vnitis æquè principaliter, quod iura cuiuslibet integra remaneant, scripsit Mandosius *cons.* 27. *per totum.* Ex antiquioribus etiam DD. Bar. *in l. si conuenerit. §. si nuda, n.* 3. *ff. de*
275 *pignoratitia actione* dicit, quod si duo castra,

vel

vel Prouinciæ vniantur, non accessoriè, sed ad inuicem, quod quęlibet illarum conseruauit iura, & priuilegia sua, & proprijs legibus antiquis gubernabitur: & adducit exemplum de comitatu Tholosæ, qui fuit datus Regi Franciæ, ita quod est Rex, & Comes, quia debet regi dictus Comitatus secundum leges, & consuetudines suas: & allegat adhoc Bart. Glossam *in cap. 1. ne sede vacante, & l. si quando Duciano 36. C. de appellationib.* Sic etiam constat in Regnis po-
276 tentiss. Monarchiæ Hispaniarum Philippi 4. qui quamuis habeant vnum Regem, ac Principem, tamen iura vtriusque Regni salua permanent, & secundum suas leges, statuta & consuetudines gubernantur, vt prius. Acebedus *in Rubric. tit. 12. num. 215. lib. 6. recopilat. supr. num.* 112. Vnionem porro, quæ est inter
277 Ecclesias Cæsaraugustanas æquè principaliter accipiendam esse, ac per consequens non tangere illas, quæ in hoc obiecto adducta sunt, nō solum conuincitur ex superius adductis, sed etiā quia Ecclesiæ ampliatio intelligitur facta remanentibus ijsdem prærogatiuis, vt dixit Rota coram Gypsio 28. Iunij 1589. & confirmatum 29. Martij 1610. *dec.* 463. *n.* 1. coram Ludouisio.
278 Hæc enim vnio facta fuit per modum exten-

sionis

ſionis, & communicationis; vt dixi in alia Diſſertatione *num.* 189. *& ſeqq.*

279 Quartum obiectum deſumi poteſt ex eo, quod Sede Cæſarauguſtana vacante aliqui actus iuriſdictionis exerceantur à ſolis Canonicis S. Saluatoris; ex quo videtur inferri, non eſſe inter has Eccleſias vnitatem Cathedralitatis; eò quod iuriſdictionalia ad Capitulum tantum Eccleſiæ Cathedralis, Sede Epiſcopali vacante, tranſeant, *cap. cum olim de maior. & obed. cap. vnic. eodem tit. in 6.* Gloſſ. *in Clem.* 1. §. *propter quod, verbo capere de hæretic.* Zabarella *ibidem num.* 11. Vital *num.* 46. Federicus Senenſ. *conſil.* Quarta.

280 16. *num.* 2. Reſpondetur tamen, nullum actũ iuriſdictionis ſpectantem ad Cathedralitatem Eccleſiæ exerceri poſse à Canonicis S. Saluatoris, qui de iure etiã exerceri non poſſit à Canonicis S. Marię. Hoc enim efficaciter conuincitur ex accumulatis copiosè ſuperius pro vnitate Cathedralitatis, quæ eſt inter has Eccleſias.

281 Præſertim, quia, vt dictum eſt, non ſolum eſt ea vnitas in Cathedralitate, ſed etiam in Capitulo *formaliter*, vt Capitulo Cathedralis Ec-

282 cleſiæ. Idque confirmat, quod cum Cathedralitas Eccleſiæ S. Saluatoris ſit illi ab Eccleſia S. Mariæ communicata, prout ex adductis in

præcedentibus apparet, sine dubio necesse est dicere, quod iurisdictio dictæ Cathedralitati competens intelligatur *cumulatiuè*, non *priuatiuè*; ac per consequens cum facultate exercendi eosdem actus iurisdictionis. Maximè quia de
283 natura iurisdictionis est, quod censeatur *cumulatiuè*, non *priuatiuè* concessa. Aretin. *cons.* 102. *num.* 1. Baldus *in l. vnic.* §. *vbi autem n.* 6. *de caduc. tollend.* Ias. *in l. quod in rerum* 24. §. *si quis potest num.* 8. *ff. de legat.* 1. cum multis alijs, quos affert, & sequitur Gonzalez *in Regul.* 8. *Cancell.* §. 2. *proemial. num.* 20. & nouiter Pax Iordanus *volum.* 3. *elucubr. lib.* 13. *tit.* 2. *nu.* 36.
284 Quod adeo verum est, vt etiam si concessio iurisdictionis habeat dictionem taxatiuam, adhuc iurisdictio, & potestas concedentis non remanet restricta, nec limitata. *l. Viros spectabiles, C. de diuers. offic. lib.* 12. Gonzalez *supr. num.* 27. Plura etiam ad intentum *num.* 22. *& seqq.*

Iurisdictio non præscribitur.

285 Imo quod non possit talis iurisdictionis potestas per præfatos actus præscribi etiam posita possessione, habent Goffredus, quem sequitur Ioannes Andreas *in Apostilla ad glos. fin. in cap. quia indicante de præscript.* & Iordanus *supra lib.* 14. *tit.* 24. *num.* 188. Et ratio est, quia actus aliqui
286 non habent hanc vim præscribendi contra

pos-

possessionem Tertij,nisi fiant cum animo illum spoliandi. Abbas 1.*par.concl.cons.54.num.3.in fin.* loquendo de Patronis respectu aliorum Patronorum in ordine ad prę̨sentandum, & dicens non fieri prę̨iudicium illis, *nec circa proprietatem, nec circa possessionem*, Rota coram Manzanedo 2.*par. recent.decis.640.num.4.* & alia in superioribus relata coram Guisilerio Aretina *vnionis* 1. Aprilis
287 1647.Non adfuisse autem talem animũ colligitur,tum ex eo quod non obstante hac singularitate actuũ pro tempore Sedis vacantis , Ecclesia,& Canonici S.Saluatoris concordarunt,& cõcurrerunt cum Ecclesia S.Marię,non solum ad plures actus Cathedralitatis, sed etiam superioritatis;vt patet ex Concordijs arbitrarijs,de quibus in superioribus actum . Huiusmodi autem concursum aperte arguere non adesse animum
288 immutandi vnitatem Cathedralitatis, expressè habet dicta Rota coram Guisilerio. Tum etiam quia iure non prę̨sumitur talis animus.
289 Rota coram Peña Senensis *iuris patronatus* 9. Ianuarij 1598. Et merito sanè,quia sumus in
290 claris,Cathedralitate videlicet Ecclesiæ S.Mariæ, quæ est clarissima,in quibus,iuxta dicta etiã supra cessat præsumptio. Antonius Monach. Florentin.*decis.*51.*num.*49. Barbos. *in Axiomat.*

*iur.axiom.*186.*nu.*5. Gonzales *super Reg* 8.*Cancellar. gloss.*18.*num.*49. ex pluribus, quæ congerit.
291 Et quia delictum in dubio non præsumitur, in pijs, probis, & timoratis. *l.merito ff.pro socio l.prætor §.docere ff.de vi bonorum rapt.cap. stote de reg. iur.*
292 Iniusta autem spoliatio alicuius Ecclesiæ delictum, & iniustitia absque dubio est. Quia *quisquis cuilibet Ecclesiæ suum ius detrahit, iniustitiam facit*, ex *cap.*1. *dist.* 22. Iordanus *tom.* 3. *tit.* 2. *de iurisdict. num.* 32. referens se ad *lib.*10.*tit.*13.*à n.*139.

Consuetudo non iuuat.

293 Nec etiam posset adhoc iuuare consuetudo, quæ potius esset corruptela, & abusus; cum iurisdictionis potestas sit omnino in præscriptibilis, prout in simili casu de Cathedralitate duarum Ecclesiarum Vercellensium dixit Eminentissimus Otthobonus in causa Vercellensi *Vnitatis Capituli* in præcedentibus relata. Faciunt Hostien. *in cap.*1. *sub num.* 2. *vers. verum si subtiliter attendas*, & ibi Io. Andreas *nu.*3 *de maior.et obed.* Abbas *conf.*21.*num.*4.*p.*1. Ruin. *cons.*155.*nu.*11. *& seqq.lib.*4. Tob. Non. *cons.*72.*nu.*24. Menoch. *cons.*126.*num.*31. *& seqq.* Ferro Manrique *de præced.quæst.*18.*num.*11. Gregor. *decis.*116.*nu.*5. *&* 6. & Adent.ad eundem *decis.*124.*sub n.*4

Conclusio

294 Quare dicendum necessario est, quod si ali-

qui

qui actus iurisdictionis competunt tempore Sedis vacantis Canonicis Ecclesiæ S. Saluatoris, ij etiam fieri censendi sunt à Canonicis Sanctæ Mariæ tanquam per consocios; ac proinde non potuisse immutare qualitatẽ vnionis effectuatę per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusq; Ecclesiæ; prout determinauit Rota coram Guisilerio de anno 1647. quam retuli *supra*. Verba Rotæ ad intentum accommodatissima sunt hęc:
295 *Nec facit, quod dentur actus facti a solis Canonicis Cathedralis, importantibus Cathedralitatem, quia semper verum est dicere supradictos actus non potuisse mutare qualitatem vnionis effectuatæ per actus simultaneos factos à Capitulo vtriusque Ecclesiæ, & dum non probatur animus Canonicorum Cathedralis inducendi nouam obseruantiam in præiudicium Collegiatæ, per tales actus, tanquam per consocios factos, cẽsetur præseruatũ ius Collegiatę.*
296 Facit etiam appositè alia Rota coram Manzanedo 2. *par. recent. decis* 640. *num.* 4. & alia coram Illustriss. Zarate in Palentina *Decimarum* pro hoc anno 1655. § *Possessio autem*. Vlterius adiũgitur, quod cum, vt sæpe dixi, talis iurisdictio
297 Cathedralitatis concessa sit solum *cumulatiuè* Ecclesiæ S. Saluatoris ab Ecclesia S. Mariæ, tantum abest, quod actus iurisdictionales tempore

re Sedis vacantis ab Ecclesia *S. S*aluatoris effecti præiudicent Ecclesiæ *S.*Mariæ, vt potius iuuent ad conseruationem iurium ipsius: eo quod facti sint à maiore parte Canonicorum, quæ residet in Ecclesia S.Saluatoris, in qua maiori parte, veluti in Capite repræsentatur alia pars Canonicorum, quæ residet in Ecclesia *S.*Mariæ, quæ est minor. Rota coram D. Verospio Gerundensi *Administrationis in 5.par.recent.tom.1.decis.252.num.7.& 9.* Et illa iam relata coram Illustriss. Zarate Palentina *Decimarum.* Lother. *de re benefic lib.1.q.14.n.86.*

Actuum diuersitas.

298 Vnde consequenter diuersitas ista solum est materialis, & quo ad actuum exercitium, quia semper manet, vnum, & idem ius Cathedralitatis in Ecclesia *S.* Mariæ, quia est indiuiduum. Gonzalez *supra Gloss.45. §.1.num.6.* ex alijs multis. Et ex tacito consensu Ecclesiæ *S.* Mariæ à qua emanauit Cathedralitas Ecclesiæ *S, S*aluatoris. Quemadmodum in Clemen. 2. *de Iure patronatus* permittitur, quod Patroni
299 possint inter se libere conuenire de Rectore alternis vicibus præsentando; esto quod id competeret de iure omnibus Patronis simul, vt notant ibi communiter DD. Et ex consuetudine,
300 vel statuto possunt Canonici singulares per-

al-

alternas vices prouidere Beneficia vacantia, quę alias à toto Capit. prouideri debebant. Ita enim, vt audio, de facto contingit in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe. Et colligitur ex *cap. fin. de præbend, in 6.* Glossa *ibi: verbo statuto*, Geminiano *n. 7.* Francho *n. 3.* Maximeque iuuant tradita per Boerium *decis. 5. num. 2* & per totam. Lambertinum post alios *de Iure patronatus lib. 1. par. 2. q. 1. principali, art. 36. num. 6. & seqq.* & per Couarr. *in pract. quæstionib. cap. 4. num. 1.* Cęsarem de Grassis *dec. 3. de sent. & re iud.* Vbi con-
301 cludunt, quod ratione euitandæ discordiæ, & maioris commoditatis, sit diuidendus vsus communis iurisdictionis per menses, vel quadrimestres, seu annos. Hæc cum alijs Gonzalez *supra Gloss. 45. §. 1. n. 58. et seqq.* quæ applicata oppositioni factæ, ipsam omnino eneruát.

302 Quibus addendum, vel ad maiorem cautelam, quod etsi admitteretur plures actus iurisdictionis annexæ Cathedralitati competere *priuatiuè* Ecclesiæ *S. S*aluatoris, adhuc nihil fieri contra Ecclesiam *S.* Mariæ. Eo quod illos obruit congeries quamplurium aliorum actuum Alia ad intentum.
302 Cathedralitatis, quibus, prout est apertissimum ex deductis in superioribus, maximè *cap. præcedenti*, vtitur ea Eccl. *S.* Mariæ, Inter quos iu-

304 iure recenseatur accessus Ecclesiæ *S.* Saluatoris ad Ecclesiam *S.* Mariç certis diebus solemnibus, ad processiones, &c. & quod Cœmeterium vtrique Ecclesiæ commune est priuatiuè in eadem Ecclesia *S.* Mariæ: & alij, quos Rota magistralis de ann. 1630. coram Coccino notat *§. quintum subministrant.* Ac maximè quod hoc lo-
305 co ait S. Rota, *Cum tamen ad effectum retinendi, ac continuandi ius antiquæ Cathedralitatis, vnicus etiam actus censeatur sufficere.* Adden. *ad decis.* 557. Gregorij *num.* 10. Quia prout testatur Rotam coram Pena, relata *in præcedentib.* in simili causa *vnitatis Cathedralitatis, & Capituli* Eccle-
306 siarum Vercellensium, *Quando causa vtentis est vniuersalis, tunc per vnicum actum particularem adquiritur vniuersalis possessio, quoad alia: & ratio est, qua magis attenditur causa actus, quam ipsius actus exercitium,* Baldus *in repetit. l.* 1. *n.* 24. *C. de emancipat. lib.* Oltradus *cons.* 312. *circ. fin. n.* 2. Felinus *in cap. auditis n.* 19. *de præscript.* & fuit etiam decisum in vna Toletana *Annatarum,* 16. Februarij 1581. coram Cantuccio, & iterum in vna Tridentina *Prioratus* 17. Nouemb. 1598. coram Orano: & quia ad præscriptionem requi-
307 ritur, quod nihil vnquam *actum, visum, vel auditum sit in contrarium.* Rota relata coram Illu-

lu-

lustriss. Zarate ex Rota in Salisburgens. *Iurisdictionis* 1. Iulij 1643. & 22. Maij 1645. coram D. Tarraconensi confirmata 6. Iunij 1655. coram Illustriss. Verospio, & in Beneuentana iurisdictionis 13. Maij 1652. coram eod. Illustriss. Zarate.

308 Obiectum quintum quo pars contradicens vulgari Populo suadere nititur Ecclesiam S. Mariæ, prorsus, & omnino Cathedralitate orbatam esse, deducit ex eo quod Episcopo careat; quia videlicet ipse est, qui Cathedralem Ecclesiam constituit, sicut Parochialem Parochus: prout vulgata iura, & DD. volumina in pro patulo ostendunt. Sed hic interpellandus lector, vt ea Obiectio quinta.

309 quæ in Dissertatione prima *à num.* 431. latè dixi, æquo animo, & attentius legat. Ex eis enim clarè patet contrarium; eo quod Episcopus Cæsaraugustanus, Episcopus sit Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Cæsaraugustanæ, sicut Ecclesiæ S. Sal-

310 uatoris. Quemadmodum, iuxta adducta, & probata *tota cap.* 3. huius Dissertationis, Episcopus Vercellensis, Episcopus est Ecclesiæ S. Mariæ Maioris Vercellensis, sicut Ecclesiæ S. Eusebij eiusdem Ciuitatis. Et Episcopus Aretinus, Episcopus est Ecclesiæ S. Mariæ *de Plebe*, sicut & Ecclesiæ S. Petri eiusdem Ciuitatis. Ac quemadmodum

modum Ecclesia Montis Gargani, prætendit esse sub Episcopo Sypontino, sicut Ecclesia
311 eiusdem Sypontinæ Ciuitatis. Quod etiam est valdè conforme Iuri communi, ex quo habetur, quod Ecclesia, quæ semel habuit Episcopum, habeat semper ius ad illum habendum, *can. licet.* 16. *q* 3. Gloss. fin. *in ca. felix* 16. *q* 1. Bertachin. *de Episc. lib.* 1. *p.* 3. *n.* 37. Iordanus *to.* 1. *prælud.* 9. *n* 14.

Alia obiectio.

312 Sed hic occurrit alia obiectio, quam acriter, & ennixè pars aduersa inculcat. Quod videlicet Ecclesia S. Mariç sit, & dicatur omnimode exempta à iurisdictione Episcopi, prout constat ex Bulla Clem. 7: de ann. 1529. confirmata à Sixto Quinto in alia de anno 1590. Repugnantia enim inuolui videtur in terminis, dicendo, quod aliqua Ecclesia sit exempta à iurisdictione Episcopi, & simul sit Cathedralis: etenim Cathedralis Ecclesia est propria Sedes
313 Episcopi, illique subiecta, vt cunctis pro cóperto manet. Et loquendo de Cathedralibus Regularibus id probat ex iuribus, & DD. Barbosa *de Canonicis et dignitatib. cap.* 1. *num.* 12. Veruntamen arduum non est oppositionem istam
314 elidere. Primo namque vnico, & simplici verbo dici potest, quod licet Eccles. Cathedralis

lis de iure communi subdita sit Episcopo, posita tamen Papę exemptione, ab hoc iugo liberatur. Felinus *in cap. cum inter. de sentent. & re iud.* Puteus *dec.* 114. *lib.* 3. in nouiss. Rota in vna Meleuitana coram Prospero apud eumdem Puteũ; Loterius *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 23. *num.* 31. referens etiam Parisium *lib.* 3. *quæst.* 11. *num.* 44.

315 Quid ni ergo Ecclesia S. Mariæ & si Cathedralis sit, exemptionem tamen ab Episcopo habeat ex Papæ priuilegio? Dico secundo, quod
316 licet Ecclesia Cathedralis, quatenus Cathedralis est importet præfatam subiectionem ad Episcopum; quatenus verò Collegialis, aut Regularis est, alijs potest subesse, Abbati scilicet, vel Priori; & ita exemptionem ab Episcopo ha-
317 bere. Sic enim constat plures Cathedrales in Anglia existere, ait Hostiensis *in cap. causam, quæ in princip. de iudic.* & in Sicilia duas, Panormitanam, & Montis Regalis, ait Abbas *ibid. num.* 8. vtrumque referens Barbos. *de Canonicis, & dignitatib. c.* 1. *n.* 11. Quæ quidem Ecclesiæ, vt Cathedrales Episcopis subiacent, vt Collegiales verò, seu Regulares suis Prælatis, Abbatibus, Prioribus, &c. Prout specialiter de Ecclesia Montis Regalis in Sicilia, habetur ex pluribus, replicatisque S. Rotæ decisionibus coram Coccino in

impreſsis ipſius, ſub hoc titulo *Montis Regalis* iuriſdictionis, præſertim vna de anno 1604.
318 *deciſ.* 157. Ergo idem dicatur de Eccleſia S. Mariæ Maioris, quæ omnes hos reſpectus, ob ſui magnam excellentiam, includit. Non eſſe autem inconueniens, quod Eccleſia Cathedralis Regularis ſit etiam Collegiata, etiam ſtando in Iure communi, habent Hoſtienſis *in cap. nobis num. 2. col. 2. de iure patronat.* Abbas *num.* 8. Biſignetus *deciſ.* 13. *num.* 3. *de præbend.* Tertio dico,
319 quod Eccleſia de Pilari, etſi excludat ſubiectionem ad Epiſcopum, quoad legem *iuriſdictionis,* non tamen à iure Ordinis, illis ſcilicet, quæ ad poteſtatem Ordinis ſpectant, ſcilicet receptionem Ordinum, benedictionem Chriſmatis, & Olei Sancti, Conſecrationem Altariũ, & ſimilia. Quarto addo, quod etiam in ijs, quę
320 pertinent ad iuriſdictionem, non ſic debet debet dici Eccleſia S. Mariæ exempta à iuriſdictione Epiſcopi, vt talis iuriſdictio ſit omnino extincta, ſeu auulſa per exemptionem, ſed ſolũ impedita, quoad exercitium, itaut in habitu retineatur, vt rectè Lotterius *de re Beneficiaria lib.* 1. *q.* 24. *num.* 107. Nec etiam exempta quoad
321 locum, quia locus exemptus conſiſtens in aliqua Diœceſi dicitur de Diœceſi, *cap. cum Epiſco-*

scopus de offic. Ordin. in 6. DD. ibidem, quorum plures congerit Gonzales *sup. Regul. 8. Cancellar. gloss. 43. à num.* 187. Multo minus quoad po-
322 pulum; quia circa illum etiam manet in Episcopo actualis iurisdictio. Lotterius *supra nu.* 118. Rota coram Vbaldo in Teatina *Iurisdictionis* 24. Martij 1625. Et patet in Bullis exemptionis Ecclesiæ S. Mariæ, vbi conseruatur huiusmodi iurisdictio pro Episcopo. Vndè propterea semper respectu populi Episcopus dicitur Ordinarius. Loterius *dicto num.* 107. Ad-
323 dendum est, adhuc posita ista exemptione Ecclesiæ S. Mariæ posse Episcopum Cæsaraugustanum in ea residere, & suam Sedem figere. Cum enim sit verè Cathedralis ipsius, est etiã propria ipsius Sedes, & ita potest in illa sedere, quãdo sibi placuerit. An verò id expediat face-
324 re, ipse, & alij viderint. Poterit etiã in ea pro Tribunali sedere, & causas iudicare. Quia esto, id solum concedatur Episcopo pro loco non exempto in *d. cap. cum Episcopus*, intelligi tamen debet de loco non exempto, qui etiam aliàs non sit Cathedra ipsius. Si enim est ipsius Cathedra, implicatorium est, quod non possit in illo sedere. Similiter poterit in eadem Ec-
325 clesia S. Mariæ habere, seu celebrare *Synodos*,

dos, aut Concilia, prout in Dissertatione priori *num.* 74. dixi contigisse quarto Sæculo in Synodo Catholicorum pro damnatione hæresis Priscilianistarum, testibus Marco Maximo, & Luitprando, ac maximè Iuliano Perez dicente, vt ibi retuli: *Nam vbinam commodius debuissent Episcopi Hispani conuenire, quam in Templo, quod totius pietatis, & Religionis, non solum in Hispania, sed in omnibus Occidentis partibus fons, & origo fuit.* Simplici quoque verbo dicatur, pos-

326 se Antistitem Cæsaraugustanum in ea Ecclesia S. Mariæ facere, seu celebrare actus omnes ad Cathedralitatẽ spectantes, qui non repugnẽt

327 eiusdem Ecclesiæ priuilegijs. Maneat igitur ex dictis conclusum, quod non obstante exemptione qua gaudet Ecclesia S. Mariæ, possit nihilominus in alijs qua tatenus esse sub iurisdictione Episcopi, veluti sub Capite, & Sponso, & ita esse Cathedra ipsius, sicut, & Ecclesia S. Salu.

Obiectio alia.

328 Vrget etiam valde pars aduersa plures titulos, variaque cognomina, epitheta, encomia &c. à multis, etiam Principibus magnis, concessa Ecclesiæ S. Saluatoris, quasi illa præiudicium aliquod Cathedralitati Ecclesiæ S. Mariæ afferre possint. Sed nullum omnino affe-

329 rant. Nam præterdicta in priori Dissertatio-

ne

ne *nu.* 419. hoc dilemmate lis soluitur. Vel enim huiusmodi tituli, nomina, encomia &c. afficiunt Ecclesiam S. Saluatoris, quatenus Cathedralis est, vel quatenus est quædam Ecclesia particularis, etsi alias Illustrissima, & Grauissima. Quæ sunt prioris generis, etsi iuuent ad Excellentiam & prærogatiuam illius, nihil tamen conducunt ad denotandum aliquam præexcellentiam super Ecclesiam *S.* Mariȩ; eo quod illa Communia sunt vtrique, sicut communis est vnitas in Cathedralitate: quæ enim commu-
330 nia sunt, non sunt propria; iuxta vulgare illud iuris axioma, *commune quod est, meum non est,* ex *l. nemo ex socijs ff. ex pro socio.* Rebuffus *ad l. littus est 96. ff. de verbor. significat.* Valascus
331 *consl.* 64. *n.* 12. Et quia illud quod est Commune mei, & alterius, non est proprie meum. Gonzales *sup. regul.* 8. *Cancell. glos.* 45. *n.* 30. post alios. Et quia vt dictum est sæpe, vnio harum
332 Ecclesiarum facta est æquè principaliter, quo casu Communicant se adinuicem sua priuilegia & exemptionis, iuxta dicta superius. Eo quoque quia quando duo concurrunt in re cõmuni priuilegium vnius suffragatur alteri, vt optimè
333 Gonzales *supra gloss.* 24. *à n.* 52. *vsque ad* 55. inclusiuè. Qui principaliter fundatur in *l. si Commu-*

munem fundum 10. *ff. quemadmodum admittuntur*, ibi, *si Communem fundum, ego & pupillus haberem, licet vterque non vteretur, tamen propter pupillum, & ego viam retineo*. Hæc igitur epi-
334 theta,& encomia Ecclesiæ S.Saluatoris tributa, cum sint etiam communia Ecclesię S.Marię, vtpotè in Cathedralitate,quæ est vna in vtraque Ecclesia fundata,nihit prorsus ipsi præiudicent, quin potius ipsi congratulaaur de illis; & quod dicebatur Rebeccę Gen. 24. à Comitibus suis *Soror nostra es crescas in mille millia* ipsi imprecatur. Loquẽdo cęterũ de alijs Epithetis,seu enco-
335 mijs eidem S. Saluatoris Ecclesię a multis concessis, nihil etiam omnino eis inuidet Ecclesia S.Marię;cum non minora cernantur concessa à Summis Pontificibus, Regibus,Prælatis, historicis,et scriptoribus:vt ad oculum patet,recolentibus ea, quę in priori Dissertatione scripta manent. Interquę non infimum locum tenent ea quę ex decretis Iustitię Aragonum,quibus multum detulit Rota de ann. 1630. retuli
336 ibi *n*.257.Videlicet,quod eius antiquitas, et dignitas sit *longissima, honorificentissima, venenerandissimaque*: et quod sit *gloria*,et *ornamentũ totius Hispanię*, *& Orbis*: Et quod *obtinet inter omnes Ecclesias mundi, vetustatis, & excellentiæ originis*

pri-

primatum. Alia ſciens omitto:

337 Nec obeſt, quod Eccleſia S. Saluatoris cō-paratiuè ad Eccleſiam S. Mariæ appelletur *Maior, Metropolitana, Cæſarauguſtana,* &c. Præter dicta enim in priori Diſſertatione, præſertim *num.* 64. quibus conſtat ſimilia encomia, etiam conceſſa Eccleſiæ *S.* Mariæ; imo, & redundare in ipſius excellentiam, propter vnitatem cum Eccleſia S. Saluatoris, ortam ex vnione, quæ fuit cum retentione priuilegiorum, & immunitatū, iuxta dicta in pręcedentibus & dicenda Præcluditur inſtantia.

338 *c. ſequenti.* Vlterius meditandum, iure hæc omnia, etiam cum aliqua ſpecialitate, tribui poſſe eidem Eccleſiæ *S. S*aluatoris, eo quod in ipſa ijs temporibus Sedem fixerit Cæſarauguſtanus præclariſsimus Archiepiſcopus; maior, & copioſior pars Canonicorum Cæſarauguſtanę Cathedralis, in qua repræſentatur totum caput, iuxta Lotterij doctrinam *de re beneficiar. lib.* 1. *q.* 14. *num.* 64. & *lib.* 3. *q.* 17. *num.* 170. ipſaque S. Saluatoris Eccleſia amplior, auguſtior, & locupletior ſit Eccl. *S.* Mariæ.

339 Pręterea obijcit nouiſsimus Author, quo Cathedram S. Mariæ Maioris acrius impugnet, eā à primæua ſui fundatione, *Oratorium* ſolummodo, non vero *Eccleſiam* appellatam fuiſſe: Alia obiectio.

ex eo sibi effigians, quod nullatenus Cathedralis esse potuerit, ac proinde, quod vnitas Cathedralitatis cum Ecclesia *S.* Saluatoris in hac Dissertatione propugnata, omnino corruat. Cæterum Dauidica Turris cum propugnaculis ædificata similibus iaculis nihil læditur. Constat enim primo, quascunque Ecclesias, Templa, ampliasque Basilicas, in lata significatione, *Oratoria* quoque nuncupari posse, iuxta illud Isai. 56. & Matth. 21. *Domus mea, domus orationis vocabitur;* Idem namque est, rectam ethymologiam sectando, *Domus orationis*, ac *Oratorium*. Deinde,
341 nedum in *lata*, sed & visitata quoque nomenclatura, Ecclesias omnes Oratoria nuncupata olim fuisse, testes sunt Baronius *to.* 1, *ann.* 57. §. *quod reliquum est*, dum ait, Ecclesias olim vocatas *Oratorias domus*, quod idem est, ac *Oratoria*, & *to.* 2. *ann.* 211. in fine *precatorias domos*, quod idem est. Clarius Bellarm. *to.* 1. *controuer. de Rom. Pontif. lib.* 3. *cap.* 13. §. *quidam etiam*, inquiens, quod *veteers PP. Latini, & Græci per aliquot sæcula, templa Christianorum vocabant Oratoria, vel Domos orationis, Græcè, Asceteria.* Sed
342 quid testibus egeamus, cum *cap. Ecclesiæ antiquitus* 16. *q.* 1. Ecclesię, & Oratoria pro eodem accipiuntur. Et *cap. tua nos de Ecclesijs ædificand*

Cæ-

Cælestinus III. Papa post multa sæcula à tempore infantiæ Ecclesiæ, pro eodem accipit hæc tria, *Ecclesia*, *Oratorium*, & *Basilica*. Et sane meritò, quia cum Oratorium *publicum* est, & non *priuatum*, aut in priuatis Domibus constitutũ, habensque dotem, Campanulam, & alia requisita, censetur Ecclesia, & eius appellatione venit inter Doctores. Hieronymus Carat. *in opusc. de iurib. parochialib. tit. 2. cap. 14.* Barbosa *in Collectan ad d. cap. tua nos n. 2.* Hæc porrò omnia
243 gratis, & vltroneè dicta sunt; quia vt constat ex historia eiusdem Ecclesiæ S. Mariæ, quam ex Tabula vetusta Ecclesiæ de Monserrate de Vrbe extractam habet Lector in fine huius Dissertationis, hæc sacra Domus, *Basilica*, quæ est idem, quod regia Domus, & *Ecclesia* sæpè cognominatur. Etenim paulo post principium,
244 dum dicitur Apostolum Iacobum à Christo mandatum accepisse transmigrandi in Hispaniam, Euangelij prædicandi gratia; ac propterea ad Beatissimam Virginem Dei Parentem accessisse, benedictione pro itinere humiliter postulando, scribitur etiam, eandem Deiparam
245 hæc illi dixisse: *Vade fili, imple mandatum magistri tui, & per ipsum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hispaniæ, vbi maiorem nume-*

rum hominum ad fidem conuerteris, ibi Ecclesiam in mei memoriam, prout te mostrauero, facias. Et infra, dum de ipsius apparitione est sermo sic ei dixit: *Ecce Iacobe fili, locus signatus, meoque hono-*
346 *ri deputatus, in quo in mei memoriam, tua industria mea Ecclesia construatur.* Et post alia. *Beatus autem Iacobus de tanta visione, & consolatione congaudens, continuo cepit ibi ædificare Ecclesiã, iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, supradictis. Capit autem præfata* Basilica *octo quasi passus latitudinis, & sexdecim longitudinis, habens altare prædictum in capite versus* Iberum *cum altari.* Postea: *In cuius Ecclesiæ seruitium.* Deinde: *Consecrans verò prædictam Ecclesiam.* Post alia; *Intitulauit ipsam Ecclesiam.* Demum: *Hæc est enim prima mundi Ecclesia in honorem Virginis Apostolicis manibus dedicata.*
347 Ecce non semel, aut bis, sed septies, (qui numerus in diuinis et humanis literis multiplicitatem magnam designat) repetita, satis concludunt quod Sacra hæc Mariana Domus *Ecclesia* sit vocata, non *Oratorium*, aut quid simile. Mirum ergo valdè sit, pios, et probos Arago-
358 niẽses authores, hoc Sacrum templum, quod gloria, et ornamentum est totius Iberiæ, et Hispaniç, veluti (quod absit) per contemptum *Ora-*

to-

torium appellare. Nec illis suffragatur, quod aliqui minus attenti ea nomenclatura vtantur, quia de ipsa loquuntur pro sui primordijs,
349 quando primo inchoata est, a paucis, et egenis Christicolis, Iacobi discipulis, ob infidelium metum, in speluncis, & cauernis terræ absconditis; vel saltem eo tempore, quo, vt ait Rota coram Motmanno de ann. 1633. in superioribus relata, *Christianis in vno, eodemque loco, vel Ciuitate, neque amplas, neque plures Ecclesias habere*
350 *permissum erat*. Et possent idem dicere de insignioribus totius Orbis Christiani, & Almæ Vrbis templis, quæ in sui primæua origine, vix Oratoria erant, sed potius cryptæ, speluncæ, cauernæ &c.

351 Magnum præterea sibi aduersa pars suæ intentionis fulcrum prætendit habere ex epistola quadam Synodi Prouincialis Cæsaraugustanæ de anno 1614. & 1615. celebratæ ad Paulum V. Summum Pontificem, vt dicitur, directa: in qua non solum plura pro inferioritate, & subiectione Ecclesiæ S. Mariæ ad Ecclesiam S. Saluatoris dicuntur, sed etiam ex eo quod Clemens VIII. dictam S. Saluatoris Ecclesiam
352 ex Regulari, qualis antea erat, ad sæcularem statũ reduxerit: prætendit enim ex hoc eadem

Aliud obiectum.

S. Sal-

S. Saluatoris Ecclesia, quod mores antiqui incedendi, & consedendi simul vtriusque Ecclesiæ iam expirassent, ita vt nullatenus præeminentiæ dictæ Ecclesiæ S. Mariæ supra Ecclesiam S. Saluatoris amplius obseruari deberent: plura etiam
353 postulando contra dignitatem dictæ Sanctæ Mariæ Ecclesiæ. Cæterum, nec huic fulcro inni-
354 ti potest pars contradicens. Primò etenim, Epistola ista bis à Ioanne Arruego adducta, scilicet *pag.* 135. & *n.* 763. nullatenus authẽtica videtur, cum sine data vlla loci, vbi scripta sit, anni, mensis, aut diei, quando scribi potuit, & sine alicuius scriptione notetur. Qui defectus
355 in huiusmodi literis tam substantiales sunt, vt eas omnino vitient; prout palam omnibus est.
356 *S*ecundo, esto quòd authentica esset, non video quomodo probetur ad Papam missam esse, aut ab eo receptam; si enim aliquid horum desit, penitus corruit ipsius auctoritas: quia esto
357 quod potuisset à Synodo scribi, potuit tamen re maturius perspecta, ad Papã non mitti, quia inter scriptionem, & missionem datur locus pœnitentiæ. Felinus *in cap. ex parte Decani n.* 18. *de rescript.* Alexand. *in l. si absenti, ff. de acquir. poßeß.* Hippol. de Marsilijs *in l.* 15. *qui in Bello, num.* 42. *vers. item vltra prædicta. ff. ad legem;*
Cor-

358 *Cornel. de falsis.* Tertio, quatenus hæc omnia non obstarent, obstare deberet id quod in ipsa etiam asseritur, videlicet, Ecclesiam *S.* Mariæ, *totum sibi Prouinciale Concilium suspectum habuisse.* Hæc enim suspicio valde eneruat eius auctoritatem. Præsertim, quia non fuisse suspicionem hanc leuem, prout in eadem Epistola no-
359 tatur ibi: *Leuibus quibusdam excogitatis prætextibus*, ex eo suadetur, quod Ecclesia *S.* Saluatoris, & aliæ Cathedrales Regni Aragonum, ex quibus dicta Synodus componebatur, erant
360 *partes formales aduersariæ* contra Ecclesiam S. Mariæ, & earum prætensio erat præcedentiam habere super Ecclesiam S. Mariæ: imò ipsa petitio ad Papam est ipsissima prætensio dictarum Ecclesiarum. Quid ergo obesse potest talis petitio? Aut quando partis postulatio ad Iudicem, seu Superiorem, si ab ipso acceptata non sit, potest parti præiudicare? Partes porrò in hac causa
361 fuisse dictas Ecclesias, ad oculum constat, ex Rotę decisionibus, in vna scilicet *Cæsaraugustanæ præeminentiarum* coram Ludouisio, quę est 284. de anno 1606. octo annis antequam hæc asserta Epistola ad Papam scripta fuerit: & in alia coram Ghislerio de anno 1634. Sed his præter-
362 missis, omnino euertitur tota hæc Epistola,

etiam

etiam si legitima, & iuridicè scripta credatur: ex eo quod fundamentum ipsius, scilicet, quod reductio Ecclesiæ S. Saluatoris ad sæcularem aliquid abstulerit, seu immutauerit de iuribus Ecclesiæ *S.* Mariæ; aut propterea aliquod ipsi præiudicium obtigisset. Apertissimè namque constat de contrario, ex Breui Clem. 8. de ann.
363 1604. sub 12. Octobr. vbi hæc leguntur: *Declaramus nostræ mentis, & intentionis non fuisse, nec esse per reductionem ad sæcularitatem prædictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, iuribus, prærogatiuis, & præeminentijs Ecclesiæ* B. *Mariæ de Pilari, eiusque Priori, Capitulo, & Canonicis, tam vigore sententiarum Rotalium huiusmodi, quam alias quomodolibet competens, in aliquo præiudicare: illisque occasione dictæ reductionis ad sæcularitatem Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugastanæ, nullatenus præiudicatum hactenus fuisse, aut in posterum fore, vel censeri; sed illa in suis iuribus, & robore in omnibus, & per omnia remansisse, ac perpetuo remanere debere, proinde, ac si prædicta Ecclesia Metropolitana ad sæcularitatem redacta, aut redigi mandatum non fuisset. sicque, &c.* Et ita id latè ex pluribnr S. Rotæ decisionibus, & Doctoribus probat Barbosa *de Canoniç. & dignitatib, cap.* 1.
364 num. 50. Idque conuincitur, quia cum pars
ad-

aduersa aliud Breue eiusdem Clem. 8. de ann. 1601. obiecerit, quasi illi obesset, S. Rota coram Coccino 10. Nouemb. 1623. & 26 Feb. 1624. ac 15. Nou. 1624. declarauit contrarium. Ea
365 pulchra ratione, quia præfata declaratio non debet accipi vt noua, aut separatim, sed vt coniuncta cum declarato, quia declarans nihil de nouo facit, *l. adeo §. cum quis in fin. ff. de acquir. rer. domino, l. hæredes palam, §. sed etsi notum*, vbi Castrensis, & alij, *ff. de testam.* Surd. *dec. 70. n. 1. Rot. decis. 502 n. 15. p. 1. recent.* & *dec. 700. n. 16. par. 2. recent.* seu, quod idem est, quia declaratio videtur à principio inesse actui declarato. Oldradus *cons. 263. num. 1. & seqq. vers. & aduertendum est.* Ancharan. *cons. 7. num. 3. & seqq.*
366 *vers. non obstat quod declaratio*, Bellamer. *cons. 33. num. 40. & 41.* Adnotet tandem lector pro hac Epistola, quæ obijcitur, quod ex ipsa constat qualiter qui eam, vt dicitur, scripserunt, non ausi fuerint negare antiquam Cathedralitatem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, sed modernam, & præsentem. Dicunt enim: *Capitulum Metropolitanæ, quod priscis illis temporibus de Collegiata hac fuerit nihil solicitum, totamque huius rei historiam piæ credulitati relinquens, præsenti re-*
367 *rum statui innititur.* Animaduertere tamen

deberent, quod si antiquis temporibus Cathedralis fuerit, etiam modernis debuerit esse; cũ, vt constat ex dictis tam in priori, quam in posteriori hac Dissertatione, cum fuerit Cathedralis aliquando, & non fuerit hac dignitate spoliata, sed solum ex consensu ipsius vnita Ecclesiæ S. Saluatoris, rectè infertur modo esse etiam Cathedralem. Glos. *fin. in ca.* Felix. 16. *q.* 1. *ca. licet* 5. *in eadem causa q.* 3. Iordanus *to.* 1. *prælud.* 9. *pag.* 41. *n.* 14.

Aluid obiectum.

368 Obiectat tandem pars contradicens magnum scandalum, quod in Cæsaraugustana Ciuitate, & Aragonum Regno dicit esse, quod Ecclesia S. Mariæ Cathedralitatem Cæsaraugustanæ Ecclesiæ habere prætendat. Sed ab hoc scrupulo facile me expediam, si tale scandalum

369 esse negem, quod sciam. Casu tamen, quod sit, viris doctissimis, qui partem aduersam propugnant, hoc vnum dilemma dissoluendum. Vel enim scandalum hoc *passiuum est*, vel *actiuum*: Si *passiuum* vocent, audiant Theolo-

370 gos dicentes, scandalum *passiuum* esse scandalum non *datum*, sed *acceptum*, ac proindè esse scandalum *Pharisæorum*: necesse, saltem semper obligationem illud euitandi. Prout manifestè ostendit Christus *Math.* 15. Dicentibus enim illi

illi discipulis *suis*, *quia Pharisæi audito verbo hoc, scandalizati sunt*, ipsis respondit: *Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum: Cæcus autem, si cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt*. Si ve-
371 rò *actiuum* appellent, memorentur eosdem Theologos diffinire scandalum actiuum cum S. Thom. 2.2.q.43 ar.1.ex D. Hieronymo quod sit *dictum*, vel *factum*, *minus rectum præbens occasionem ruinæ*. Ostendant igitur, *minus rectum* esse, quod Ecclesia S. Mariæ Maioris tueatur ius Cathedralitatis, quod habet à 17. ferme Christi sæculis; ab Apostolo Iacobo Hispanorum Patrono, Dei Parentis iussu, & Christi, vt par est credere, beneplacito (vt propterea quasi de Iure diuino esse dici posit) illud instituere; Ec-
372 clesiastica etiam traditione, toto eo tempore receptum, ab Historicis propè sine numero comprobatum; à S. Rota, & Almæ Vrbis Tribunalibus sæpissimè roboratum; intimatum, & exequi mandatum, ac Regis Catholici, Principum, Magnatum, & populi deuotioni gratum, & acceptum. Quorsum ergo minus rectum?
373 Casu vero quod apud plebem, pusillos, vel ignaros, aliqua scandali species esset, quod negatur, audiant D. Gregorium *Hom. 7. in Ezecchielem* dicentem, *Si de veritate scandalum sumitur*,

vtilius permittitur nasci scandalum, quam veritas relinquatur. Legant D. Hieronymum *in Matth.*
374 15. & refertur in glos. ordinaria: *Propter scandalum dimittendum est omne quod potest prætermitti, salua triplici veritate, vitæ, iustitiæ, & doctrinæ.* An veritas *iustitiæ*, & *doctrinæ* in hac causa adsit, ex sæpius repetitis innotescit. Quod
375 scrupuli maioris de scandalo, causa esse posset, illud est, quod viri Ecclesiast. in his litibus, & controuersijs Redditus Ecclesiasticos, qui sunt *patrimonia pauperum* impendant. Sed cui id tribuendum Iudicem non agam. Notarem ta-
376 men, Illustrissimum Rotæ Decanum Ioannem Baptistam Coccinum, cum ipsa, in Rotali mandato de anno 1633. manutenendo Ecclesiam S. Mariæ in suis præeminentijs, & priuilegijs supra, & contra Ecclesiam S. Saluatoris, eas præcipere omnino obseruari, ne *in posterum* (inquit) *partes hinc inde inapertas contrauentiones prosilientes, non sine bonorum omnium scandalo, & diuini cultus detrimento, atque offensione sub mendicatis prætextibus eximant se à paritione dicti man-*
377 *dati de manutenendo.* Quibus satis indigitat potius scandalum esse, & cultui diuino perniciosum, ac offensiuum, contrauenire mandatis Rotalibus, quæ sunt de manutenendo d. Eccle-

siam

ſiam S. Mariæ in præfatis præeminentijs, ſeu priuilegijs. Sed hęc prætermitto.

Perpetuum ſilentium parti contrariæ iure videri imponendum.

CAP. VI.

378 ONGRVIT huic intento illud Iſai. 32. *Cultus iuſtitia ſilentium*, quia videlicet, iuſtitia debita Cathedralitati Eccleſiæ S. Marię Maioris Cęſarauguſtanæ per ſilentium celebratur, & colitur; & ſi imponatur, lites, & leges ceſſabunt. Quod in pręſenti fieri oportere gnauiter comprobandum. Silentium debitum.

379 Primo, quia litibus finem imponi debere iura & Doctores iuris prudentes clamant. *cap. finem litibus de dolo et contumacia*, *l. terminato de fruct. & lit. expend. l. non diſtinguemus* §. *quæſitum ff. de arbi.* DD. ibid. Imo propterea breuiandæ lites. Clement. *ſæpè in princ. de verb. ſignificat. l. quidam ff. ſi cert. pet. l. properandum C. de iudic.* Litibus finis imponendus.

&

380 *& cap. finem litibus* relato. Et merito, quia lites
inter ciues sunt damnosæ Reipublicæ, quæ ex
eis læditur *l. si quis § in ciuilib. ff. de pac.* Baldus *in
add. spec. app. vers. Costitutio Episcopi*, Bertachin.
381 *in Repert. verbo lis*. Et ideo vtilitas publica est,
vt finiantur. Flaminius *de resign. lib. 3. q. 5. nu. 12.*
382 *&* 13. Barbosa *infra*. Et quia sunt criminum
occasio Barbosa *in Collectan. add. cap. finem liti-*
383 *bus*, ex alijs. Hinc (quod salua reuerentia li-
tigantium in hac causa dictum sit) litigatores
mali viri appellantur. Rodoanus *de Simon. 2. p.
c. 31. n. 9.* Gonzalez *ad Reg. 8. Cancellar. §. 7. n. 18.*
384 Et sunt similes Dœmonibus. Rodoanus, &
Gonzalez *ibi*, Iordanus Pacis *volum. 1. lib. 1. tit. 9.*
385 *nu. 1.* Quin ipsæ lites sunt flagella hominum
durissima. Rebuffus *in praxi in regul.* de *sub-
script. collitig. glos. 1.* Barbosa, & Iordanus *supr.* ac
386 Gonzalez n. 17. Quia teste Seneca *litigare cum
æquali anceps est, cum potentiori furiosum, cum infe-
riori sordidum.* Sic Baldus *cons. 218.* Gonzales
supr. n. 16. Iordanus *supr.* Sacrum igitur Tribunal
Rotæ interpellandum illis quæ Ecclesia canit:
Extingue Flammos litium. Et alibi, *dissolue litis vin-
387 cula, astringe pacis fœdera.* Quod non aliter fit
nisi contradicenti parti silentium imponendo.

Sileutij causa.

388 Eo etiam secundo, quod lis ista, iure meri-

to-

toque finita censeri debet; per duplicem sententiam Rotalem in superioribus adductam; plura mandata Apostolica etiam relata & octo eiusdem S. Rotę decisiones, quas etiam retuli in pręcedentib. Per sententiam autem finiri litem aper-
389 tum est, & pro Regula traditum à Rota *decis. 10. ut lit. pendent. in nou.* & alibi passim. Lancellot. *de attent. p. 2. c. 4. in præfat. num. 250. & seq.* Iordanus Pacis *volum. 3. lib. 14. tit. 14. num. 20.*
390 Præsertim, cum fuerit diffinitiua; de cuius natura est, quod controuersiæ finem imponat. Abbas *in Rubr. de re iudic. col. penult.* post Specul. *in tit. de sent. prolat.* §. 1. Galganettus *in statuta Vrbis lib. 1. cap. 173. in glos. n. 50.* Et quæ transijt in rem iudicatam, ac executioni per d. mandata deman-
391 data. Achil. *decis. 1. & 10. ut lit. pendent. decis. 33. n. 10. lib. 3. par. 3. diuers.* Iordanus *supr.* Flaminius *de resignat. lib. 2. quæst. 3. n. 21.* Stephanus Gratianus *disceptat. forens. cap. 114. n. 34. & seq.* Barbos. *in Collectan. DD. ad Clement. 2. ut lit. pendent. n. 13. 14. & 15.* ex alijs.
392 Accedat tertio, quia pars Ecclesiæ S. Mariæ Maioris in hac causa; esto quod vicem Actoris gerat, prout eam sententiæ illę Rotales adductæ supra c. 4. appellant; nihilominus secundum aliquem respectum gerere videtur perso- Actor, & Reus.

nam

nam Rei, cum sit in possessione Cathedralitatis, & iurium, ac priuilegiorum illam concernentium, aduersa autē pars contendat eam spoliare, tum Cathedralitate, tum exēptionibus, & priuilegijs, quibus de facto gaudet, Si enim Rei personam quadantenus agit, maximè procedit, quod
363 dixi, quod nempè, sententiæ pro ipsa datæ transierint in rem iudicatam. Quotiescunque enim Actor non probat suam intentionem, sententia omnino absolutoria conceditur Reo. *l. eum, qui dicit ff. de probat. l. qui accusare C. de eden.* Rota *decis. 17. num. 1. de re iudic. in antiq* & *decis. 3. de re iudic. in nou.* Cassador. *decis. 1. num. 1. & decis. 2 de re iudic.* Duran. *decis. 280. num. 2. & decis. 381. num. 1.* Petrus Ridolphinus *in prax. recentior. p. 3. c. 2. n. 111. & 112.*

Sententia absolutoria.

394 Imò (proximius ad intentum) quia cum ista sententia absolutoria datur, tunc imponi silentium actori habet Rota *in nou. de re iudic. decis. 3.* facit *decisio 17. in antiq. de re iudic.* & Rota coram Attrebatensi *decis. 171. in 1. p. recent. num. 3.* ac Duran. *d. decis. 280. num. 2.* Ridolphinus *supr. num. 113. & 115.* Et meritò quidem, quia sen-
395 tentia absolutoria ab impetitis totum negotium perimit, & ita adeo transire potest in rem iudicatam, vt non possit super illo iure amplius

plius agi. Neuizanus *conf.* 19. *num.* 15. Rota coram Caualerio *decis.* 148. *nu.* 2. referens alias coram Cantucio, & Coccino. Clarius alia Rota coram eadem Caualerio *decis.* 158. *num.* 1. & 3. ex Couarrubia, & alijs. Nouissimè Ridolphinus *supr. num.* 116.

396 Sed frustra in hoc contendi posse videtur, cũ in duabus illis Rotalibus sententijs supra relatis, conceptis, & expressis verbis, in hac causa, & negotio præsenti Cathedralitatis Ecclesiæ S. Mariæ imponatur perpetuum silentium parti aduersæ Ecclesiæ S. Saluatoris. In priori illa coram Coccino grauissimis illis, & acerbissimis. Ex sententijs Rotalibus.

397 *Per hanc nostram diffinitiuam sententiam, &c, de, & super antiqua Cathedralitate dictæ Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari, antiquitus fuisse Cathedralem, in eaque primam Sedem Episcopalem dictæ Ciuitatis extitisse, etc. decernimus, et declaramus. Molestationesque, vexationes, perturbationes, et impedimenta, &c. præstitas, et illatas, fuisse, et esse iniustas, temerarias, et indebitas, ac iniusta, iniqua, temeraria, et indebita; illisque de iure minimè facere licuisse, nec licere: eisdemque perpetuum silentium imponendum fore, et esse; prout imponimus, etc.* In posteriori vero coram Vbaldo illis.

398 *Per hanc nostram diffinitiuam sententiam etc de,*

X &

et super antiqua Cathedralitate dictæ Ecclesię Sanctæ Mariæ Maioris, etc. dicimus, sententiamus, decernimus, declaramus, et diffinitiue pronunciamus, bene fuisse pronunciatum, sententiatum, et diffinitum, per D. R. D. Decanum ad fauorem, etc. Eccl. S. Mariæ, etc. maleque, et perperam fuiße appellatum, reclamatum, et prouocatum, etc. et propterea d. sententiam Reuerendissimi Domini Decani confirmandam fore, et esse, prout illam confirmamus, et approbamus.

Ex alia Decisione.

399 Idem corroborat, quæ Illustrissimus Dom. Bichius in sua illa decisione anni præsentis pro 21. Iunij disertissimè dixit §. *Quibus positis*, videlicet. Quod cum Ecclesia S. Saluatoris *appellationem à dictis sententijs Rotalibus bo. me. Motmanno commißam prosecuta non fuerit ab an. 1633. nec fatalia prorogari obtinuerit; eædemque sententiæ, ob tàm longam taciturnitatem transierint in Iudicatum, et causa dicatur deserta*. Ad quod affert plura iura, Doctores, & plures etiam Sac. Rotę decisiones coram Terracinensi, Poutingerio, &
400 eodem Illustrissimo Bichio. Cum enim per hanc decisionem dicatur, causam, & appellationem à sententia Rotali dici desertam, ex ea videtur haberi, finem liti esse impositum. Galganettus *in Statut. Vrbis cap. 176. in princip. Gloss.*

20.

20. Et habere vim sententiæ diffinitiuæ. Idem Galganettus *ibidem*. Similiter, cum dicatur, cau-
401 sam transijsse in iudicatum, etiam elicitur imponi per hoc parti silentium. Quia contra rem iudicatam non auditur appellans, *l. 1. et fin. ut lit. pendent. l. 1. de re iudic.* Tholosan. *lib. 2. cap. 23. fol. 254.* Sebastianus Medices *de diffinit. differ. 21 num. 6.* & post ipsos, & alios Galganettus *supr.*
402 *cap. 167. in glos. num. 30.* Nam res iudicata facit ius plenius, & plenissimum, secundum Baldum *in l. ingenium, ff. de statu homin.* & omnino mutat rerum statum. Vnde Iason *in rubr. ff. de re iudic.* post Bald. dixit facere de *Guelpho Ghibellinum*.

403 Præbent exemplum quoad hoc Vrbis statuta à Papa Gregorio XIII. approbata, prout Bulla in principio ipsorum scripta ostendit, quæ expresse prohibent *lib. 1. c. 180.* duas appellationes à sententijs, sed quod duæ sententiæ conformes rem faciant iudicatam, statuunt, his verbis: *Declarantes, quod omnino in nulla causa, seu casu, secundo liceat prouocare; sed duæ sententiæ habeant*
404 *vim trium, et rem faciant iudicatam*. Quod omnino deseruit ad casum præsentis Dissertationis, cum pro parte Ecclesiæ S. Mariæ sint *duæ sententiæ* Rotales *conformes*, & seme à parte

Vrbis statuta.

Ecclesiæ S.Saluatoris appellatum sit. Ex quo
405 prorsus videtur dicendum, in rigore huius
Statuti iam hanc causam transijsse in rem iudi-
405 catam, omnino peremptam, & finitam esse,
406 & partim impositum potius quam imponendum silentium. Eo præsertim, quod Statutum illud est decisorium, & obseruatur in omnibus Curijs, etiam coram Auditore Cameræ, & Rota. Fenzonius *ad Statut. Vrb. lib.* 1. *cap.* 180. *num.* 4. Scaccia *de appellat. quæst.* 18. & Rota sæpius. Et cum sit Statutum Papale comprehendit etiã Clericos. Rota *decis.* 452 *num.* 2. *p.* 1. *diuersor.* & in Romana *hæreditatis*, seu census 8. Iunij 1588. coram Plato. Ridolphinus *in prax. par.* 1. *cap.* 13. *num.* 647. *& seqq.*

Non obstã tia. 407 Nec refert, quod ius commune secundam appellationem in eadem causa admittat. *l.* 1 *C. ne liceat in vna, cap. sua nobis* 65. *de appell. cap. si autem in princ. &* §. *vnde* 2. *q.* 6. Federicus Schenech. *de appell. num.* 13. Galganet. *in stat. Vrb.* 180 *glos. in princ.* Quia cum à Papa confirmatum fuerit hoc statutum corruit omnino hæc difficultas. Magis vrget si dicatur hoc statu-
408 tum solum loqui *inter Ciues incolas, & districtuales Vrbis*, prout in eo dicitur. Propterea enim dixi supra *præbere exemplum*: quia vbi est

ea,

eadem ratio, debet esse eadem dispositio: *l. illud ff. ad l. Aquiliam. l. si postulauerit. §. 2. ff. ad l. Iuliam*, & pluribus alijs iuribus. Ratio autem
410 huius dispositionis est, ne lites sint æternæ, sed breui finiantur, quod in hac causa Cæsaraugustana est valdè necessarium cum adeo antiqua sit, vt fermè sæculis fuisse, dici possit.
411 Idem etiam roboratur, quia cum communis opinio in consulendo, & iudicando sit sequenda. *l 1. vers. creditor ff. de offic. quæst.* Roman. *consf. 349. num. 2.* Ant. Mar. Corat. de commun. vtriusque DD. opinion. *in præfatione num. 38. & tit. 9. num. 3.* Ridolphinus *in prax. par. 1. cap. 2. num. 53.* & Rota Romana habeat vim Carrobo; ratio.
412 communis opinionis, Ceuall. *in tract. de comun. opinion.* Grauet. *ad vestr. in Prax. lib. 6. c. 1. num. 14.* Gratian. *discept. 104. num 56.* quos refert, & sequitur Marches. *de Rot. Roman. ante tract. de Commiss. par. 1. secund. nou. impress. vers. quare non mirum*: vel ad minus tantam habeat auctoritatem, vt ab ipsa non sit recedendum, nisi ob vrgentissimam, & prægnantem rationē, prout ex Moditio; & Castro Palao affert Pasqualigus *in Decisionibus moralib. decis. 8. num. 4.* certè rectè sequitur, quod, stantibus duabus sententijs Rotalibus adminiculatis per plerasq;

re-

replicatas decisiones, mandata Apostolica, executionem, & vetustissimam Cathedralitatis Ecclesiæ S. Mariæ Maioris possessionem, nullus scrupulus relinquatur, quin contrariæ parti non tam imponendum perpetuum silentium sit, quam iam impositum aggrauandum.

Historia de miraculosa, & antiquissima fundatione Ecclesiæ S. Mariæ Cæsaraugustanæ ex varijs monumentis extracta.

CAP. VII.

Historia. 414 OQVATVR tandem pro iugi, & perpeti Ecclesiæ Sanctę Marię Maioris Cęsaraugustanæ Cathedralitate, historia de ipsius fundatione, quam nouissime in hac alma Vrbe, & Ecclesia S. Mariæ de Monserrate scriptam vidimus, in veteri, fumosa, & denigrata charta, affixa ligneæ tabulæ, etiam antiquæ, & cariosæ. Cum enim in ipsa notetur hanc Ecclesiam, B. Iacobi Apo-

Apoſtoli,& primi Cæſarauguſtam Epiſcopi induſtria; & Deiparæ Sanctiſſimæ ipſi inter duos Angelorum Choros ſuper Pilare apparentis viſſu, conſtructam eſſe; eamque Apoſtolum conſecraſſe; ac vnum Presbyterum pro ipſius ſeruitio ordiuaſse. Pilare quoque illud ſuper quod virgo apparebat, ipſa teſtante, à Chriſto per manus Angelorum tranſmiſſum fuiſſe: tandem que Deiparam voluiſse, & dixiſse, quod locus ille eſset *ſignatus* & ſuo honori deputatus, & vſque in finem mundi perpetuo duraturus.

415 Vt potè *prima mundi Eccleſia in honorem Virginis Apoſtolicis manibus dedicata, Angelica Camera primordijs Eccleſiæ fabricata, Aula Sacratiſſima ſæpius per Virginem viſitata, in qua cum Angelicis Choris viſa eſt ſæpius matutinos pſallere pſalmos*, prout in ea dicitur; vix locus relinquitur dubitādi, quin hac dignitate Cathedralitatis condeco-

416 rata fuerit. Et cum ex alia parte, ipſa ab illo tempore vſque modo à nullo ſpoliata comprobetur, quin potius roborata, refirmata, & quaſi canonizata; prout dicta inutraque Diſsertatione, ad ſatietatem etiam, confirmant, cernatur: erit hæc Cathedralitas *Columna immobilis*, &

417 *Turris Dauidica* omnino inconcuſsa, etiam propter huius hiſtoriæ auctoritatem.

Ne

Roboratio illius.

410 Ne porrò quis de ipsa vel leuiter dubitet, præterdicta in priori Dissertatione *à n.12. vsque ad* 18. recolat, quæ *S.* illa Rota celebris, & Magistralis coram Coccino Decano de anno 1630. Sæpius repetita, tam in priori illa, quam in ista posteriori Dissertatione, dixit §. *Quamquidem historiam*. Sic enim ibi legitur.

Historia ipsa.

419 *Quam quidem historiam, & antiquissimam, indubitatamque apud Hispanos traditionem latè prosequuntur grauissimi scriptores, nempè quoad mirificam Ecclesiæ constructionem, auctor Chronici omnimodæ historiæ, quæ à pluribus Flauio Lucio Dexrro adscribitur anno Dom. 37. & ibid. Franciscus Biuar. in Comentar. latissimè nu. 3. dicens: Nihil æquè stabilitum testimonijs grauissimorum authorum, nihil tota Hispania sacratius, ac venerabilius animis hominum insedisse. Adijcitque M. Maximi Episcopi Cæsaraugustani Epigramma vers. Verum ne nobilissimum; Martinus Garzia in serm. 90. 91. & 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hispan. c. 25. Damian* à Goes *in genelogia Regum Hispan. tom. 2. Hispaniæ illustrate, Vgo Episcopus Portugallen. in Epistola ad Mauritium Episcopum* Bra*charen. quam refert idem Biuar. in Elogijs Dextri fol. 9. Ioannes Gaspar Ortigas in 3. par. Patrocinij pro Gymnasio Cæsaraugustano par. 14. sub nu. 109.*

Pe-

Petrus Villegas in lib. Flos. Sanctor. in vit. S. Iacobi maioris Apostoli fol. 196. Francisc. à Iesu, & Xodar in libro quinque discursuū pag. 18. & seq. affirmans, neminem huc vsque id ausum negare, visis vinculo, & firmitate, quibus traditio ista corroboratur, quasi sit de fide: taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret: prout etiam inquiunt Martinus del Dio disquisit. Magic. lib. 2. q. 26. sect. 4. pag. 223. & Isella in lib. Reg. Militiæ S. Iacobi cap. 3. Gaubertus Monachus in Chron. Regni *Aragonum in 3. prolog.* Ioannes *Bassæus in Histor. Hispan. & Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundisaluus de Illescas in Histor. Pontific. in vita S. Iacobi Apostoli par. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay in compendio Histor. Hispan. lib. 7. c. 3. & 4. Andreas de* Betendorpio *de apparitionibus spirituum cap. 11. thes. 207. Petrus Canisius de verbo Dei tom. 2. lib. 5. cap. 21. fol. 557. & cap. 23. fol. 560. Alphonsus de Mendoza in quæstionibus quodlibeticis q. 5. Suar. de relig. to. 1 lib. 2. cap. 9. n. 16. Martin. de Viciana in Chronico inclytæ, & coronatæ Ciuitatis fol. 14. Ribadeneyra in lib. Flos. Sanctorum in vita S. Iacobi Maioris p. 1. pag. 69. Anton. de Cianza in historia inuentionis miraculorum, & translationis S. Secundi cap. 3. fol. 24.* Ioannes *de Pineda in 2. par. Monarchiæ Ecclesiasticæ cap. 25. §. 4. fol. 52. Ludo-*

uic. de Estrada Abbas Hortensis 2. par. Rosarij fol. 112. Loaysa in notis ad decretum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Bonifac. in Historia B. Mariæ lib. 2. pag. 119. Thom. Bozzius de signis Eccles. lib. 9. c. 6. pag. 686. n. 12. Didacus de Castillo in lib. defensionis Aduentus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi cap. 7. fol. 37. Franciscus de Padilla in historia Ecclesiast. Hisp. centur. 1. fol. 18. Franciscus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti lib. 4. c. 1. fol. 230. & seq. Iacobus Valdes de dignit. Regum, & Regnorum Hispaniæ cap. 6. num. 7. fol. 54. Lucius Marineus Siculus in historia de rebus Hispaniæ memorab. lib. 5. cap. de sacris Ædibus pag. 85. Hieronymus Blancas in commentar. rerum Aragon. fol. 3. Hieronymus Romanus in Republica Christiana lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambros. de Morales in Chronicis generalibus Hispaniæ lib. 9. cap. 7. fol. 228. Michael Martinez de Villar. in interpretatione dictorum Epigrammatum in Epistola dedicatoria, Maurus Castella in historia Apostoli S. Iacobi pag. 76. Anton. Spinell. in Mariæ Deiparæ Throno cap. 30. pag. 400. Gregor. Lopez. Madera de excellentijs Hispaniæ cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan. ad ius Canonicum col. 43. lib. 1. decretor. num. 2. et seq. et num. 8. Martinus Carillo in 3. aduertentia ad historiam S. Valerij fol. 10. Gaspar Sanctius

in

in 2. tract. de prædicatione Sancti Iacobi in Hispaniam cap. 8. *Et speciales de miraculosa huiusmodi fundatione tractatus ediderunt Ioannes Michael de Bordalba, Ludouisius Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillo, et alij, prout testatur idem Biuarius in Commentarijs ad* Dextrum *loco citato, vbi plures ex allegatis Scriptoribus recenset. Cum quibus concordant Diploma Callixti Tertij Pontificis sub Dat. Romę 9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia* Ioannis *Aragonum Regis secundi sub anno Domini* 1459. 26. *Octobris, et Ferdinandi Catholici illius filij anno* 1504. 14. *Aprilis: eiusdem Sedis Metropolitanę statutum anno* 1471. *die* 9. *Maij promulgatum: ac denique motiua sententię, tam in Vicariatu Archiepiscopatus Cæsaraugustani super absolutione à Charitatiuo subsidio, quam in Curia Iustitię Aragonum super præcedentijs emanata: vt prædicta omnia per extensum referunt idem* Biuarius *loco citato, et Didacus Murilla c.* 3. Hæc Sacra Rota, etsi fusiora, tamen ad intentum valde vtilia, & propterea omittenda non erant.

420 Notet etiam lector, quæ P. Franciscus Suarez ab eadem *S.* Rota relatus inquit, scilicet quod de hac historia *Cæsaraugustæ, et in vniuersa Hi-* Franciscus Suarez.

ſpania eſt receptiſsima traditio. Ex hoc enim rectè
conſequitur quod illi apdlicari poſſint ea, quæ
de authoritate traditionum Eccleſiaſticarum
dicta manēt ſuperius. Inſuper, quod in Chroni-
421 cis Aragonum ſæpiſſime repetitur, & reſer-
uari dicitur in antiquiſsimo Archiuio Barchi-
nonenſi. Ac (quod magni ponderis eſt) hiſto-
ria hæc etiam manuſcripta litteris antiquis in
fine Exemplaris librorum S. Gregorij Papæ; pro-
ut ex Hieronymo Blancas firmat P. Murillus in
ſua hiſtoria cap. 3. par. 15. & habet Petrus Cene-
422 do *in Collectan. ad Decret. et ca. Beatus 22. q. 2.
n.* 8. Eſt autem exemplar hoc Moralium S. Gre-
gorij cum dicta hac hiſtoria In Bibliotheca Ec-
cleſia S. Mariæ Cęſarauguſtanæ, pro qua certa-
tur in præſenti, prout, & refert idem Cenedus.
Qui etiam addit, eſſe miræ magnitudinis, in
duo volumina diſtinctum, & valde vetuſtum,
& ex Naia, Garzia, & Beuter illud ipſū quod ab
423 Epiſcopo Taio ſeptimo ſæculo, ſcilicet circa
ann. Dom 647. ex decreto Concil. Tolet. 7. Ro-
ma in Hiſpaniam allatum fuit, ibique miracu-
losè repertum. De qua nonnulla dicta manent
in priori Diſſertatione nu. 117. Vbi etiam quod
Taio iſte Epiſcopus fuerit Author huius hiſto-
rię. Sicut quod ipſa typis edita ſit Matriti ann.
1648.

1648.& Compluti ann. 1649.firmat etiam Antonius Beuther *lib.* 1. *cap.* 22. *pag.* 135. vidisse
424 hanc historiam Romæ in Cœnobio Mineruę, de ipsaque scripsisse *S*.Callixtum Papam in *lib.* de miraculis D. Iacobi. Eam quoque vulgari sermone Hispano refert Arruegus pag. 236. Ea porro prout ex Tabula illa Ecclesiæ S. Mariæ de Monserrate à me transcripta fuit, est huius tenoris.

425 Ad Laudem, & Gloriam Summæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, qui est verus Deus, Trinus, & vnus: & ad promulganda beneficia, & pręconia Aduocatę humanigeneris filij Altissimi Genitricis, annunciamus fidelibus vniuersis, narratione veridica, & fideli: qualiter ab exordio Christianæ Religionis Camera, seu Basilica S. M. Maioris, & de Pilari Ciuitatis Cæsaraugustæ, & Ecclesiæ eiusdem adorsa fuerit fundamentum: consequenter notitiæ fidelium tradere disponimus pauca quædam, quæ de mirabilibus multis ad nostram notitiam peruenerunt operante Virginis filio precibus, & meritis Genitricis ipsius Capellæ de prælibato Pilari deuotis. Historiæ Præfatio.

IN-

INCIPIT HISTORIA.

Historia ipsa.

426 POst passionem, & resurrectionem Saluatoris Domini Nostri Iesu Christi, ac ipsius in Cœlum aureo volatu, ascensum, remansit Pijssima Virgo Virgini commissa Ioanni. Crescente vero discipulorum numero in Iudæa, ad Apostolorum prædicationem, & signa fremuerunt quorundam corda Iudæorum perfida, magnam aduersus Christi Ecclesiam, persecutionem sæuissimam commouendo, lapidantes Stephanum, diuersosque nihilominus trucidando. Propterea dixerunt ad eos Apostoli: Vobis quidem primum oportebat prædicare Verbum Dei, sed quia repulistis illud, & indignos vos iudicastis æternæ vitæ; ecce conuertimur ad gentes. Sicque euntes per Mundum Vniuersum, iuxtà Christi mandatum, prædicauerunt Euangelium omni creaturæ vnusquisque in sorte sua. Cum autem egrederentur de Iudæa, vnusquisque accipiebat congerium, & benedictionem ab ipsa benedicta Virgine gloriosa. Interea, reuelante Spiritu Sancto, Beatus Iacobus Maior, frater Ioannis, filius Zebedei, mandatum accepit à Christo, quatenus ad partes Hi-

Hiſpanas, verbum Dei prædicaturus accederet. Ipſe verò ſtatim pergens ad Virginem, oſculatis manibus, licentiam, & benedictionem pijs lachrymis poſtulabat. Ad quem Virgo, vade, inquit, fili, imple mandatum Magiſtri tui. Et per ipſum te deprecor, quatenus in vna Ciuitatum Hiſpaniæ, vbi maiorem numerum hominum ad fidem conuerteris, ibi Eccleſiam in mei memoriam, prout te monſtrauero facias. Progrediens autem B. Iacobus ex Hieruſalem venit ad Hiſpanias prædicando: inde pertranſiens per Aſturias venit in Ciuitatem Oueti, vbi vnũ ad fidem conuertit. Sicque Galetiam intrans Patronum Ciuitatem aggreditur. Inde properans in Caſtellam, quæ maior Hiſpania nuncupatur, tandem venit in minorem Hiſpaniam, quæ Aragonia dicitur, in Regione illa, quæ Celtiberia nuncupatur; vbi ſita eſt Cæſarauguſtana Ciuitas, ad Iberi fluuij ripam. Ibi igitur Beatus Iacobus multis diebus prædicans, viros octo conuertit ad Chriſtum: cum quibus quotidie tractans de Regno Dei, exibat ex parte noctis ad ripam fluminis, quietis cauſa, in loco vbi paleæ iactabantur. Ibi namque poſt ſoporem orationi vacantes, turbationes hominum, & moleſtias gentilium declinabant. Et ecce poſt dies

ali-

aliquot, media nocte lustrante, stabat Beatus Iacobus cum fidelibus supradictis, contemplatione, & orationibus fatigatis. Cæteris igitur sopori deditis, in hora ipsa mediæ noctis audiuit B. Iacobus Apostolus voces Angelorum cantátium, *Aue Maria gratia plena,* quasi suaui Inuitatorio matutinale Virginis Officium inchoando, qui statim flectens genua sua, vidit Virginem Matrem Christi inter duos Choros milliũ Angelorum super Pilare quoddam marmoreũ residentem. Conuocatus igitur militiæ Celestis Angelorum, Officium matutinale Virginis, cum versu *Benedicamus Domino* compleuerunt. Quo finito, pijssimus vultus B. Virginis Mariæ Apostolum Sanctum ad se quam dulciter euocauit: *Ecce* (inquit) *Iacobe, fili locus signatus, meoque honori deputatus, in quo in mei memoriam, tui induStria, mea Ecclesia construatur. Conspice quinimò Pilare hoc, in quo sedeo, nam Filius meus MagiSter tuus per manus Angelorum illud transmisit ex alto: circa cuius situm, Capellæ Altare locabis, in quo præsertim loco, precibus, ac reuerentia mea, signa, & mirabilia Altissimi virtus operabitur admiranda: illis nimirum, qui in suis necessitatibus meum auxilium implorabunt. Eritque Pilare*

istud

istud in loco isto, vsque in finem Mundi, & Christum colentes, nunquam ex hac Vrbe deficient. Tunc Iacobus Apostolus, hilaratus lætitia multa, innumeras gratias Christo referens, easdem retulit Genitrici. Et ecce subito cælestis illa Concio Angelorum, Dominam Cęlorum suscipiens, ad Hierosolymam Vrbem reduxit, & in sua Cellula collocauit. Post hæc autem vixit Gloriosa Virgo Maria vndecim annis. Hic est exercitus ille millium Angelorum, quem Deus misit ad Virginē in hora qua Christum concepit, vt illam seruarent, & vijs omnibus sociarent, & illæsum puerum custodirent, Beatus autem Iacobus de tanta consolatione, & visione congaudens, continuo cœpit ibi ædificare Ecclesiā iuuantibus, quos ad fidem conuerterat, supradictis. Capit autem præfata Basilica octo quasi passus latitudinis, & sexdecim longitudinis, habens Pilare prædictum in capite versus Iberum cum altari. In cuius Ecclesiæ seruitium vnum de prædictis in Presbyterum, quasi magis idoneum, Beatus Iacobus ordinauit. Consecrans verò prædictam Ecclesiam, & ipsos Christicolas in pace dimittens, reuersus est in Iudæam, verbum Domini prædicando. Intitulauit autem ipsam Ecclesiam S. Mariam de Pilari. Hæc

est enim prima mundi Ecclesia in honorem Virginis Apostolicis manibus dedicata: hæc est enim Angelica Camera primordijs Ecclesiæ fabricata: hæc est Aula Sacratissima sæpius per Virginem visitata: in qua cum Angelicis Choris visa est sæpius Dei Genitrix, matutinos psallere psalmos. In hac siquidem obtentu Virginis plurimis præstantur beneficia, & operantur insignia multa, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuit, & regnat per infinita sæculorum sæcula. Amen.

ORATIO.

Oratio. OMnipotens sempiterne Deus, qui Sacratissimam Virginem Matrem tuam, inter Choros Angelorum super Columna Marmorea emissa de alto venire, dum adhuc viueret, vt Basilica in eius honorem à Prothomartyre Apostolorum Iacobo, eiusque discipulis ædificaretur, dignatus es: præsta quæsumus, eorundem meritis, & intercessione, vt fiat impetrabile, quod fida mente poscimus, qui viuis, & regnas, &c.

Hæc eadem Oratio, paucis mutatis, habetur etiam in Missa antiqua Dedicationis huius Apostolicæ, & Angelicæ Ecclesiæ, in qua pariter relata Historia compendio refertur.

Laus Deo, & eius Virgini Matri Sanctissimæ.

MISSA

DEDICATIONIS APOSTOLICÆ,
imo Angelicæ Basilicæ

BEATAE MARIAE MAIORIS,
& de Pilari Ciuitatis Cæsarau-
gustæ Regni Aragonum.

IN dedicatione Angelicæ Cameræ de Pilari, astante Virgine Matre Dei decantabãt Angeli laudem eius dicentes. Aue Maria gratia plena, Dominus tecũ. ℣. Laudate pueri Dominum: laudateque Mariam: rectos decet collaudatio. Gloria Patri, &c.

Oratio.

OMnipotens æterne Deus, qui Sacratissimam Virginem Ma-

trem tuam inter Choros Angelorum super Columna marmorea à Te ab alto emissa venire, dum adhuc viueret dignatus est, vt Basilica de Pilari in eius honorem, à Prothomartyre Apostolorum Iacobo, suisque Sanctissimis Discipulis ędificaretur: præsta quæsumus eius meritis, & intercessione, fiat impetrabile, quod fida mente poscimus. Qui viuis, & regnas, &c.

Lectio libri Sapientiæ.

Prouerb. 8. Cap.

DOminus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum: & ex antiquis antequam terra fieret. Nec dum erant abyssi, & ego iam concepta eram. Nec dum fontes aquarũ eruperant, nec dum montes graui mole constiterant: ante omnes col-

les

les ego parturiebar. Adhuc terrã non fecerat, & flumina, & cardines Orbis terræ. Quando præparabat Cœlos aderam, quando certa lege, & giro vallabat abyssos. Quando æthera firmabat sursum, & librabat fontes aquarum. Quando circundabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos. Quando appendebat fundamenta terræ, cum eo eram cuncta componens. Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore, & ludens in Orbe terrarum: & delitiæ meæ esse cum filijs hominum. Nunc ergo filij audite me. Beati, qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo, qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes hostij mei. Qui

me inueherit inueniet vitam, & hauriet salutem á Domino.

¶ *Graduale.*

¶ Domum tuã Domina decet sanctitudo in longitudinem dierum: fundata est secus decursus aquarũ, sed flumina non obruent eã. Nam opera manuum Iacobi annunciant fundamenta posita super solidam petram, quæ non commouebitur. Alleluia. Alleluia. In ea omni sapienter pulsanti aperitur. Scala enim Iacob est. domus Dei, & porta Cœli. Alleluia.

¶ *Tractus à Septuagesima vsque ad Pascha.*

¶ Reges Terræ, & nationes de longinquo venientes afferunt gloriam, & honorem in illam. Adoremus ergo, & nos vnanimiter in loco vbi steterunt pedes eius.

Euan-

¶ *Euangelium secundum Lucam.*

11. *Cap. D.*

IN illo tempore. Loquente IESV ad turbas: extollens vocē quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ suxisti. At ille dixit. Quinimo. Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud.

¶ *Offertorium.*

VOx turturis audita est in terra nostra, cum loquente Deifera Virgine Cæsaraugustæ in auribus Apostoli dulcissime insonuit dicens: *Ecce Iacobe locus signatus, meoq; honori deputatus, in quo tua industria mea Ecclesia construatur.*

¶ *Secreta.*

DEdicationē mirabilem Ecclesię Christiferę Virginis de Pilari memorātes, quęsumus clementiam tuam pijssime Deus, vt huius

vir-

virtute Sacrificij, sic nos in tua gratia conserues, quod gloria non frustremur æterna. Per Dominũ, &c.

Præfatio cõmunis de Virgine immaculata.

¶ *Communio.*

SVrge propera amica mea, & veni Columba mea in foraminibus petræ, & in cauerna maceriæ.

¶ *Post communio.*

ROborati Corpore, & Sanguine tuo pretiosissimo, quæsumus mitissime Deus, vt petitiones nostras N. diffusas in Angelica Aula Beatissimæ Virginis de Pilari, in qua indies mirabilia tua innouantur, admittere digneris, & cuncta nobis aduersantia benignus auerte. Qui viuis, &c.

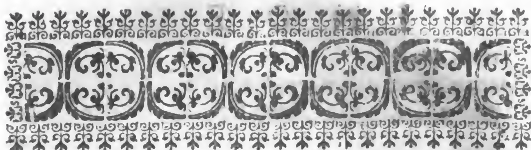
¶ *Ite missa est.*

BRACCIANI, Ex Typographia Ducalis Iacobi Phæi Andreæ filij.

M. DC. LV.

SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX

Rerum magis notabilium, quæ in hoc Opuſculo repe- riuntur.

Numerus numeros marginales denotat.

A

Anti-

Basilica

INDEX.

B

Callixti

INDEX.

C

sti-

Com-

D

da-

H

Hi-

I

L

li-

P

dam

Pro-

Sancij

INDEX.

S

Te-

INDEX.

T

V

Ec-

INDEX.

Zu-

INDEX.

Z

LAVS DEO. ET EIVS SS. MATRI.

